

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

สหกรณ์กับธุรกิจท่องเที่ยว

กรณีศึกษา: สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด

Cooperative and Tourism Business:

A Case Study of Kanchanaburi Ecotourism Service Cooperative Co.,Ltd.

โดย

นางสาวพรรณิพา วีระเมธีวงศ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

พ.ศ. 2546

ISBN 974-358-016-6

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สาขา สหกรณ์
ภาควิชา

เรื่อง สหกรณ์กับธุรกิจท่องเที่ยว กรณีศึกษา : สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติ
แนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด

Cooperative and Tourism Business
Ecotourism Service Cooperative Co.,Ltd.

นามผู้วิจัย นางสาวพรณิพา วีระเมธีวงศ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ (รองศาสตราจารย์สุวรรณา ฐวโชติ, วท.ม.)

กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ ปิติปัญญา, Ph.D.)

กรรมการ (อาจารย์สมนรัตน์ ชื่นพุด, พบ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช อังสุมาลิน, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(ศาสตราจารย์ทัศนีย์ อัดตะนันท์, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2546

คำนิยม

สำหรับความลุ่มหลง ความสำเร็จด้วยดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ต้องขอขอบคุณความร่วมมือ ทั้งทางกายและใจจากกลุ่มบุคคลหลายๆ กลุ่ม เริ่มจากคนใกล้ชิดคือคุณพ่อ คุณแม่และพี่น้องทุกคน ที่ให้กำลังใจกันมาตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ช่วยเก็บข้อมูลในภาคสนาม ขอขอบคุณ กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม ขอขอบคุณองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกรมส่งเสริมสหกรณ์ การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย สหกรณ์จังหวัดกาญจนบุรี คุณบุญเลิศ ศรีขวัญ และประธานสหกรณ์บริการ นำเที่ยวฯ คุณสนธยา พุทธา ที่ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลต่างๆ และท้ายที่สุดขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุวรรณา ธวัชโชติ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.รังสรรค์ ปิติปัญญา กรรมการสาขาวิชาเอก อาจารย์สุมนรัตน์ ชื่นพุฒิ กรรมการสาขาวิชารอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรชนี เอมพันธ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาสหกรณ์ที่ได้ให้คำแนะนำ คำสอนตั้งแต่เริ่มเรียนในปีแรกจนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ความทรงจำที่ประทับใจนี้ จะคงอยู่ในใจตลอดไป

สำหรับความผิดพลาดใดที่มีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับด้วยความเต็มใจ และ ประโยชน์ใดที่เกิด ผู้วิจัยขอน้อมคืนให้กับผู้มีส่วนทุกคน

พรรณิพา วีระเมธีวงศ์
มีนาคม 2546

พรรณิพา วีระเมธังคี 2546: สหกรณ์กับธุรกิจท่องเที่ยว กรณีศึกษา: สหกรณ์บริการนำเที่ยวชม
ธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ภาควิชาสหกรณ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์สุวรรณา อุโซติ,
M.S. 124 หน้า
ISBN 974-358-016-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินงาน
ของสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด 2) การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิก
ต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการ
นำเที่ยวฯ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ โดยได้จากการสอบถามตัวอย่างสมาชิก
ของสหกรณ์ จำนวน 200 ราย และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสหกรณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ
และไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ มีการนำเสนอโปรแกรม
การท่องเที่ยว โดยแบ่งพื้นที่การให้บริการออกเป็น 7 พื้นที่ โดยคณะกรรมการดำเนินการจะทำหน้าที่เป็น
ตัวกลางประสานงานและส่งงานระหว่างนักท่องเที่ยวกับสมาชิก ส่วนผลการดำเนินงานของสหกรณ์พบว่า
บทบาทของสหกรณ์ด้านการท่องเที่ยวนี้ยังมีส่วนน้อยมาก สหกรณ์ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่าย
ที่เกิดขึ้นได้ จึงประสบกับภาวะขาดทุนเรื่อยมา แต่จากการขาดทุนสุทธิในแต่ละปีทำให้ผลการขาดทุนสะสมได้
เพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่งผลให้การขาดทุนสะสมนี้ไปเกินทุนในส่วนของผู้เป็นเจ้าของและทุนในส่วนที่เกิดจากการ
ก่อนหน้าของสหกรณ์ ก็เปรียบเสมือนกับสหกรณ์ขาดความสามารถที่จะชำระคืนเงินฝากสมาชิกและหนี้สินต่าง ๆ
เมื่อถูกเรียกหาได้

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์พบว่า สมาชิกเพียงร้อยละ 17.1 มีส่วนร่วมในการ
ทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ และมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์ร้อยละ 41.9 สำหรับการมี
ส่วนร่วมของสมาชิกในการแบ่งปันผลประโยชน์ของสหกรณ์พบว่า มีสมาชิกเพียงร้อยละ 7.6 ที่ได้รับส่วนแบ่ง
รายได้ทางด้านการท่องเที่ยวจากสหกรณ์ สมาชิกร้อยละ 27.6 ที่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์
สมาชิกร้อยละ 37.1 ที่เคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้ และการได้รับสวัสดิการอื่นๆ จากสหกรณ์
มีเพียงร้อยละ 10.5 สำหรับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์พบว่า สมาชิกมีทัศนคติปานกลางต่อสหกรณ์
คิดเป็นร้อยละ 67.6 ส่วนผลจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสหกรณ์พบว่า เพศ
อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมใน
การทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ ส่วนเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของ
สหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน
ผลประโยชน์จากสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์พบว่า
เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของ
สมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

Pannipa Veeramatheewong 2003: Cooperative and Tourism Business: A Case Study of Kanchanaburi Ecotourism Service Cooperative Co.,Ltd. Master of Arts (Cooperative Economics), Major Field: Cooperative Economics, Department of Cooperatives. Thesis Advisor: Associate Professor Suwanna Thuvachote, M.S. 124 pages. ISBN 974-358-016-6

The objectives of this study were to study 1) the tourism business activities and the performance of Kanchanaburi Ecotourism Service Cooperative Co.,Ltd., 2) the participation of cooperative members and their attitudes towards the cooperative, and 3) the factors affecting participation and attitude of cooperative members. The data used in this study were secondary and primary data. The primary data was based on interviews of 200 cooperative members and some committees. The data analysis methods, percentage and chi-square, were devised.

The results of the study were as follows: Regarding the characteristics of cooperative activities, tourism programs offered were classified into 7 district areas and the committee was delegated and coordinate between tourists and cooperative members. In regard to the cooperative performance, it revealed that the cooperative has gained not enough income to cover the incurred expenses so it faced net loss each year. Net losses piled up and went beyond the capital (equity and liability). This reflected the cooperative's lack of ability to repay its members as requested.

In regard to, the participation of cooperative members, it revealed that only 17.1 percent of the member participated in the cooperative tourism business. And only 41.9 percent of the members participated in the control of cooperative management and operation. According to the benefit sharing scheme, only 7.6 percent gained shared income from the cooperative, 27.6 percent of the members acknowledged and received the cooperative tourism information, 37.1 percent of the members attended training sessions, and only 10.5 percent got other cooperative benefits and welfare. It was apparently showed that 67.6 percent have fairly attitude towards the cooperative itself. For the study of the factors affecting participation of cooperative members, it revealed no significant correlation between gender, age, marital status, education attainment, occupations and monthly household income and the participation in the cooperative tourism business. Gender significantly related to the participation in the control of cooperative management and operation. Monthly household income also significantly related to the participation in cooperative members benefits. For the factors influencing attitude of cooperative members towards the cooperative, there was no significant correlation between gender, age, marital status, education attainment, occupations and monthly household income and the attitude of cooperative members towards the cooperative.

Pannipa Veeramatheewong
Student's signature

S. Thuvachote
Thesis Advisor's signature

14 Mar, 03

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางธุรกิจของสหกรณ์	7
แนวคิดเกี่ยวกับผลของสหกรณ์	8
แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์	10
แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	17
แนวคิดการจัดรูปแบบสหกรณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	19
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและทัศนคติ	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย	33
สมมติฐานในการวิจัย	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	34
แหล่งที่มาของข้อมูล	34
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	35
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	41
บทที่ 5 ผลการวิจัย	68
ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ	68
ผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ	78
การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ	87
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ	99
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการวิจัย	103
ข้อเสนอแนะ	110
เอกสารอ้างอิง	113
ภาคผนวก	119

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ราคาประจำปีและสัดส่วนในสาขาการผลิต ด้านบริการปี พ. ศ. 2539-2543	1
2	จำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของ ประเทศไทยปีพ. ศ. 2535-2544	3
3	อุณหภูมิต่ำสุด สูงสุดและเฉลี่ยปีพ. ศ. 2537-2541	44
4	จำนวนพื้นที่ ประชากรและความหนาแน่นของประชากร	48
5	สถิติผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดกาญจนบุรีปีพ. ศ. 2538-2543	52
6	ร้อยละและอัตราการเติบโตของจำนวนสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวระหว่าง ปีพ. ศ. 2538-2544	79
7	จำนวนและแหล่งเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นระหว่างปีพ.ศ. 2538-2544	81
8	จำนวนและแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ของสหกรณ์ระหว่างปีพ.ศ. 2538-2544	82
9	สถานะด้านเงินทุนของสหกรณ์ระหว่างปีพ.ศ. 2538-2544	83
10	รายได้ของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544	84
11	ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544	85
12	ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544	86
13	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง และรายได้ของครัวเรือน	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ จำแนกตามระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก เหตุผลการสมัคร จุดประสงค์ที่สมาชิกตั้งใจสมัครเอง และผู้ที่มีอิทธิพลและชักชวนในการเข้าเป็นสมาชิก	90
15	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการใช้บริการของสหกรณ์	92
16	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์	93
17	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์	94
18	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามคำตอบในคำถามเชิงบวกและลบ 96	
19	จำนวนและร้อยละของทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์	98
20	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล(เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์	99
21	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล(เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์	100
22	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล(เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์	101
23	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล(เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน)กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์	102

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนการบริหารจัดการสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ	20
2	ขั้นตอนการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ	21
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	33
4	แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดกาญจนบุรี	42
5	อุณหภูมิต่ำสุด สูงสุดและเฉลี่ยปีพ. ศ. 2537-2541	44
6	แผนที่สังเขปแสดงเส้นทางหลวงสายต่างๆในจังหวัดกาญจนบุรี	47
7	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปีพ. ศ. 2539	49
8	แผนที่สังเขปแสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด	65
9	โครงสร้างการจ้ดองค์การการบริหารงานของสหกรณ์	72
10	ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์	74
11	อัตราการเติบโตของจำนวนสมาชิกสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2538-2544	79

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมทางการบริการประเภทหนึ่งที่นับวันจะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนเงินหลายแสนล้านบาทในแต่ละปี เมื่อพิจารณาจากตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาประจำปีและสัดส่วนในสาขาการผลิตด้านบริการ
ปี พ. ศ. 2539-2543

(หน่วย : พันล้านบาท)

สาขาการผลิต	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ		ภาคการบริการ	
	มูลค่า	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า	สัดส่วน (ร้อยละ)
2539	4,611.0	100.0	604.1	13.1
2540	4,732.6	100.0	632.7	13.4
2541	4,626.4	100.0	642.6	13.9
2542	4,632.1	100.0	693.1	15.0
2543	4,904.7	100.0	740.1	15.1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นมูลค่ารวมของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยเปรียบเทียบกับสาขาการบริการตั้งแต่ปีพ. ศ. 2539-2543 พบว่า มูลค่าของสาขาการบริการเมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั้งหมดแล้วมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ถึงแม้ว่ามูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปีพ. ศ. 2541 ซึ่งเป็นปีที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ จะลดลงกว่า 100 ล้านบาท จากปีพ. ศ. 2540 ก็ตาม แต่สามารถสังเกตได้จากในปีพ. ศ. 2541-2542 เป็นปีที่ท่องเที่ยวไทย “Amazing Thailand” จึงทำให้มูลค่าของสาขาการบริการ เพิ่มขึ้นจาก 642.6 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 13.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปีพ. ศ. 2541 เป็น 693.1 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปีพ. ศ. 2542 จะเห็นได้ว่าสาขาการบริการนั้นมีสัดส่วนหรือแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างต่อเนื่องต่อเศรษฐกิจไทยโดยรวม และ

การท่องเที่ยวนี้เองก็เป็นอุตสาหกรรมการผลิตสาขาการบริการประเภทหนึ่งที่ผลผลิตทางด้านการท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบและนำเสนอต่อนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ การใช้บริการท่องเที่ยวต่างๆ ในประเทศซึ่งจัดว่าเป็นสินค้าที่ไม่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ หรือการซื้อสินค้า ของที่ระลึก และการใช้จ่ายเงินตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวของคนในประเทศเอง จะเป็นการช่วยสนับสนุนผลผลิตของประเทศ และเศรษฐกิจของชาติโดยรวม แทนที่จะเดินทางท่องเที่ยวและสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศ ส่วนรายได้ที่มาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ ก็เปรียบได้กับการส่งสินค้าออกในที่นี่คือการให้บริการท่องเที่ยวให้แก่ชาวต่างประเทศ ดังนั้นในการนำเสนอบริการทางด้านการท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่ดีเพื่อให้เกิดความพึงพอใจและกระตุ้นให้เกิดการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวและทำรายได้ให้กับเศรษฐกิจของประเทศ

ในการที่จะให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่จะทำรายได้ให้กับประเทศนั้น ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง นั่นก็คือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน วางแผน กำหนดนโยบาย การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วย จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2535-2544) จะพบว่ามียกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นทุกปี ถึงแม้ว่าในบางปีนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลงก็ตาม ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวที่สามารถทำเงินตราให้กับเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นจำนวนมากนั้น พบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มจากแสนล้านบาทเป็นสามแสนล้านบาทในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาและมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจไทย และจากรายงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าในปีพ. ศ. 2541 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีสถิติเดินทางท่องเที่ยวในประเทศประมาณ 51.68 ล้านคน-ครั้ง¹ ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนภายในประเทศถึงประมาณ 187,898 ล้านบาท สำหรับในปีพ. ศ. 2542 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีสถิติการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศประมาณ 53.65 ล้านคน-ครั้ง เพิ่มขึ้นจากปีพ. ศ. 2541 ร้อยละ 3.08 คิดเป็นรายได้หมุนเวียนภายในประเทศประมาณ 203,858 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.78 ส่วนในปีพ. ศ. 2543 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีแนวโน้มเดินทางท่องเที่ยวในประเทศประมาณ 55.05 ล้านคน-ครั้ง เพิ่มขึ้นจากปีพ. ศ. 2542 ร้อยละ 2.61 ทำให้มีรายได้หมุนเวียนภายในประเทศประมาณ 233,291 ล้านบาท สำหรับแนวโน้มในปีพ. ศ. 2544 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศตลอดทั้งปีประมาณ 56.70

¹ จำนวนล้านคน-ครั้ง หมายถึง การนับจำนวนครั้งต่อนักท่องเที่ยว 1 คนที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี เช่น นักท่องเที่ยวคนหนึ่งเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 5 ครั้งในช่วงเวลา 1 ปี ก็จะเป็นจำนวนนักท่องเที่ยว 5 คน-ครั้ง

ล้านคน-ครั้ง เพิ่มขึ้นจากปีพ. ศ. 2543 ร้อยละ 3.0 และจะสามารถทำรายได้ทั้งหมดในเขต
ไม่ต่ำกว่า 269,325 ล้านบาท

ตารางที่ 2 จำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของประเทศไทย
ปีพ. ศ. 2535-2544

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	รายได้(ล้านบาท)
2535	5,136,443	+0.97	123,135
2536	5,760,533	+12.15	127,802
2537	6,166,496	+7.05	145,211
2538	6,951,566	+12.73	190,765
2539	7,192,145	+3.46	219,364
2540	7,221,345	+0.41	220,754
2541	7,764,931	+7.53	242,177
2542	8,580,332	+10.50	253,018
2543	9,508,623	+10.82	285,272
2544	10,132,509	+5.80	335,000

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากที่สุด รวมทั้งผู้ประกอบการภาคเอกชนก็เข้ามาทำธุรกิจทางด้านการท่องเที่ยวกันมากขึ้น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ได้นำความเจริญมาสู่ท้องถิ่นนั้นๆ มากขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งแน่นอนว่าแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละแห่งย่อมมีขีดจำกัดในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ไม่เช่นนั้นแล้วจะก่อให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างรอบคอบและมีการประสานงานร่วมมือดำเนินการจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งทางภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและจากนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด แนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวแนวใหม่จึงเกิดขึ้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว ให้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นการท่องเที่ยว

แบบหนึ่งที่น่าไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable development) โดยคงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมที่ดี ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้

สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด เป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแห่งแรกในประเทศไทย และเป็นโครงการนำร่องที่ริเริ่มโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่เล็งเห็นศักยภาพของจังหวัดกาญจนบุรีว่าเหมาะสมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากการที่จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ คือมีแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 40 แห่ง รองจากจังหวัดเชียงใหม่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือมากกว่า 50 แห่ง และเพื่อให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เนื่องจากคนในท้องถิ่นนั้นมีความคุ้นเคยในภูมิประเทศทางการท่องเที่ยวต่างๆ เป็นอย่างดี จึงสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง เช่น การถ่ายทอดเรื่องราวของขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนก็มีส่วนในการจัดการสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม รักษาความสมดุลของระบบนิเวศและสามารถพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน เพราะชุมชน สภาวะแวดล้อม และสถานที่ท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา และอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ ก็คือสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นนั้น ทำให้คนในท้องถิ่นนั้นมีงานทำ สามารถพึ่งพาตนเองได้และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เพราะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ท้องถิ่นสามารถนำมาใช้สร้างรายได้โดยไม่ต้องทำการผลิตนั้นคืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีความได้เปรียบอุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ ตรงที่ไม่ต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ แต่จะมีต้นทุนทางการอนุรักษ์ พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้คงสภาพดีอยู่เสมอ เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวจะยังคงเป็นแหล่งที่สร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นนั้นต่อไป

วิธีการสหกรณ์ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวจะช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสหกรณ์ที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวถือเป็นรูปแบบหนึ่งของสหกรณ์บริการ โดยอาศัยความร่วมมือกันของคนในชุมชนในการกำหนดและวางแผน จัดรูปแบบบริการการท่องเที่ยว เช่น การให้สหกรณ์จัดหาตลาดให้กับสมาชิก การจัดสรรเงินทุนบางส่วนของสหกรณ์มาทำการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมิให้เสื่อมโทรม การปันผลกำไรที่ได้จากค่าบริการการท่องเที่ยวให้กับสมาชิก การให้การศึกษาเกี่ยวกับการบริการนำเที่ยวให้กับสมาชิก เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำวิธีการทางสหกรณ์มาใช้ร่วมกับการท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังว่าผลของการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด และเป็นแนวทางในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นส่วนร่วมให้รูปแบบสหกรณ์เกิดแก่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาถึงผลการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการแห่งนี้ จะทำการวิเคราะห์ถึงจำนวนสมาชิก ทุนของสหกรณ์ เป็นระยะเวลา 7 ปี ตั้งแต่ปีพ. ศ. 2538-2544 ส่วนรายได้ ค่าใช้จ่าย และผลกำไร/ขาดทุนสุทธิ จะศึกษาเป็นระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่ปีพ. ศ. 2539-2544 เนื่องจากในปีพ. ศ. 2538 เป็นปีแรกที่สหกรณ์จดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ โดยในระหว่างปีสหกรณ์ยังอยู่ในระหว่างการกำหนดแผนงาน จึงทำให้สหกรณ์ยังไม่สามารถทำรายได้ทางด้านการท่องเที่ยวได้

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการแห่งนี้ จะศึกษาจากผู้ที่มียี่ห้อเป็นสมาชิกสหกรณ์ในปีพ. ศ. 2544

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการแห่งนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

นียมศัพท์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้จะหมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ใน 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์ หรือร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

ทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้จะหมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อสหกรณ์ ซึ่งอาจแสดงออกมาอยู่ในระดับที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

ปัจจัย ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใกล้เคียงที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่องนี้มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางธุรกิจของสหกรณ์

สุวรรณ สุวโชติ (2543: 1) กล่าวไว้ว่า สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจในรูปแบบหนึ่งที่ทำธุรกิจด้วยแนวคิดและหลักการที่แตกต่างไปจากองค์การธุรกิจโดยทั่วไปอยู่ 3 ประการสำคัญ ๆ คือ

1. หลักการที่ผู้ใช้บริการเป็นเจ้าของกิจการ (user-owned principle) หมายความว่า สหกรณ์จะทำธุรกิจกับบุคคลทั้งหลายที่เป็นเจ้าของผู้ถือหุ้นกับสหกรณ์

2. หลักการที่ผู้ใช้บริการเป็นผู้ควบคุมบริหารกิจการ (user-controlled principle) หมายความว่า กิจการสหกรณ์จะถูกควบคุมและบริหารกิจการโดยผู้ที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ และการควบคุมดูแลธุรกิจของสหกรณ์นี้จะใช้แนวทางที่เป็นประชาธิปไตย (democratically) ในความหมายที่ว่า

2.1 อำนาจการออกเสียงไม่เป็นสัดส่วนไปตามความมั่งคั่งของเงินที่ลงทุนกับสหกรณ์ แต่จะจำกัดเสียงตามคนที่ถือหุ้น เช่น หนึ่งคนหนึ่งเสียง หรือแม้ว่าในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหกรณ์บางแห่งของเขามักจะกำหนดอำนาจในการออกเสียงของสมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ หรือตามจำนวนหุ้นที่สมาชิกมีอยู่กับสหกรณ์ แต่ก็จะต้องมีกรอบกำหนดข้อจำกัดเอาไว้ด้วย เช่น สมาชิกคนหนึ่งๆ จะมีเสียงได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของเสียงทั้งหมด ถึงแม้ว่าเขาจะทำธุรกิจกับสหกรณ์หรือถือหุ้นในสหกรณ์จำนวนมากเท่าใดก็ตาม

2.2 มีข้อจำกัดที่เข้มงวดเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ที่จะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก

3. หลักการแบ่งปันผลกำไรสู่ผู้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ (user-benefits principle) หมายความว่า เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกิจและมีผลกำไรก็จะแบ่งปันคืนกลับไปให้แก่สมาชิกผู้มาทำธุรกิจกับสหกรณ์ตามสัดส่วนของการทำธุรกิจมากกว่าที่จะแบ่งสัดส่วนของปริมาณหุ้นที่เขามีอยู่กับสหกรณ์ อีกทั้ง

หุ้นของสหกรณ์มีราคาที่สูงที่ไม่ว่าสหกรณ์จะดำเนินงานจนมีสินทรัพย์มากน้อยเท่าใดก็ตามและไม่มีตลาดที่จะมารองรับการซื้อขายหุ้นของสหกรณ์อีกด้วย ดังนั้นผลตอบแทนที่สมาชิกมีหุ้นในสหกรณ์จึงไม่เหมือนกับผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนในหุ้นของธุรกิจโดยทั่ว ๆ ไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับผลของสหกรณ์ (the cooperative effect)

สุวรรณ ฐโรชิต (2543: 1) กล่าวว่า ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของสหกรณ์นั้น มีทั้งผลในระดับจุลภาค (micro effect) ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกรายบุคคล เช่น ทำให้สมาชิกรายนั้น ๆ มีรายได้เปลี่ยนแปลงไป มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และผลในระดับมหภาค (macro effect) ที่เกิดขึ้นกับชุมชน เช่น ทำให้การซื้อขายในชุมชนมีการแข่งขันกันสูงขึ้น มีผลต่อระดับการศึกษา สุขอนามัยของคนในชุมชน ฯลฯ ซึ่งผลของสหกรณ์ในระดับมหภาคนั้นเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนาหลายแห่งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเติบโตก้าวหน้าของสหกรณ์ ถึงแม้ว่าการประเมินหรือวัดค่าผลทางมหภาคนั้นไม่สามารถจะทำได้ออกมาเป็นตัวเลขหรือรูปธรรมที่ชัดเจนก็ตาม

ลักษณะของผลที่เกิดจากสหกรณ์นั้น จำแนกเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

1. ผลทางด้านราคา (price effect) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

1.1 ในกรณีที่สหกรณ์ซึ่งทำหน้าที่การตลาดผลิตภัณฑ์ เช่น สหกรณ์ที่รวบรวมผลิตภัณฑ์จากสมาชิกที่แต่ละคนผลิตรายละเอียดละน้อยมาจนได้ปริมาณที่มากพอจำนวนหนึ่งแล้ว จึงทำการจัดจำหน่าย ในกรณีนี้การรวมตัวกันขายก็จะทำให้สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการรวมกันเป็นผู้ขายรายใหญ่ จะทำให้มีอำนาจการต่อรองมากขึ้นกว่าการที่จะต่างคนต่างขายรายละเอียดละน้อย และอีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะสหกรณ์จัดพ่อค้าคนกลางที่มีอยู่จำนวนมาก ทำให้ขั้นตอนการตลาดสั้นลง ราคาผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตได้รับก็จะสูงขึ้นด้วย เพราะการที่ขั้นตอนการตลาดยิ่งยาวมากหรือยิ่งต้องผ่านมือคนกลางมากเท่าใด ก็ยิ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนให้เขามากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นราคาของผู้ผลิตจะได้รับก็จะยิ่งน้อยลงเป็นเงาตามตัว

1.2 ในกรณีที่สหกรณ์ทำหน้าที่จัดหาปัจจัยการผลิตมาจำหน่ายให้กับสมาชิก ผลทางด้านราคาที่เกิดขึ้นคือ สมาชิกจะสามารถซื้อปัจจัยการผลิตได้ถูกกว่าที่จะต่างคนต่างซื้อ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการรวมกันเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ จะทำให้มีอำนาจการต่อรองมากขึ้น หรือได้รับส่วนลดในอัตราที่มากขึ้นกว่าการที่จะต่างคนต่างซื้อรายละเอียดละน้อย การรวมกันซื้อผ่านสหกรณ์จะทำให้ขั้นตอนการตลาดระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายปัจจัยการผลิตสั้นลง ค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียไปให้กับคนกลางจำนวนมากก็จะลดลงไป ราคาปัจจัยการผลิตก็จะถูกลงด้วย

2. เพิ่มระดับการยอมรับขึ้นในวงจเศรษฐกิจ (increased acceptability in economic circles) เมื่อมีการรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ ทำให้มีพลังในการเป็นผู้ซื้อ / ผู้ขายรายใหญ่ ซึ่งการซื้อขายหรือการกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจใดๆ ก็จะมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของชุมชนนั้นๆ ด้วย ในทำนองเดียวกันหน่วยงานส่งเสริมต่างๆ ทั้งภาครัฐหรือเอกชน ก็จะทำให้ความสนใจมากขึ้นเนื่องจากการรวมกลุ่มกันจะทำให้งานส่งเสริมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสาธิต การฝึกอบรม การให้คำแนะนำต่างๆ เป็นไปอย่างคุ้มค่า ประหยัด และสะดวกขึ้นกว่าการส่งเสริมรายบุคคล ดังนั้นการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ก็เท่ากับเป็นการยกระดับการยอมรับให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีโอกาสได้รับการส่งเสริมมากขึ้นด้วย

3. เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับแนวโน้มของตลาด (increased adaptability to market trends) ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่การตลาดมีการแข่งขันกันสูงเช่นทุกวันนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทุกประเภทต้องมีขีดความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นที่จะต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารหาข้อสรุปและใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจในจังหวะเวลานั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง แต่การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยรวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์นั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้ทั้งทุนทรัพย์และกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกินขีดความสามารถที่สมาชิกรายบุคคลจะทำได้เองโดยลำพัง แต่เมื่อรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์แล้วขีดความสามารถในเรื่องดังกล่าวจะมีมากขึ้น และจะมีผลทำให้สมาชิกทั้งหลายสามารถที่จะรับรู้ข่าวสารได้ทันทั่วทั้ง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับแนวโน้มของตลาดในอนาคตได้

4. เพิ่มโอกาสในการลงทุน (increased possibilities of investment) โดยทั่วไปการรวมกลุ่มกันจะช่วยเพิ่มโอกาสในการลงทุน ใน 2 ลักษณะคือ ประการแรก ทำให้เกิดความเป็นไปได้ที่กลุ่มจะลงทุนในเครื่องจักรเครื่องมือที่ทันสมัยที่สมาชิกรายบุคคลไม่อาจจัดหาหรือซื้อมาใช้โดยลำพังได้เพราะค่าใช้จ่ายและค่าบำรุงรักษาสูง อีกประการหนึ่งคือ ความไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐศาสตร์ที่เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ทุนมากๆ เหล่านี้จะถูกใช้โดยคนเพียงคนเดียว เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การลงทุนไม่เกิดขึ้นถึงแม้ว่าสมาชิกคนนั้นๆ มีกำลังทรัพย์ที่จะลงทุนก็ตาม ดังนั้นการรวมกลุ่มกันจะทำให้การลงทุนเป็นไปได้อย่างมีเหตุมีผล มีความคุ้มค่า ช่วยลดต้นทุนต่อหน่วยในการใช้อุปกรณ์เหล่านี้ จึงเท่ากับเป็นการเพิ่มความเป็นไปได้ในการลงทุนให้มากขึ้น

5. แบ่งเบาภาระการเสี่ยงภัย (the transfer, sharing and diversification of risks) ในการทำกิจกรรมทางธุรกิจใดๆ ผู้ประกอบการมักต้องตัดสินใจภายใต้ภาวะการเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นความไม่แน่นอนเกี่ยวกับราคาลิทธิภัณฑ์ที่จะขายได้ในอนาคต ราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ อัตราดอกเบี้ย ฯลฯ ไม่มีใครที่จะสามารถคาดการณ์ได้ถูกต้องสมบูรณ์ได้ทุกครั้ง

ดังนั้นเมื่อเกิดการผิดพลาดไม่ประสบความสำเร็จในกิจการ ถ้าเป็นการทำธุรกิจของกลุ่มคนก็แน่นอนว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นก็จะถูกแบ่งเบากระจายกันไปทั่วรายละเอียดเล็กน้อย แต่หากเป็นการทำธุรกิจเพียงคนเดียวตามลำพัง เขาก็ต้องแบกรับภาระความเสียหายนั้นไปโดยลำพัง

6. ผลทางด้านการศึกษา (educational effects) หลักข้อหนึ่งของการสหกรณ์ คือการให้การศึกษาย่างต่อเนื่องแก่บรรดาสมาชิก ซึ่งกิจกรรมการให้การศึกษาแก่เหล่าสมาชิกของสหกรณ์นั้นจะครอบคลุมทั้งความรู้ทางด้านการดำเนินธุรกิจและความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์ โดยผลที่เกิดขึ้นจากการให้การศึกษาของสหกรณ์นั้นมักจะปรากฏในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเข้าใจ ความรอบรู้ อุปนิสัยของตัวสมาชิก เช่นทำให้เป็นคนที่ไม่เห็นคุณค่าของเวลาและตรงต่อเวลาขึ้น

7. ผลทางด้านสังคม (social effect) เนื่องจากวิถีปฏิบัติของสหกรณ์นั้นสอนให้สมาชิกคำนึงถึงส่วนรวม ทำธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์สุจริต และรับฟังเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งเท่ากับเป็นการปลูกฝังแนวคิดแบบประชาธิปไตยให้กับคนในสังคมได้เป็นอย่างดี

3. แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์

สุริยะ เจียมประขานรากร (2538: 93) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดตั้งสหกรณ์โดยทั่วไป อาจสรุปเป็นขั้นตอนสำคัญได้ดังนี้

3.1 แสดงความจำนงขอจัดตั้งสหกรณ์

เมื่อมีบุคคลเห็นว่า หลักและวิธีการสหกรณ์เป็นวิธีการที่ดีและสามารถช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของบุคคลที่มีฐานะอ่อนแอทางเศรษฐกิจได้ บุคคลเหล่านี้เรียกว่า ผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ ผู้ริเริ่มจะชักชวนให้บุคคลต่างๆ เข้ามาร่วมก่อตั้งสหกรณ์ มีการประชุมปรึกษาหารือถึงปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ที่จะต้องช่วยกันแก้ไข หาวิธีการแก้ไขปัญหา กำหนดข้อบังคับ ระเบียบของสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์ต่อไป เราเรียกบุคคลกลุ่มนี้ว่า คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ เมื่อคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์มั่นใจว่าจะจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น จึงส่งตัวแทนเข้าพบสหกรณ์จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอในจังหวัด หรืออำเภอที่ตนอาศัยอยู่ หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อขอคำแนะนำในการจัดตั้งสหกรณ์ รายละเอียดที่แนะนำและชี้แจงให้แก่ผู้มาขอคำปรึกษา ได้แก่ วิธีการยื่นขอจัดตั้งสหกรณ์ต่อนายทะเบียนสหกรณ์ หลักและวิธีการสหกรณ์ วิธีการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ประเภทนั้นๆ ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ หนังสือชี้ชวนการจัดตั้งสหกรณ์และใบสมัครของสมาชิก หลังจากได้ศึกษาเอกสารอย่างละเอียดแล้ว จึงร่วมกันทำคำร้องยื่นต่อสหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์ คำร้องนี้ประกอบด้วยเหตุผลและวัตถุประสงค์

ในการขอจัดตั้งสหกรณ์ ประเภทของสหกรณ์ที่ต้องการจะจัดตั้ง คุณสมบัติของสมาชิก บัญชีรายชื่อ คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์

เมื่อสหกรณ์จังหวัดได้รับคำร้องขอให้จัดตั้งสหกรณ์แล้ว จะดำเนินการวิเคราะห์และสำรวจรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1. พิจารณาว่าคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งมีกิจการร่วมกัน มีลักษณะการประกอบอาชีพเป็นไปตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจัดตั้ง และในการจัดตั้งสหกรณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและช่วยเหลือตนเองอย่างแท้จริง

2. เป็นบุคคลธรรมดา บรรลุนิติภาวะ มีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ประเภทนั้นๆ มีความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพและมีความต้องการที่จะรวมกันจัดตั้งสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนนั้น

3. หากในท้องที่หรืออำเภอที่คณะผู้ร้องขอจัดตั้งสหกรณ์ มีสหกรณ์ประเภทที่ขอจัดตั้งอยู่แล้ว จะแนะนำคณะผู้ขอจัดตั้งสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์เดิม

4. สหกรณ์ที่จะจัดตั้งขึ้นจะต้องสามารถประกอบธุรกิจหลายอย่าง เช่น ธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การให้บริการด้านอื่น ๆ แก่สมาชิก เป็นต้น เพื่อว่าเมื่อจัดตั้งสหกรณ์แล้วมีขนาดธุรกิจใหญ่พอคุ้มกับรายจ่าย

5. วิเคราะห์รายได้ รายจ่าย ปริมาณธุรกิจ กำไร ขาดทุน การวิเคราะห์ในข้อนี้เป็นหลักในการพิจารณาว่าสมควรจะจัดตั้งเป็นสหกรณ์หรือไม่

6. จำนวนสมาชิกแรกตั้งกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้พิจารณาจำนวนสมาชิกขั้นต่ำของสหกรณ์ทุกประเภท ดังนี้

สหกรณ์การเกษตร สมาชิกแรกตั้งกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 150 คน

สหกรณ์ร้านค้า สมาชิกแรกตั้งกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 300-400 คน

สหกรณ์ออมทรัพย์ สมาชิกแรกตั้งกำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 100 คน

สำหรับสหกรณ์นิคมและสหกรณ์บริการไม่ได้กำหนดสมาชิกขั้นต่ำไว้ แต่ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 10 คน

7. คาดว่าเมื่อจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว สามารถจะเก็บค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมแรกเข้าจากสมาชิกได้ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานขั้นแรก

8. มีลู่วางที่จะจัดจ้างผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ และมีสำนักงานของสหกรณ์ในเวลาอันสมควร

9. สหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยงานที่จะให้ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ตลอดจนข้อบังคับของสหกรณ์แก่คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งนั้น

เมื่อสหกรณ์จังหวัดได้ดำเนินการตามรายละเอียดข้างต้นทั้ง 9 ข้อแล้วเห็นว่ามีลู่วางที่จะจัดตั้งสหกรณ์ได้ผลสำเร็จ ก็จะทำรายละเอียดตามที่ได้วิเคราะห์และพิจารณา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลสนับสนุนการขอจัดตั้งสหกรณ์ของคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ต่ออธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

3.2 สำนักรวภาวะเศรษฐกิจชั้นรายละเอียด

การจัดตั้งสหกรณ์ทุกประเภทจะต้องมีการสำนักรวภาวะเศรษฐกิจชั้นรายละเอียด โดยมีแบบฟอร์มการสำนักรวของสหกรณ์ทั้งนี้ยกเว้นสหกรณ์ออมทรัพย์ประเภทเดียวที่ไม่ต้องมีการสำนักรวภาวะเศรษฐกิจชั้นรายละเอียด เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจกับสมาชิกที่มีรายได้ประจำเป็นรายเดือน ซึ่งถือว่ามีความมั่นคงพอสมควร การสำนักรวกระทำโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายสำนักรวและจัดตั้งสหกรณ์ของสหกรณ์ประเภทนั้นโดยเฉพาะ ได้แก่ กองสหกรณ์การเกษตรรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ประมง กองสหกรณ์นิคมรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์นิคม กองสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้าและสหกรณ์บริการ

ขั้นตอนของการสำนักรวภาวะเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

1. สำนักรวสภาพภาวะเศรษฐกิจทั่วไปในท้องที่ขอจัดตั้งสหกรณ์ โดยสอบถามจากสหกรณ์จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอ ซึ่งแต่ละจังหวัด อำเภอมีข้อมูลอยู่แล้ว รายละเอียดในทางสำนักรวประกอบด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพสังคม ลักษณะการประกอบอาชีพ แหล่งที่มาของเงินทุน การจำหน่ายผลิตผล การจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาช่วยเหลือสมาชิก การส่งเสริมอาชีพ ที่ตั้งสำนักงานสหกรณ์ และรายละเอียดอื่นๆ

การสำนักรวภาวะเศรษฐกิจสภาพทั่วไปในท้องที่นี้ สำนักรวเฉพาะการจัดตั้งสหกรณ์นิคม สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ประมงเท่านั้น ส่วนสหกรณ์บริการและสหกรณ์ร้านค้า เพียงแต่สำนักรวสภาพทั่วไป เช่น ทำเลที่ตั้งของสำนักงานสหกรณ์ การคมนาคม ลักษณะอาชีพหลักและอาชีพรอง เป็นต้น เพื่อเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ว่าสมควรจัดตั้งเป็นสหกรณ์หรือไม่เท่านั้น

2. สํารวจภาวะเศรษฐกิจรายบุคคล โดยจะสํารวจจากคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ทุกคน รายละเอียดตามแบบสํารวจประกอบด้วยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะของการประกอบอาชีพ ทรัพย์สิน หนี้สิน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ปริมาณธุรกิจที่คาดว่าจะมีต่อสหกรณ์และอื่น ๆ

3. การวิเคราะห์ธุรกิจสหกรณ์ คำนวณปริมาณธุรกิจเมื่อแรกตั้งสหกรณ์และปริมาณธุรกิจที่คาดว่าจะดำเนินการในอนาคต กำไรหรือขาดทุนที่ได้จากการวิเคราะห์รายได้รายจ่าย หากตัวเลขที่ได้ออกมาเป็นกำไรแสดงว่าสมควรจัดตั้งสหกรณ์ได้

รายได้ประกอบด้วยรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ รายได้จากการจำหน่ายสินค้า ค่าธรรมเนียมแรกเข้าและรายได้อื่น ๆ

รายจ่ายประกอบด้วยค่าใช้จ่ายแรกตั้ง ค่าเช่าสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ค่าน้ำ ค่าไฟ เงินเดือนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ค่าสีกหรือ และรายจ่ายอื่น ๆ

4. การให้ความรู้เบื้องต้น ถ้าหากผลจากการวิเคราะห์สรุปว่าสมควรจัดตั้งสหกรณ์ได้ เจ้าหน้าที่คณะผู้สํารวจจะให้การศึกษอบรมด้านสหกรณ์เบื้องต้นแก่คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ในเรื่องหลักและวิธีการสหกรณ์ วิธีการดำเนินธุรกิจ ระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ และอื่น ๆ ที่สมาชิกต้องการ

3.3 ขอความเห็นชอบขอจัดตั้งสหกรณ์

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์จะต้องพิจารณาจากเอกสารและรายละเอียดต่างๆ เมื่อพิจารณาแล้วหากเห็นว่ายังไม่สมควรจะจัดตั้งสหกรณ์ประเภทนี้ในท้องถิ่นนั้นๆ และเห็นว่าควรให้ระงับไว้ก่อน หรือต้องการจะให้ชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม ให้แจ้งสหกรณ์จังหวัดทราบโดยด่วน เพื่อส่งเอกสารต่างๆ เพิ่มเติม

ถ้าหากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรจะจัดตั้งสหกรณ์ได้ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ (คณะผู้ทำการสํารวจภาวะเศรษฐกิจชั้นรายละเอียด) จะดำเนินงานในเรื่องการขอจดทะเบียนสหกรณ์ต่อไป

3.4 การประชุมคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์

เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้จัดตั้งสหกรณ์ได้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสํารวจจัดตั้ง (คณะที่ดำเนินงานมาตั้งแต่เริ่มแรก) จะแจ้งสหกรณ์จังหวัดให้นัดประชุมคณะผู้ริเริ่ม

ก่อตั้งสหกรณ์และสหกรณ์จังหวัดจะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดสำรวจทราบถึงวัน เวลา และสถานที่นัดประชุมคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์

เจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจจัดตั้งร่วมกับสหกรณ์จังหวัดและสหกรณ์อำเภอ จะร่วมประชุมชี้แจงคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์พร้อมด้วยผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์และผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ จะต้องมีย่านไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของสมาชิกผู้เข้าชื่อขอจดทะเบียนทั้งหมด สำคัญในการประชุมประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจจัดตั้งจะชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ และวิธีดำเนินงานของสหกรณ์ประเภทนั้น

2. คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจจัดตั้ง จะร่วมกันพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ กำหนดชื่อและที่ตั้งสำนักงานสหกรณ์ กำหนดค่าธรรมเนียมแรกเข้า มูลค่าหุ้น กำหนดเวลาชำระค่าหุ้น ทุนดำเนินงาน ขนาดธุรกิจเมื่อแรกตั้ง เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงาน

3. ร่วมกันพิจารณาข้อบังคับ

4. ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินการชั่วคราวจำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน เพื่อลงลายมือชื่อยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการชุดนี้จะปฏิบัติหน้าที่หลังจากสหกรณ์ได้จดทะเบียนแล้ว โดยให้กำหนดตัวประธานและเลขานุการจนกว่าจะมีการคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินการชุดถาวรต่อไป

5. ร่วมกันพิจารณาประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายแรกตั้ง ค่าเช่าสำนักงานและค่าตกแต่งสถานที่ ค่าครุภัณฑ์และค่าเครื่องใช้สำนักงาน ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ เงินเดือน ค่าจ้างเจ้าหน้าที่สหกรณ์รวมทั้งสวัสดิการของเจ้าหน้าที่

6. คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งและผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ จะร่วมกันลงมติขอให้จดทะเบียนสหกรณ์โดยวิธีการนับคะแนนเสียง และจะต้องมีคะแนนเสียงเกินกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เข้าชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์ จึงจะดำเนินการขอจดทะเบียนสหกรณ์ต่อไป

3.5 การจดทะเบียนสหกรณ์

เจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจจัดตั้ง (คณะที่ดำเนินการตั้งแต่เริ่มแรก) จะดำเนินการขอจดทะเบียนสหกรณ์ตามประเภทที่กลุ่มบุคคลร้องขอให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ โดยทำหนังสือถึง

นายทะเบียนสหกรณ์เพื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์ การดำเนินการขอจดทะเบียนหนังสือมีเอกสารต่างๆ ประกอบด้วย ดังนี้

1. หนังสือขอจดทะเบียนสหกรณ์ 1 ฉบับ ประกอบด้วยลายมือชื่อคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ จำนวน 10 คน
2. รายงานความเหมาะสมในการจัดตั้งสหกรณ์และสำเนา รวม 2 ชุด
3. บัญชีรายชื่อผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์และสำเนา 2 ชุด
4. สำเนารายงานการประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์จำนวน 1-2 ชุด (สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการใช้ 1 ชุด สหกรณ์ประเภทอื่นใช้ 2 ชุด)
5. ข้อบังคับสหกรณ์ (สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ประมงใช้ 5 ฉบับ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์นิคมใช้ 4 ฉบับ สหกรณ์ออมทรัพย์ใช้ 3 ฉบับ)
6. เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้ว สหกรณ์นั้นจะมีสภาพเป็นนิติบุคคลและให้ถือว่าคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ที่ลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเช่นเดียวกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จนกว่าจะมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดแรกของสหกรณ์และผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนสหกรณ์นั้น เมื่อฝ่ายทะเบียนข้อบังคับได้รับแจ้งการจดทะเบียนแล้ว จะส่งใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้แจ้งให้สหกรณ์จังหวัดทราบพร้อมด้วยใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ สหกรณ์จังหวัดจะแจ้งให้คณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ทราบพร้อมกับเก็บใบสำคัญ การรับจดทะเบียนสหกรณ์ไว้เป็นหลักฐาน ณ สำนักงานสหกรณ์

3.6 การดำเนินงานภายหลังจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว

หลังจากได้รับจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจจัดตั้ง (คณะที่ดำเนินงานมาตั้งแต่เริ่มแรก) โดยความร่วมมือของสหกรณ์จังหวัดและสหกรณ์อำเภอให้ความช่วยเหลือแนะนำการดำเนินงานขั้นแรกแก่คณะกรรมการดำเนินงานชั่วคราวในเรื่องต่างๆ เช่น กำหนดระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์ กำหนดแบบการดำเนินธุรกิจการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ กำหนดตราของสหกรณ์ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น

เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายสำรวจจัดตั้งได้แนะนำช่วยเหลือสหกรณ์ตามสมควรแล้วจะมอบงานจัดตั้งสหกรณ์ รวมทั้งงานที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่เริ่มแรกและเอกสารต่างๆ ของสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอสุดแต่กรณี เมื่อได้รับมอบหมายงานแล้วเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอเป็นผู้รับผิดชอบต่อไป

สหกรณ์จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอหรือเจ้าหน้าที่ผู้แนะนำส่งเสริมสหกรณ์จะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ครั้งแรกภายใน 90 วัน นับแต่วันที่จดทะเบียนสหกรณ์ เพื่อคณะกรรมการดำเนินงานชั่วคราวจะได้มอบหมายงานให้คณะกรรมการชุดใหม่ที่จะต้องเลือกตั้งขึ้นในการประชุมครั้งนี้ ระเบียบวาระการประชุมประกอบด้วย

1. รับทราบเรื่องราวการจดทะเบียนสหกรณ์ รายงานให้ที่ประชุมทราบถึงวันจดทะเบียนสหกรณ์ หลักฐานการรับจดทะเบียนสหกรณ์ จำนวนสมาชิกเมื่อแรกตั้ง
2. รายงานผลการปฏิบัติงานสหกรณ์ ภายหลังจากจดทะเบียนสหกรณ์
3. กำหนดวงเงินกู้ยืมประจำปีของสหกรณ์
4. เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดแรกมีจำนวนตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์
5. กำหนดค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่าเบี้ยประชุม ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์
6. อื่น ๆ

หลังจากจดทะเบียนแล้วหรือหลังจากการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก หากสหกรณ์ใดต้องการให้เจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ไปช่วยเหลือแนะนำเพิ่มเติมหรือมีปัญหาในการดำเนินธุรกิจ ให้ทำหนังสือถึงกรมส่งเสริมสหกรณ์ผ่านสหกรณ์จังหวัดเพื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จะได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำช่วยเหลืองานสำคัญที่ต้องแนะนำช่วยเหลือ คือการวางรูปแบบของการดำเนินธุรกิจ วางรูปบัญชี และช่วยฝึกฝนเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ให้สามารถดำเนินธุรกิจต่างๆ จนกระทั่งสามารถช่วยตนเองได้

สหกรณ์ใดไม่ดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้เมื่อแรกตั้งสหกรณ์ เป็นเวลาติดต่อกันนานหนึ่งปีนับแต่วันจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจสั่งเลิกสหกรณ์นั้นได้

4. แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สำหรับแนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ในด้านระบบนิเวศของทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยธรรมชาติ ป่าไม้และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนคุณค่า ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ฯลฯ ของชุมชนนั้นๆ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อม หรือต่อสังคมหรือต่อชุมชนนั้น (พงศศานต์, 2538: 37)

พงศศานต์ พัทธกษมาเหตุ (2538: 38-39) ให้ทัศนะที่เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีผลกระทบต่อที่น้อยที่สุด (less impact) ต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียม และประเพณีของคนในท้องถิ่น

2. ต้องให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว (knowledge and understanding) ในรูปของสื่อต่างๆ ตลอดจนการอธิบาย การตีความ (interpretation) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้มีความตระหนักถึงคุณค่า หรือคุณประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ของชุมชนนั้นๆ จนนักท่องเที่ยวมีความระมัดระวัง ช่วยกันป้องกันและช่วยกันลดผลกระทบในด้านต่างๆ ที่อาจจะมีต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือต่อวิถีชีวิตของชุมชนนั้นๆ

3. ต้องให้ผลประโยชน์แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น (local benefits) ในการจ้างงานทั้งโดยตรงและทางอ้อม เช่น การบริการจัดนำเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ การขายอาหาร การขายของที่ระลึก ฯลฯ เป็นต้น

4. ต้องให้ชาวบ้านในท้องถิ่นมีส่วนร่วม (local participation) ในการวางแผนการตัดสินใจ การจัดการ และการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ท้องถิ่นของเขา ซึ่งจะช่วยให้ชาวบ้านในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ธรรมชาติ สังคม และชุมชนนั้นๆ แล้วผนึกกำลังร่วมแรงร่วมใจช่วยกันพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นไว้อย่างยั่งยืน (ecologically sustainable development)

5. ต้องให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ (tourist satisfaction) การสร้างสรรค์ให้เกิดประสบการณ์และความพึงพอใจในด้านการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว จะมีผลต่อการที่ชุมชนจะได้

รับผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ไปในระยะยาวอย่างยั่งยืนและอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะต้องมีความถูกต้องครบถ้วนและสมบูรณ์ ต้องมีการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดโดยประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ที่สร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวจะต้องเท่ากับหรือมากกว่าความคาดหวังของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เขาเกิดความพึงพอใจ โดยจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของการให้บริการและให้ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอันดับที่สองรองจากการมุ่งอนุรักษ์ ดูแลและป้องกันแหล่งท่องเที่ยวที่พานักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชม

ภราเดช พยัคฆ์วิเชียร (2540: 257) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับแนวทางการจัดการทรัพยากรที่คำนึงถึงการรักษาสภาพแวดล้อม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีแนวทางการจัดการ ดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์และการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและการดำเนินการภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. จัดเขตพื้นที่ (zoning) ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เหมาะสมตามสภาพของทรัพยากรและขนาดการรองรับของทรัพยากรต่อปริมาณและกิจกรรมการท่องเที่ยว (carrying capacity)

3. ประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวและกำหนดปริมาณ การควบคุม และมาตรการการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาความแออัด การคับคั่ง มลฝอยตกค้าง เสี่ยงรบกวน และการทำลายพืชพรรณ

4. ควบคุมการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวด้านโครงสร้าง การปลูกสร้างอาคาร การปรับปรุงพื้นที่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน กิจกรรม ระบบสาธารณูปโภค รวมทั้งการตกแต่งเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมองค์ประกอบทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมในพื้นที่ รวมทั้งมีการรักษาความเป็ระเบียบเรียบร้อยและการมีระบบป้องกันและกำจัดมลพิษที่เหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น มลฝอย คุณภาพน้ำ เสียงและการรบกวนทรัพยากรชีวภาพ

5. ใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครอง ดูแล รักษา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งอนุรักษ์ที่มีกฎหมายเฉพาะคุ้มครอง หรือใช้กฎอื่นเสริมการจัดการอย่างเข้มงวดตามระดับของการอนุรักษ์

6. ใช้มาตรการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในเขตอนุรักษ์และนอกเขตอนุรักษ์ โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และเครื่องมือตามความเหมาะสม

7. ใช้หรือประยุกต์ใช้ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (environment management system) ในการจัดการด้านการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว การบริการ และกิจกรรมในพื้นที่ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ภายใต้ขอบเขตในการจัดการ ระยะเวลาหรือที่กฎหมายรองรับ เช่นการศึกษาผลกระทบเบื้องต้น (IEE) การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือรวมทั้งการใช้ระบบคุณภาพ ISO 14000, ISO 9000 เป็นต้น

8. จัดให้มีกิจกรรมและสื่อในการศึกษา เรียนรู้ ทรัพยากรทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้รองรับการท่องเที่ยว โดยให้เป็นเครื่องมือที่จะสามารถปลูกจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวให้มีการรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อมต่อไป

9. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบการจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการและการมีส่วนร่วมในการประสานงานให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว เช่นเส้นทางคมนาคมที่เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พักในระดับโรงแรมจนถึงการกางเต็นท์ในพื้นที่ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น ระบบน้ำใช้ ไฟฟ้า การขนส่ง การสื่อสาร และการรักษาความปลอดภัย ภายใต้ความเหมาะสมของพื้นที่และการพัฒนาในพื้นที่นั้นๆ โดยส่งเสริมการบริการที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับ เช่น ISO 9000 ใช้มาตรการจูงใจที่เหมาะสม เช่น การให้รางวัล การใช้มาตรการทางภาษี และการจัดประกาศบริการที่ได้มาตรฐาน (Green Hotel, Green Leaf Label, Thailand Tourism Award) เป็นต้น

5. แนวคิดการจัดรูปแบบสหกรณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

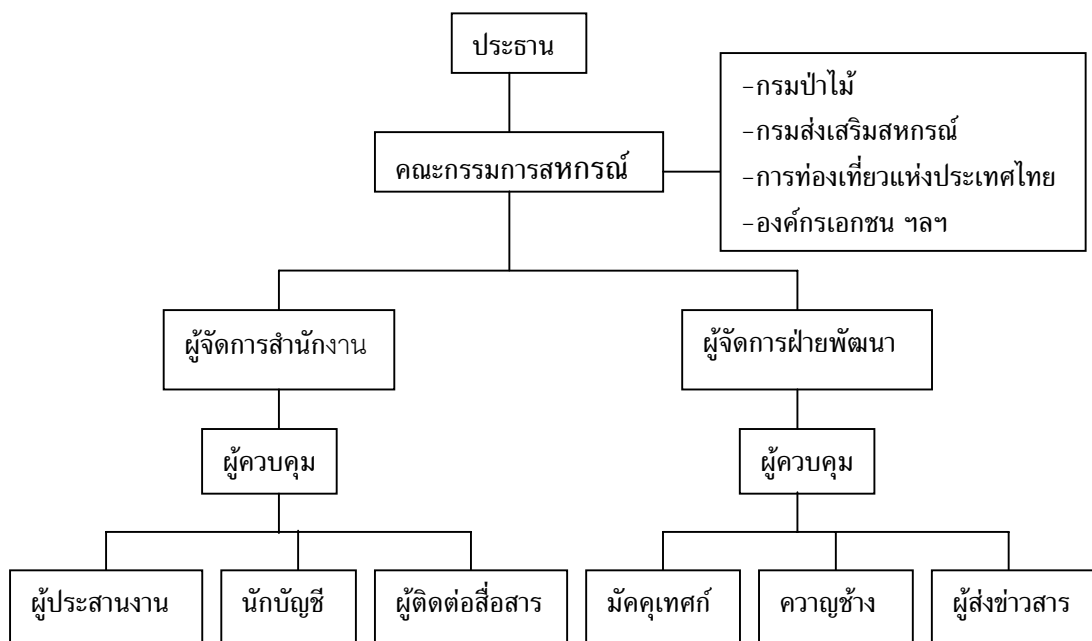
พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเกตุ (2538: 195) ได้ให้แนวความคิดในการนำวิธีการสหกรณ์มาใช้กับธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

แนวความคิดในการนำวิธีการสหกรณ์มาใช้กับธุรกิจท่องเที่ยวเป็นแนวความคิดใหม่ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการสนับสนุนให้ชาวบ้านในท้องถิ่นในจังหวัดที่มีศักยภาพสูงทางการท่องเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์ให้รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์ขึ้น โดย

มีหน่วยงานภาครัฐ อาทิเช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น ให้การสนับสนุนด้านการจัดอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์จนสามารถดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพได้ด้วยตัวเอง ให้มีความสามารถในการนำเสนอบริการนำเที่ยว แนวนุรักษ์ที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและให้รายได้จากการท่องเที่ยวกระจายไปสู่ชาวบ้านในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงโดยไม่ต้องผ่านระบบพ่อค้าคนกลาง และในปีพ. ศ. 2538 จึงจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติ แนวนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด (ส.บ.อ.ก.) ขึ้นถือว่าเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวนุรักษ์แห่งแรกของประเทศไทย เพื่อให้เป็นสหกรณ์ของชาวบ้าน บริหารงานโดยชาวบ้าน และเพื่อประโยชน์แก่ชาวบ้าน

5.1 โครงสร้างการบริหารจัดการสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ในด้านโครงสร้างการบริหารงานจะแสดงเกี่ยวกับแผนงานการบริหารจัดการของสหกรณ์ โดยจะมีประธานกรรมการสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ซึ่งคณะกรรมการนี้มาจากองค์กรภายนอก เช่น กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรเอกชน มหาวิทยาลัย ฯลฯ จากคณะกรรมการสหกรณ์จะแบ่งแยกออกเป็นผู้จัดการทางด้านสำนักงานและด้านการพัฒนาพื้นที่ โดยทางด้านสำนักงานจะมีด้วยกัน 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายประสานงาน ฝ่ายบัญชีและฝ่ายการติดต่อสื่อสาร ส่วนฝ่ายพัฒนาพื้นที่จะแบ่งงานออกเป็น 3 หน้าที่คือมัคคุเทศก์ วิทยุช่าง และผู้ส่งข่าวสาร (ดังแสดงในภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แผนการบริหารจัดการสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ที่มา: พงศ์ศานต์, 2538: 199

5.2 การดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

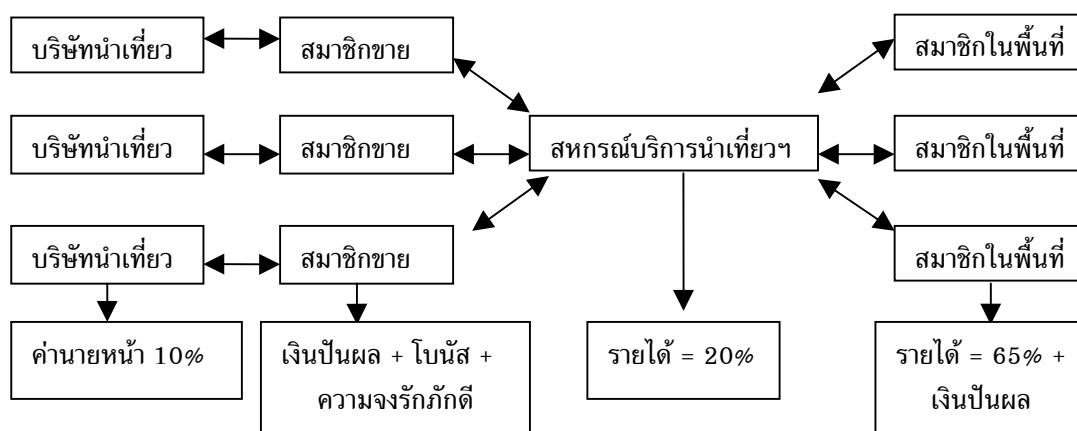
รูปแบบแนวความคิดในการดำเนินงานของสหกรณ์แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่จะได้รับในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้ (ดังแสดงในภาพที่ 2)

1. บริษัทนำเที่ยว บริษัทนำเที่ยวจะทำหน้าที่จัดหาลูกค้านักท่องเที่ยว และส่งต่อไปยังสมาชิกตัวแทนขายบริการทางการท่องเที่ยวของสหกรณ์ โดยบริษัทนำเที่ยวจะได้รับค่าตอบแทนเป็นค่านายหน้าคือ 10% ของค่าบริการที่เรียกเก็บจากนักท่องเที่ยว

2. สมาชิกขาย สมาชิกตัวแทนขายบริการทางการท่องเที่ยวจะทำหน้าที่รับและส่งลูกค้านักท่องเที่ยวต่อกับสหกรณ์ โดยสมาชิกตัวแทนขายได้รับค่าตอบแทนจากการดำเนินงานเป็นเงินปันผลประจำปีถ้าหากสหกรณ์มีกำไร และเงินพิเศษหรือโบนัสจากความจงรักภักดีทำงานร่วมกับสหกรณ์

3. สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ สหกรณ์จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางคอยบริการและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานการติดต่อระหว่างสมาชิกตัวแทนขายกับสมาชิกในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยสหกรณ์จะมีรายได้จากการให้บริการนี้แก่สมาชิกเป็น 20% ของค่าบริการที่เก็บจากนักท่องเที่ยว

4. สมาชิกในพื้นที่การท่องเที่ยว สมาชิกในพื้นที่เป็นผู้ให้บริการการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะแบ่งกันตามหน้าที่และความรับผิดชอบตามความชำนาญของสมาชิกโดยจะได้รับรายได้เป็น 65% ของค่าบริการทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจ่าย รวมทั้งเมื่อปลายปีถ้าหากสหกรณ์มีกำไร สมาชิกในพื้นที่จะได้รับเงินปันผลด้วย

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

5.3 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของสหกรณ์

สำหรับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของสหกรณ์มีด้วยกันหลายประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามแนวทางก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนภายในท้องถิ่นนั้นๆ เองและความช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์กรภายนอกพื้นที่ เช่น การได้รับการฝึกอบรมทักษะ ความรู้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การฝึกอบรมทางด้านภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาทั้ง 3 ประเภทแล้ว ยังมีแนวคิดที่จะให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์ โดยการจัดตั้ง

- ตลาดกลาง เพื่อรองรับสินค้าทางการเกษตรของสมาชิกในพื้นที่ต่างๆ
- ร้านค้าสหกรณ์ เพื่อจัดหาและจำหน่ายสินค้าอุปโภคให้แก่สมาชิก และ
- ธนาคารสหกรณ์ เพื่อรับฝากเงิน ให้กู้แก่สมาชิก

6. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและทัศนคติ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

ซูเกียรตี ภัยลี (2536: 19-21) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมไว้ 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา สถานภาพสมรส
2. ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานภาพทางสังคม ความเชื่อ รายได้ อาชีพ พื้นที่ที่ถือครองทำกิน
3. ปัจจัยทางการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ ความสะดวก ทางเลือกในการใช้ช่องทางการสื่อสาร การมีโอกาสได้รับข่าวสาร การพบปะกับเจ้าหน้าที่สนับสนุน

ความหมายของทัศนคติ

Thurstone (1929: 39) นักสังคมจิตวิทยาผู้คิดและสร้างวิธีวัดทัศนคติที่มีชื่อว่าแบบวัดของเทอร์สโตน (Thurstone Scales) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกที่ชัดเจนทั้งทางบวกหรือทางลบ ในทางที่เห็นด้วยหรือขัดแย้งกับสิ่งที่กำหนดเชิงจิตวิทยา

Allport (1950: 27) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นสภาวะความพร้อมทางจิตใจและประสาท ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้จะมีผลต่อการกำหนดทิศทางการแสดงออกของบุคคลในการตอบโต้ต่อสิ่งของ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Doob (1952: 34) กล่าวว่าทัศนคติเป็นการตอบสนองที่ก่อให้เกิดแรงขับอันไม่ประจักษ์แรงขับดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อการเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ภายในสังคมของแต่ละบุคคล

Osgood และคณะ (1953: 21) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นความโน้มเอียงที่จะตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ แต่ก็แตกต่างจากความพร้อมชนิดอื่นๆ ในข้อที่ว่าทัศนคติเป็นการตอบสนองโดยใช้วิธีการประเมินผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Krech และคณะ (1962: 14) ให้คำนิยามของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติเป็นระบบที่คงทนในการประเมินผลทั้งทางด้านบวกหรือด้านลบ เป็นความรู้สึกทางอารมณ์และเป็นแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านสิ่งต่างๆ ในสังคม

Schiffman และ Kanuk (1994: 657) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความโน้มเอียงที่เรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Bovee และคณะ (1995: 121) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีต่อสิ่งของ บุคคล ความคิด หรือ ผลิตภัณฑ์

Etzel และคณะ (1997: 125) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นไปในทิศทางที่สม่ำเสมอทั้งด้านบวกและด้านลบ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2540: 248) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับความชอบหรือไม่ชอบต่อวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความรู้สึกของคนต่อบางสิ่ง ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ที่มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอน ได้แก่ ความเข้าใจ (cognition) ความรู้สึก (affect) และพฤติกรรม (behavior)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2542: 44) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งผู้บริโภครู้จักเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต

องค์ประกอบของทัศนคติ

จากความหมายที่กล่าวถึงดังกล่าวข้างต้น สามารถแยกองค์ประกอบของทัศนคติได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ (วัฒนา, 2534: 26)

1. องค์ประกอบทางความคิด (cognitive component) ได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ความคิดรวบยอด หรือการรับรู้ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นแง่ดีหรือไม่ดีก็ได้ เช่น ถ้าเรารับรู้ว่าคอมมิวนิสต์ดีหรือไม่ดีอย่างไร ก็จะทำให้เราเกิดทัศนคติในทำนองนั้นต่อคนที่เป็นคอมมิวนิสต์ได้

2. องค์ประกอบทางความรู้สึก (affective component) ได้แก่ ความรู้สึกส่วนบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากองค์ประกอบแรก เช่น เกลียด รัก ชอบ ฯลฯ ความรู้สึกนี้อาจแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เมื่อเขาคิดเห็นหรือกล่าวถึงสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรม (action tendency component) เป็นความพร้อมหรือแนวโน้มเพียงที่จะมีการกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งนี้หมายถึงแนวปฏิบัติที่จะแสดงออกโดยไม่ฝักใฝ่ต่อความคิด และความรู้สึกในสององค์ประกอบข้างต้น

โดยองค์ประกอบทั้งสามประการนี้จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ มีความสอดคล้องและส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน นั่นคือ หากบุคคลใดมีความคิดที่ว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะเกิดความรู้สึกไม่ชอบ และอาจมีการแสดงออกหรือการกระทำตามความคิดหรือความรู้สึกนั้น

ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความรู้สึกที่บ่งชี้ลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกภายนอกให้บุคคลอื่นเห็นหรือเข้าใจก็ได้ ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการดังนี้ (วัฒนา, 2534: 30)

1. ทัศนคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่เสแสร้งโดยแสดงออกไม่ตรงกับความรู้สึกของตน เมื่อเขารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกตอยู่

2. ทัศนคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกแตกต่างกันได้

3. ทศนคติมีทิศทาง (direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้สองทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา ได้แก่ ชื่อสัตย์-คดโกง รัก-เกลียด ชอบ-ไม่ชอบ ชยัน-ชู้เกียรติ เป็นต้น

4. ทศนคติมีความเข้มข้น (intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยแตกต่างกัน เช่น รักมาก-รักน้อย ชยันมาก-ชยันน้อย เป็นต้น

5. ทศนคติต้องมีเป้าหมาย (target) ความรู้สึกเกิดขึ้นลอยๆ ไม่ได้ เช่น รักพ่อ รักแม่ ชยันเข้าชั้นเรียน ชู้เกียรติทำการบ้าน เป็นต้น

ลักษณะที่สำคัญของทศนคติ

ลักษณะที่สำคัญของทศนคติ สามารถสรุปได้ดังนี้ (ส.วาสนา, 2529: 5)

1. ทศนคติเป็นการเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นๆ ซึ่งการเตรียมนั้น จะเป็นการเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้

2. สภาวะของความพร้อมจะตอบสนองนั้น เป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบสิ่งต่างๆ จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยได้และบางครั้งไม่มีเหตุผล

3. ทศนคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

4. ทศนคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำนายหรืออธิบายทศนคติได้

5. ทศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีทศนคติในเรื่องเดียวกันหรือแตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ เชาวน์ปัญญา เป็นต้น

6. ทศนคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อประสบกับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมใหม่แตกต่างไปจากเดิม

กล่าวโดยสรุป ลักษณะทั่วไปของทศนคติที่ทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ ทำให้แนวทางการวัดพฤติกรรมด้านความรู้สึกแตกต่างไปจากพฤติกรรมด้านสติปัญญาและพฤติกรรมด้านทักษะกลไก

ตัวกำหนดทศนคติ

กระบวนการที่บุคคลรับเอาทศนคติมานั้น เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เนื่องจากมีทั้งกลไก (mechanism) ทั่วๆ ไป และกลไกเฉพาะในการถ่ายทอดทศนคติ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ากระบวนการดังกล่าว ประกอบไปด้วย 4 ระดับ แม้ว่าทั้ง 4 ระดับดังกล่าวจะไม่แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดก็ตาม (วัฒนา, 2534: 71)

ระดับที่ 1 เป็นการพิจารณาบุคลิกภาพ (personality) และความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา

ระดับที่ 2 พิจารณาถึงการปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของเด็กและผู้ใหญ่กับสมาชิกอื่นๆ ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมของเขา ซึ่งเป็นกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคม (socialization)

ระดับที่ 3 ดูการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (group membership) กับการเปลี่ยนแปลงทศนคติ

ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ทศนคติ ที่ถ่ายทอดไปสู่บุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของชนชั้นในสังคม (social class)

กระบวนการดังกล่าวแม้จะถูกแบ่งออกเป็นระดับที่มีระบบ แต่ก็ไม่ควรมองข้ามข้อปลีกย่อยอื่นๆ เช่น บุคลิกภาพที่มีมาแต่พันธุกรรม กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญของบุคลิกภาพ และบุคลิกภาพก็เป็นปัจจัยสำคัญของการเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่องกัน

บทบาทที่สำคัญของทศนคติต่อชีวิตมนุษย์

ในการศึกษาของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในเรื่องการเรียนรู้ การรับรู้ การพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาแนวความคิดทางคติต่างๆ พบว่ามนุษย์มีการประเมินผลสิ่งที่เขาปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นอะไรก็ตาม เช่น คน สัตว์ สิ่งของ กลุ่มคนหรือองค์กร โดยสิ่งที

ประเมินได้แก่ ความรู้สึกชอบไม่ชอบสิ่งดังกล่าว ค่านิยมที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งนั้น รวมถึงความรู้สึกในการเปรียบเทียบความมากน้อยในสิ่งดังกล่าว ระดับความชอบหรือไม่ชอบ ความรู้สึกทางบวกหรือลบ และค่านิยมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั่นคือ ทศนคติหรือการประเมินค่านั่นเอง

ทศนคติเป็นส่วนประกอบที่สำคัญทางด้านจิตใจของมนุษย์ มีผลอย่างสูงต่อการตัดสินใจของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดก็ตาม เช่น การเลือกรับประทานอาหาร การเลือกซื้อเสื้อผ้า การเลือกชมภาพยนตร์ การเรียน อาชีพ เพื่อนฝูง หรือแม้แต่การเลือกคู่ครอง การที่คนเราจะเลือกสิ่งใดนั้น ส่วนใหญ่เนื่องมาจากเพราะมีความชอบหรือทศนคติที่ดีในสิ่งดังกล่าว

7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Harold (1949) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมองค์กร พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และความยาวนานในการอยู่อาศัยในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

พรศักดิ์ พัทธพจนารณ (2530) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร: ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เพศ ขนาดที่ดินทำการเกษตร ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์การเกษตร และทศนคติต่อสหกรณ์การเกษตร เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร

ศิริวรรณ ตันตระวิวัฒน์ (2530) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำนวน 300 คน เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ สำนักงานใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนบุคคล การมีส่วนร่วม ความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน และความต้องการประสบความสำเร็จ พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก เงินเดือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรในทิศทางบวก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วมกับความพึงพอใจในการทำงานมีค่าความสัมพันธ์สูงกว่าตัวแปรการมีส่วนร่วมกับความต้องการประสบความสำเร็จและความผูกพันต่อองค์กร

ปิยะพร บุญเพ็ญ (2531) ได้ศึกษาความรู้ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรของสตรีชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรเมืองสวรรค์ จำกัด พบว่า สตรีตัวอย่างส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสหกรณ์ และมีความ

คิดเห็นต่อสหกรณ์ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์นั้น สตรีตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางตรงในกิจกรรมของสหกรณ์ในเรื่องการประชุมของสหกรณ์ และการกู้เงินจากสหกรณ์มากกว่าในเรื่องธุรกิจซื้อ ธุรกิจขาย และการเข้ารับการอบรมที่สหกรณ์จัดขึ้น ส่วนสตรีตัวอย่างที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางตรงในกิจกรรมของสหกรณ์เกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการช่วยแนะนำหรือชักจูงคนในครอบครัวให้เข้ารับการอบรมที่สหกรณ์จัดขึ้น สำหรับบทบาทการมีส่วนร่วมทางอ้อมในกิจกรรมสหกรณ์นั้น สตรีตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางอ้อมต่อสหกรณ์ในทุกด้าน เช่น การช่วยครอบครัวหารายได้ การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของครอบครัว การเก็บรายได้ที่เป็นเงินสดของครอบครัว ตลอดจนการดูแลบุตรธิดา เป็นต้น

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ระดับอายุ การศึกษา และการเป็นสมาชิกของสตรีตัวอย่าง เป็นปัจจัยที่มีผลทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสหกรณ์ของสตรีตัวอย่างแตกต่างกัน และปัจจัยที่มีผลทำให้ความคิดเห็นของสตรีตัวอย่างที่มีต่อสหกรณ์แตกต่างกันคือ การศึกษาของสตรีตัวอย่าง ส่วนปัจจัยที่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสตรีตัวอย่างแตกต่างกัน ได้แก่ ระดับอายุ และการเป็นสมาชิกของสตรีตัวอย่าง

นภพร เชื้อขำ (2531) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรมีนบุรี จำกัด พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาสูง มีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นาน ได้รับข่าวสารมาก มีความเข้าใจในหลักการสหกรณ์มาก และมีความคาดหวังประโยชน์จากทางสหกรณ์มาก จะเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านต่างๆ ของทางสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาต่ำ มีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์น้อย ได้รับข่าวสารน้อย มีความเข้าใจในหลักการสหกรณ์น้อย และมีความคาดหวังประโยชน์จากทางสหกรณ์น้อย ส่วนความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

สมใจ เข็มเจริญ (2531) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ตำบลสะเอียน อำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนที่ดินที่ใช้ประโยชน์ ความรู้ ความคิดเห็น การได้รับข่าวสาร และความคิดเห็นต่อกันของเพื่อนบ้าน

สุเมธ แสงนิมมวล (2531) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด โครงการ 4 กรุงเทพฯ พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยทางด้านอายุ สถานภาพทางสังคม และความรู้ความเข้าใจมีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก

วัลย์ภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บึงขุนทะเล พบว่า แหล่งที่พักอาศัย เพศ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนบ้าน หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่แตกต่างกัน จะก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บึงขุนทะเล

มนตรี นาคสมบูรณ์ (2540) ได้สรุปการศึกษาของ Cohen และ Norman พบว่า มีบุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชนบท คือ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อายุ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม ชนชั้นทางสังคม ศาสนา วรรณะ และแหล่งกำเนิด อาชีพ รายได้ และทรัพย์สิน ระยะเวลาในการอยู่ในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ พื้นที่ดินถือครอง และสถานภาพการทำงาน

พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์ และคณะ (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมของบุคคลในท้องถิ่นที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการป่าชุมชนบ้านนาจาร ตำบลหนองสนม อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของบุคคลในการจัดการป่าชุมชน คือ ลักษณะส่วนบุคคล อายุมีผลต่อทัศนคติโดยผู้ที่มีอายุมากจะมีทัศนคติในด้านทำที่ความรู้สึกมากกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนเพศ การศึกษา สถานภาพสมรส และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่มีผลต่อทัศนคติแต่อย่างใด ลักษณะทางสังคม ด้านฐานะตำแหน่งทางสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน การย้ายถิ่นฐานมีผลต่อทัศนคติของบุคคลที่มีต่อป่าชุมชน สำหรับลักษณะทางเศรษฐกิจมีผลต่อทัศนคติของบุคคลที่มีต่อป่าชุมชนเพียงบางส่วน

เนื่องจากไม่พบว่าม้งงานวิจัยที่ทำโดยตรงในเรื่องสหกรณ์กับธุรกิจท่องเที่ยว แต่ม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำการศึกษเกี่ยวกับในการทำธุรกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับชุมชน ดังนี้

นาคม อีร์สุวรรณจักร (2541) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลจากการวิจัยสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง สำหรับผลการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว พบว่า อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อ

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดงบประมาณและบุคลากรในการจัดการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนขาดการให้ความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างประชาชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกประการหนึ่ง คือ ประชาชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผน การจัดการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงไม่มีหน่วยงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้สื่อที่เข้าใจและพบเห็นได้ง่าย โดยเฉพาะโทรทัศน์ ทำการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนให้ประชาชนมีโอกาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากยิ่งขึ้น

ทิวัฒน์ รัตนเกตุ (2542) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา: อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า พื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ พื้นที่ทางตอนกลางของพื้นที่ที่ศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่บริเวณรอบๆ อ่างเก็บน้ำสามารถกำหนดเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ เช่น บริเวณห้วยงาน บริเวณเขาจุก บริเวณวัดถ้ำหมื่นนอน บริเวณศาลาคณเหล็ก บริเวณหมู่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านเหมืองแร่ เป็นต้น รวมทั้งบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติเขาชะเมาและเขาวง ซึ่งมีความเป็นธรรมชาติแบบดั้งเดิมสูง ลักษณะพื้นที่ประกอบด้วยน้ำตก ถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม พืชพรรณและสัตว์ป่ามีความหลากหลายทางชีวภาพเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนในด้านความพร้อมของชุมชน พบว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับปานกลาง ร้อยละ 55.3 มีทัศนคติต่อการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ระดับปานกลาง ร้อยละ 38.0 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับต่ำ ร้อยละ 38.7 และจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ความรู้มีผลต่อทัศนคติเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรที่มีผลสูงสุดต่อความรู้และทัศนคติเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือบทบาทหรือตำแหน่งในหมู่บ้าน ตัวแปรที่มีผลสูงสุดต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ ประเภทเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่อาศัยอยู่ ซึ่งพื้นที่ศึกษา

ส่วนใหญ่เป็นเอกสารประเภทบท.5 (ภาษีบำรุงท้องถิ่น) มากที่สุด ส่วนความคาดหวังในด้านการลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่ายังไม่แน่ใจ

กล่าวโดยสรุป พื้นที่มีศักยภาพเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ในด้านความพร้อมของชุมชนยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านการจัดการพื้นที่อย่างเชื่อมโยงในแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกัน ข้อเสนอแนะควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และบทบาทของประชาชนในพื้นที่ จะทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นจริงได้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและเกิดการพัฒนอย่างยั่งยืน

ธวัชชัย รัตนช้อน (2542) ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางวัฒนธรรมของชุมชนบนพื้นที่สูง ศึกษาแนวคิดและระบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนที่สัมพันธ์กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและศึกษาการจัดการองค์กรและการจัดสรรผลประโยชน์ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่ทำการวิจัย คือ บ้านห้วยฮี้ ตำบลห้วยบุลึง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นชุมชนชาวเขากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้รู้ในชุมชน ผู้นำทางการ ผู้นำธรรมชาติ คณะกรรมการกลุ่มจัดการท่องเที่ยวบ้านห้วยฮี้ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ และนักพัฒนาจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนห้วยฮี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและแยกแยะออกเป็นหมวดหมู่แล้วทำการวิเคราะห์และนำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านระบบคุณค่า ระบบการผลิต และระบบความสัมพันธ์ พบว่า โครงสร้างหลักทางวัฒนธรรมของชุมชนปกากะญอมีได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ชุมชนบนพื้นที่สูงมีศักยภาพทั้งทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรมตลอดถึงบุคลากรของชุมชนที่สามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นกิจกรรมทางเลือกสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะธุรกิจชุมชนพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคมเพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 สถานภาพสมรส
- 1.4 ระดับการศึกษา
- 1.5 อาชีพ
- 1.6 รายได้ของครัวเรือน

2. ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่

2.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้แสดงถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ใน 3 ด้าน คือ

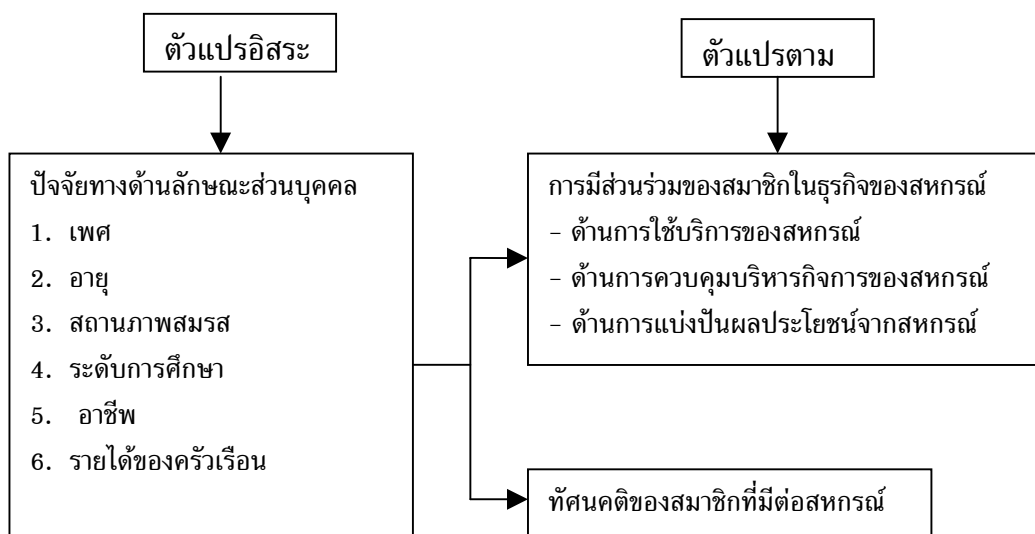
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์ ซึ่งวัดจากการร่วมหรือไม่ร่วมในการทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ ซึ่งวัดจากการที่สมาชิกเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์ การร่วมหรือไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุม โดยแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ ออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับที่ 1 สมาชิกที่มีส่วนร่วมมาก หมายถึง สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมทุกครั้งหรือเป็นบางครั้ง และร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุม ระดับที่ 2 สมาชิกที่มีส่วนร่วมน้อย หมายถึง สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมทุกครั้งหรือเป็นบางครั้ง แต่ไม่เคยร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุม และระดับที่ 3 สมาชิกที่ไม่มีส่วนร่วมเลย หมายถึง สมาชิกที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์ ซึ่งวัดจากการได้รับหรือไม่ได้รับส่วนแบ่งรายได้ทางด้านการท่องเที่ยวของสมาชิก

2.2 ทศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์
2. ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์
3. ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์
4. ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องสหกรณ์กับธุรกิจท่องเที่ยว กรณีศึกษา: สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติ
แนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

- แหล่งที่มาของข้อมูล
- ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
- การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ข้อมูลทุติยภูมิที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูล
เกี่ยวกับโครงสร้างความเป็นมาและผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ได้มาจากรายงานทางการเงิน
ของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ข้อบังคับของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะมีอยู่ 2 ส่วน
คือ ส่วนที่เป็นลักษณะการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของสหกรณ์ ซึ่งมีแหล่งที่มาจากการสัมภาษณ์
ประธานสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นข้อมูล
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ซึ่งมีแหล่งที่มาจาก
การสอบถามสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ที่เป็นตัวอย่าง รวมทั้งการสังเกตการณ์ในสถานที่
ท่องเที่ยวประกอบ

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์นั้นคือ สมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จากรายงานผลการดำเนินงาน ณ 31 ธันวาคม 2544 สหกรณ์มีสมาชิกทั้งหมด 413 คน

ขนาดของตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และที่ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (สุวรรณ, 2541: 90) และในการหากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจากจำนวนประชากรทั้งหมด 413 คน โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{Z^2 \pi(1-\pi)N}{Z^2 \pi(1-\pi) + Ne^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 π = สัดส่วนของประชากร
 Z = ค่าที่ได้จากตารางแจกแจงปกติ (standard normal) ณ ระดับนัยสำคัญที่ต้องการในที่นี้ = 0.05 ซึ่งตรงกับค่า Z จากตารางแจกแจงปกติที่ 1.96
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5) 413}{(1.96)^2 (0.5)(0.5) + 413(0.05)^2} \\ &\approx 200 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน จากประชากรทั้งหมด 413 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการคัดเลือกตัวอย่างจำนวน 200 คนจากประชากรทั้งสิ้น 413 คนนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non probability sampling) โดยสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (convenience sampling) คือจะทำการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ในวันประชุมใหญ่สมาชิกประจำปีเป็นจำนวนทั้งหมด 200 คน แต่ทางผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนเพราะสมาชิกมาเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม จึงทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และใช้วิธีการสุ่มแบบใช้ความน่าจะเป็น (probability sampling) โดยสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) จากบัญชีรายชื่อสมาชิกสหกรณ์ กำหนดช่วงของการเลือกตัวอย่าง (sampling fraction) เท่ากับ 2 คือเลือกตัวอย่าง 1 คนในทุกๆ 2 คน และกำหนดตัวอย่างแรกที่จะเป็นจุดเริ่มต้นโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ใช้ตารางตัวเลขสุ่มและคนที่ 3 เป็นตัวอย่างแรกที่เริ่มสุ่มได้ ซึ่งถ้าตัวเลขใดที่สุ่มได้ตรงกับรายชื่อสมาชิกที่ได้เก็บข้อมูลแล้วให้ข้ามไปที่ตัวอย่างถัดไปเลย ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนได้ตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างคำถามของแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปสมาชิก

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

1.3 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

2. ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองทั้งหมดโดยลักษณะเนื้อหาของคำถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสมาชิก ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน โดยใช้คำถามแบบปลายปิด (close ended question) คือให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ โดยในส่วนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ เป็นคำถามทั้งแบบปลายปิด (close ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open ended question)

ตอนที่ 2 ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ เป็นแบบวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ท (likert) ซึ่งให้ผู้ตอบประมาณค่า (rating scale) แสดงความรู้สึกรู้สึกคิดต่อข้อความที่ระบุในแบบวัดทัศนคติ 5 ระดับด้วยกัน คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จะทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานสหกรณ์ ณ สำนักงานสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จังหวัดกาญจนบุรี โดยทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด 3 ครั้ง คือ ช่วงเดือนกันยายน 2544 กุมภาพันธ์ 2545 และ เมษายน 2545 ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ใช้ในการวิเคราะห์และพรรณนา

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาแล้วสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มาในวันประชุมใหญ่สมาชิกประจำปี ณ หอประชุมโรงเรียนร่มเกล้ากาญจนบุรี ในวันที่ 29 เมษายน 2545 สำหรับการเก็บข้อมูลเนื่องในวันประชุมใหญ่สมาชิกประจำปีนั้น มีสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนที่น้อยมาก ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลเพิ่มโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ในระหว่างวันที่ 31 เมษายน-2 พฤษภาคม 2545 ไปยังสมาชิกสหกรณ์ตามบัญชีรายชื่อ เนื่องจากใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ดังนั้นจึงทำการสำรองสำหรับแบบสอบถามที่คาดว่าจะไม่ได้รับคืนอีกจำนวน 50% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนรวมทั้งหมด 300 คน และกำหนดระยะเวลาในการตอบรับคืนตั้งแต่ประมาณต้นเดือนพฤษภาคม 2545 ถึงกลางเดือนมิถุนายน 2545 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตอบแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ของสมาชิกในงานวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 105 ตัวอย่าง

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่ได้รับการกรอกจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. การกำหนดรหัสข้อมูล (coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้
3. การประมวลผลข้อมูล ใช้การประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว นำมาบันทึกโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผลข้อมูลซึ่งใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการดังนี้

1. ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานสหกรณ์ และรายงานการดำเนินงานของสหกรณ์มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ตามหลักการทางทฤษฎีและใช้วิธีการพรรณนา (descriptive statistical analysis)
2. แบบสอบถามส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสมาชิก และส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ จะทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และพรรณนาประกอบ (descriptive statistical analysis)
3. แบบสอบถามส่วนที่ 2 ตอนที่ 2 ทศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ เป็นแบบวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ต (likert) ซึ่งให้ผู้ตอบประมาณค่า (rating scale) แสดงความรู้สึกนึกคิดต่อข้อความที่ระบุในแบบวัดทัศนคติ 5 ระดับด้วยกัน และจะนำมาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อความโดยมีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

<u>ข้อความเชิงบวก</u>	ระดับความคิดเห็น	คะแนน
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
	เห็นด้วย	4
	ไม่แน่ใจ	3
	ไม่เห็นด้วย	2
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
<u>ข้อความเชิงลบ</u>	ระดับความคิดเห็น	คะแนน
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
	เห็นด้วย	2
	ไม่แน่ใจ	3
	ไม่เห็นด้วย	4
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

ในการวิจัยครั้งนี้มีคำถามเกี่ยวกับทัศนคติทั้งหมด 12 ข้อ มีคะแนนรวมสูงสุด 60 คะแนน คะแนนรวมต่ำสุด 12 คะแนน หลังจากตรวจให้คะแนนคำถามทั้งหมดแล้วจึงกำหนดเกณฑ์ของระดับความสำคัญด้านทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ โดยแบ่งเป็นช่วงของคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนรวมระหว่าง 49-60	จัดอยู่ในทัศนคติที่ดีมาก
คะแนนรวมระหว่าง 37-48	จัดอยู่ในทัศนคติที่ดี
คะแนนรวมระหว่าง 25-36	จัดอยู่ในทัศนคติปานกลาง
คะแนนรวมระหว่าง 13-24	จัดอยู่ในทัศนคติที่ไม่ดี
คะแนนรวมระหว่าง 1-12	จัดอยู่ในทัศนคติที่ไม่ดีมาก

และจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และพรรณนาประกอบ (descriptive statistical analysis)

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ใช้ ไคสแควร์ (Chi-Square technique) ในการทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์

4.2 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์

4.3 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

4.4 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่และร้อยละ เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงที่ได้จากการสำรวจ รวมทั้งอธิบายปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-Square technique)

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่อยู่ติดมไปด้วยทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยว อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 129 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 19,483 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,176,967.5 ไร่ ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีทั้งป่าโปร่งและป่าดงดิบ มีแม่น้ำสำคัญสองสายคือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อยซึ่งไหลมาบรรจบรวมกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นแหล่งก่อเกิดอารยธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจมากมาย

กาญจนบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย อำเภอเสาวชัย อำเภอพนมทวน อำเภอไทรโยค อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอทองผาภูมิ อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอหนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี จังหวัดตากและสหภาพพม่า
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดราชบุรีและนครปฐม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับสหภาพพม่า

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น จากลักษณะภูมิประเทศซึ่งโดยส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติของ จังหวัดกาญจนบุรีสามารถแบ่งลักษณะพื้นที่ออกเป็น 3 เขตใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1) เขตภูเขาและที่สูง ได้แก่ พื้นที่ทางด้านทิศเหนือซึ่งเป็นเทือกเขาดนงชัยที่ต่อเนื่องมาจากทางภาคเหนือของประเทศ ส่วนด้านทิศตะวันตกเป็นเทือกเขาตะนาวศรีที่กั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า

2) เขตที่ราบลูกฟูก ได้แก่ พื้นที่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขาสลับกับเนินเขาเตี้ยๆ อยู่บริเวณอำเภอเลาขวัญ อำเภอบ่อพลอย

3) เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ได้แก่ พื้นที่ทางด้านทิศใต้ของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์อยู่บริเวณอำเภอดำรงวิทยารมย์ อำเภอดำรงวิเศษ อำเภอดำรงวิเศษ และอำเภอเมืองกาญจนบุรี

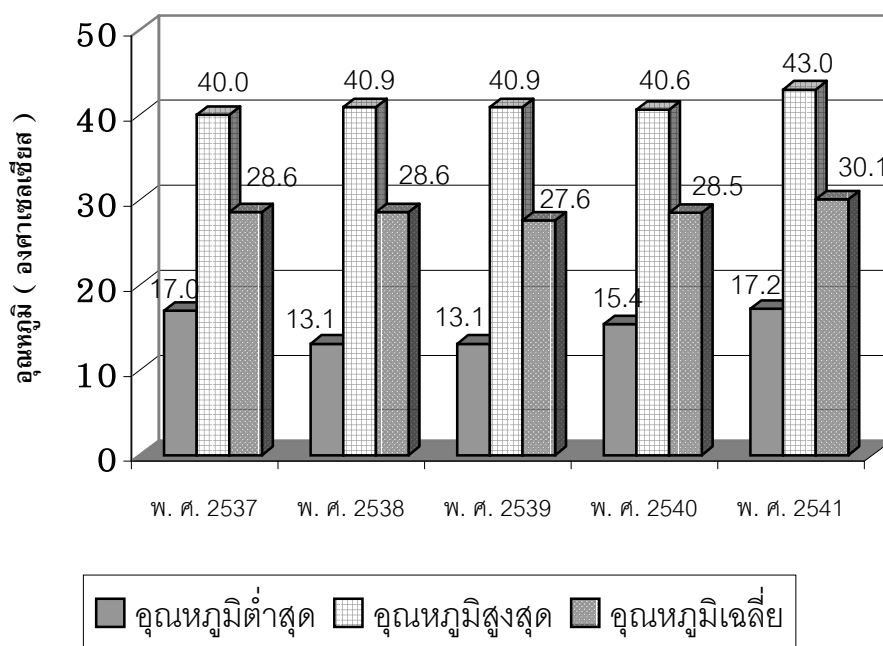
ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดส่งผลต่อฤดูกาลการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว โดยลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดกาญจนบุรีอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ซึ่งแต่ละฤดูจะมีสภาพอากาศค่อนข้างรุนแรงกว่าพื้นที่ในเขตใกล้เคียงโดยในช่วงระหว่างปีพ. ศ. 2537 - 2541 จังหวัดกาญจนบุรีมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.88 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 13.1 องศาเซลเซียสในเดือนมกราคม 2539 และอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 43.0 องศาเซลเซียสในเดือนเมษายน 2541 (ดังแสดงในตารางที่ 3 และ ภาพที่ 5) เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวจึงสามารถที่จะเดินทางท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาลโดยอาจเลือกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวสลับกันเพื่อให้เหมาะสมกับฤดูกาลนั้นๆ บางแห่งการเดินทางสะดวกสบาย บางพื้นที่ก็สามารถท่องเที่ยวได้เฉพาะฤดู อย่างเช่น ป่าทุ่งใหญ่น้ำสามารถเดินทางเข้าไปได้ช่วงหน้าหนาวจนถึงช่วงต้นฝน เลยจากนั้นแล้วการเดินทางจะยากลำบากมาก หรือการท่องเที่ยวหน้าตก การล่องแก่ง ในช่วงปลายฝนต้นหนาวถือว่าเป็นช่วงที่ดีที่สุด ปริมาณน้ำจะเยอะ หรือจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การล่องแพ การดูนก ฯลฯ สามารถเตรียมตัวเดินทางท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่หรือตามสภาพฤดูกาลหรือช่วงฤดูร้อนถึงต้นฤดูฝน อาจท่องเที่ยวตามสถานที่ทางประวัติศาสตร์ เชื้อนทะเลสาบ แทนการท่องเที่ยวหน้าตก เพราะเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนจัดและแห้งแล้ง พืชพรรณธรรมชาติอยู่ในช่วงผลัดใบ ลำธาร น้ำตกจะมีน้ำน้อยหรือไม่มีเลย

ตารางที่ 3 อุณหภูมิต่ำสุด สูงสุด และเฉลี่ย ปีพ. ศ. 2537 - 2541

ปีพ. ศ.	อุณหภูมิ		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
2537	17.0	40.0	28.6
2538	13.1	40.9	28.6
2539	13.1	40.9	27.6
2540	15.4	40.6	28.5
2541	17.2	43.0	30.1

ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี

ภาพที่ 5 อุณหภูมิต่ำสุด สูงสุดและเฉลี่ย ปีพ. ศ. 2537 - 2541

ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี

การเดินทางสู่จังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 129 กิโลเมตร มีเส้นทางการเดินทางติดต่อระหว่างจังหวัดกาญจนบุรีกับจังหวัดใกล้เคียงและกรุงเทพฯ ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และ รถโดยสารประจำทาง ด้วยระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนักและใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ผสมผสานกับความสะอาดสบายในการเดินทาง นักท่องเที่ยวจึงสามารถที่จะเดินทางท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับได้ (แสดงเส้นทางหลวงสายต่างๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี ดังภาพที่ 6)

1. ทางรถยนต์

- ไปทางถนนเพชรเกษมหรือไปทางถนนบรมราชชนนี ผ่านอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 บริเวณอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านจังหวัดกาญจนบุรี ที่อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอเมือง อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี ถึงด่านเจดีย์สามองค์
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 324 เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผ่านทางอำเภอพนมทวน อำเภอเมือง
- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3199 เป็นเส้นทางจากอำเภอเมืองไปยังเขื่อนศรีนครินทร์ อำเภอศรีสวัสดิ์
- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3086 เป็นเส้นทางจากอำเภอเมือง ถึงอำเภอบ่อพลอย และสามารถต่อไปยังอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. ทางรถไฟ คือ จากสถานีรถไฟธนบุรี (บางกอกน้อย) – สถานีน้ำตก อำเภอไทรโยค ซึ่งแยกจากทางรถไฟสายใต้ที่ชุมทางหนองปลาตึก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านอำเภอท่ามะกา ท่าม่วง เมืองกาญจนบุรี ไทรโยค สุดสายที่สถานีน้ำตก ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค ระยะทางทั้งสิ้น 200 กิโลเมตร เส้นทางนี้เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่อยู่ในกรุงเทพฯ และ ชานเมืองที่ไม่มีริบร้อนมากนักและต้องการชมทิวทัศน์สองฟากทางระหว่างที่รถไฟแล่นผ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางรถไฟสายมรณะที่ญี่ปุ่นได้สร้างขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ต้องผ่านหุบเขาและช่องเขาช่วงสถานีเมืองกาญจนบุรี – สถานีน้ำตก

3. ทางรถโดยสารประจำทาง มีบริการรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งสายใต้ไปยังตัวเมืองกาญจนบุรีทุกวัน

ระยะทางจากอำเภอเมืองไปยังอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี

ท่าม่วง	12 กิโลเมตร
พนมทวน	24 กิโลเมตร
ท่ามะกา	30 กิโลเมตร
ด่านมะขามเตี้ย	30 กิโลเมตร
ไทรโยค	50 กิโลเมตร
ทองผาภูมิ	145 กิโลเมตร
สังขละบุรี	230 กิโลเมตร
ศรีสวัสดิ์	102 กิโลเมตร
บ่อพลอย	40 กิโลเมตร
หนองปรือ	75 กิโลเมตร
ห้วยกระเจา	60 กิโลเมตร
เลาขวัญ	97 กิโลเมตร

ประชากรของจังหวัดกาญจนบุรี

จากสถิติกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 รวมทั้งสิ้น 786,001 คน เป็นชาย 398,639 คน หญิง 387,362 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง มีจำนวน 160,503 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอท่ามะกา มีจำนวน 133,735 คน และอำเภอท่าม่วง มีจำนวน 103,075 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอท่ามะกา รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าม่วง อำเภอเมือง อำเภอพนมทวน อำเภอเลาขวัญ อำเภอหนองปรือ อำเภอบ่อพลอย อำเภอห้วยกระเจา อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์ ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 4)

ภาพที่ 6 แผนที่สังเขปแสดงเส้นทางหลวงสายต่าง ๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา: เครือข่ายใยแมงมุม

ตารางที่ 4 จำนวนพื้นที่ ประชากร และความหนาแน่นของประชากร

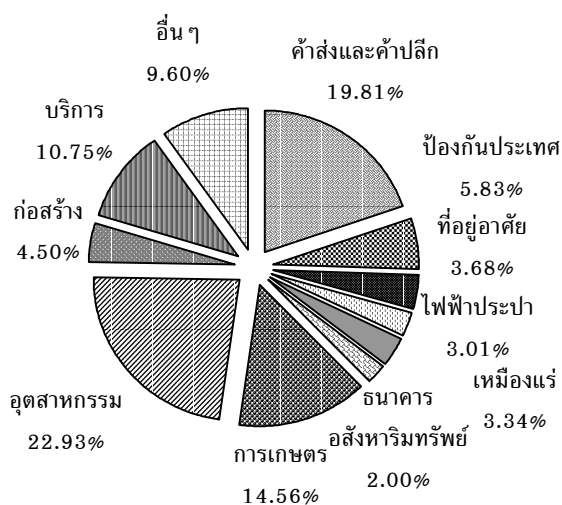
ลำดับ	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
1	เมืองกาญจนบุรี	1,236.28	160,503	130
2	ท่ามะกา	340.809	133,735	392
3	ท่าม่วง	610.97	103,075	169
4	เลาขวัญ	831.3	53,623	65
5	บ่อพลอย	967.215	53,119	55
6	พนมทวน	535.777	52,736	98
7	ทองผาภูมิ	3,655.17	46,513	13
8	ไทรโยค	2,728.92	44,188	16
9	ห้วยกระเจา	622	32,228	52
10	ด่านมะขามเตี้ย	807.14	31,611	39
11	หนองปรือ	502.231	27,855	55
12	ศรีสวัสดิ์	3,295.95	21,372	7
13	สังขละบุรี	3,349.38	25,443	8
	รวม	19,483.15	786,001	40

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรีในปีพ.ศ. 2542 พบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 62,612 บาทต่อปี เป็นอันดับที่ 17 ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 43,578 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 22.93 คิดเป็นมูลค่า 9,993 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการค้าส่งและการค้าปลีกร้อยละ 19.81 คิดเป็นมูลค่า 8,631 ล้านบาท และสาขาเกษตรกรรมร้อยละ 14.56 คิดเป็นมูลค่า 6,344 ล้านบาท อัตรากาขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ 7.54 (ดังภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 ผลักดันที่มวลรวมจังหวัด ปีพ. ศ. 2539

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี

เนื่องจากกาญจนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง และมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวมากมาย นอกจากนี้ยังได้เปรียบในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ทำให้มีความน่าสนใจและมีโอกาสในการพัฒนาสูง

นโยบาย และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี

1. ทำการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยวให้กว้างขวางทั้งตลาดในประเทศ และต่างประเทศ เช่น การนำภาคธุรกิจเอกชนเข้าร่วมงานส่งเสริมการขาย และการจัดงานปีท่องเที่ยวกาญจนบุรี 2540 เป็นต้น
2. การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการท่องเที่ยวให้กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป
3. การเร่งพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว เช่น การจัดค่ายเยาวชน อาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

4. การเน้นแนวทางการพัฒนาในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism)
5. เพิ่มการใช้สอยประโยชน์จากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีในจังหวัด เช่น การฟื้นฟูงานประเพณีของอำเภอต่างๆ และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ
6. พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและยกระดับงานประเพณีประจำจังหวัดให้มีมาตรฐานระดับสากล เช่น การล่องเรือยางผจญภัย การล่องเรือแคนู กีฬาปีนเขา เป็นต้น
7. ร่วมมือและสนับสนุนให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น การจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยว
8. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ecotourism) เพื่อ

- อนุรักษ์และควบคุมสภาพแวดล้อมของสถานที่ที่มีความงามตามธรรมชาติ โดยควบคุมการปลูกสร้างอาคาร จัดระบบกำจัดขยะ ระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียของสถานพักแรมและร้านอาหาร
- ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี โดยเน้นประเด็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ธรรมชาติและวัฒนธรรมมากมายหลายแห่ง จึงเป็นจังหวัดที่มีความดึงดูดน่าสนใจต่อนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคเดียวกัน ดังนั้นในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศจำนวนมากเดินทางไปท่องเที่ยวยังจังหวัดกาญจนบุรี

ในปีพ. ศ. 2543 มีผู้มาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดกาญจนบุรีทั้งสิ้น 4,290,443 คน เป็นนักท่องเที่ยว (tourist) 1,442,978 คน นักทัศนอาจร 2,847,465 คน ผู้มาเยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่เป็นชาวไทย (ร้อยละ 80.82 ของนักท่องเที่ยว และร้อยละ 83.64 ของนักทัศนอาจร) แม้ว่าสัดส่วนของชาวต่างประเทศที่มาเยือนจังหวัดกาญจนบุรียังมีอยู่ค่อนข้างน้อย แต่เมื่อพิจารณาถึงการเติบโตแล้ว จากตารางที่ 5 จะพบว่าในปีพ. ศ. 2538 มีผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจำนวน 593,613 คน และในปีพ. ศ. 2543 มีจำนวน 742,687 คน โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25.11 คาดว่าเป็นผลจากการเติบโตอย่างต่อเนื่องของตลาดภูมิภาคเอเชียตะวันออก (ซึ่งเป็นตลาดหลักและครองส่วนแบ่งตลาดมากกว่าครึ่งของนักท่องเที่ยวทั้งหมด) และเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกเหนือไปจากความสนใจในเรื่องราวของประวัติศาสตร์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว ยังเกี่ยวข้องกับการเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวที่ปราศจากมลภาวะเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งจังหวัดกาญจนบุรียังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และมีสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์และเป็นธรรมชาติอยู่ จึงคาดว่าในอนาคตจังหวัดกาญจนบุรีน่าจะมีส่วนแบ่งการตลาดของผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศสูงขึ้น ขณะเดียวกันความนิยมในการแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวที่ปราศจากมลภาวะก็จะเพิ่มขึ้นในหมู่คนไทยเช่นกัน จะทำให้จังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวประเภทอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ecotourism) ที่สูงมากทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ

รูปแบบการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของผู้มาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดกาญจนบุรี

รูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยมักนิยมมาเป็นกลุ่มใหญ่ โดยมาในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือ วันหยุดนักขัตฤกษ์ ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมักนิยมมาเป็นกลุ่มย่อย 2-3 คน และมาในฤดูท่องเที่ยว คือ ระหว่างกลางเดือนตุลาคมถึงเดือนเมษายน ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนี้ในปีพ. ศ. 2543 เท่ากับ 1.76 วัน โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 1.37 วัน และชาวต่างประเทศมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 3.42 วัน (ดังแสดงในตารางที่ 5)

ในด้านการใช้จ่ายของผู้มาเยี่ยมชมเยือนนั้น มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 1,084.46 บาท ผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 1,108.22 บาทต่อวัน โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,503.87 บาท และนักทัศนอาจรมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 914.46 บาท สำหรับผู้มาเยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศนั้นมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 970.92 บาทต่อวัน โดยนักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,063.70 บาทต่อวัน และนักทัศนอาจรมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 915.82 บาทต่อวัน สำหรับรายได้จากผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดกาญจนบุรีเท่ากับ 6,014.08 ล้านบาท (ดังแสดงในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สถิติผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดกาญจนบุรีปีพ.ศ. 2538-2543

รายการข้อมูล	พ. ศ. 2538	(%)	พ. ศ. 2539	(%)	พ. ศ. 2540	(%)
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน	3,779,108	97.19	4,087,479	8.16	3,873,877	-5.23
ไทย	3,185,495	87.25	3,443,882	8.11	3,290,323	-4.46
ต่างประเทศ	593,613	175.77	643,597	8.42	583,554	-9.33
จำนวนนักท่องเที่ยว	1,365,211	68.41	1,409,328	3.23	1,395,410	-0.99
ไทย	1,126,267	61.69	1,176,737	4.48	1,193,497	1.42
ต่างประเทศ	238,944	109.48	232,591	-2.66	201,913	-13.19
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,413,897	118.29	2,678,151	10.95	2,478,467	-7.46
ไทย	2,059,228	104.97	2,267,145	10.10	2,096,826	-7.51
ต่างประเทศ	354,669	250.51	411,006	15.88	381,641	-7.14
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของ						
นักท่องเที่ยว (วัน)	2.13	-	2.19	-	1.55	-
ไทย	2.12	-	2.11	-	1.39	-
ต่างประเทศ	2.18	-	2.60	-	2.53	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน/บาท						
ผู้เยี่ยมชมเยือน	1,010.98	4.14	1,053.82	4.24	1,004.86	-4.65
ไทย	987.81	4.42	1,037.62	5.04	991.48	-4.45
ต่างประเทศ	1,135.30	-2.74	1,140.48	0.46	1,080.29	-5.28
นักท่องเที่ยว	1,375.80	7.85	1,439.73	4.65	1,377.27	-4.34
ไทย	1,324.60	7.03	1,400.10	5.70	1,343.31	-4.06
ต่างประเทศ	1,617.15	7.19	1,640.22	1.43	1,577.99	-3.79
นักท่องเที่ยว	804.81	7.69	850.74	5.71	795.19	-6.53
ไทย	803.67	8.05	849.48	5.70	791.22	-6.86
ต่างประเทศ	811.43	3.70	857.68	5.70	816.97	-4.75
รายได้ (ล้านบาท)						
ผู้เยี่ยมชมเยือน	5,954.59	95.91	6,746.64	13.30	5,005.44	-25.81
ไทย	4,824.45	86.75	5,402.22	11.98	3,887.55	-28.04
ต่างประเทศ	1,130.14	147.82	1,344.41	18.96	1,117.89	-16.85

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการข้อมูล	พ. ศ. 2541	(%)	พ. ศ. 2542	(%)	พ. ศ. 2543	(%)
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน	3,934,640	1.57	4,068,132	3.39	4,290,443	5.46
ไทย	3,304,613	0.43	3,377,607	2.21	3,547,756	5.04
ต่างประเทศ	630,027	7.96	690,525	9.60	742,687	7.55
จำนวนนักท่องเที่ยว	1,342,692	-3.78	1,375,298	2.43	1,442,978	4.92
ไทย	1,115,088	-6.57	1,122,575	0.67	1,166,233	3.89
ต่างประเทศ	227,604	12.72	252,723	11.04	276,745	9.51
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,591,948	4.58	2,692,834	3.89	2,847,465	5.74
ไทย	2,189,525	4.42	2,255,032	2.99	2,381,523	5.61
ต่างประเทศ	402,423	5.45	437,802	8.79	465,942	6.43
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของ						
นักท่องเที่ยว (วัน)	1.72	-	1.75	-	1.76	-
ไทย	1.38	-	1.37	-	1.37	-
ต่างประเทศ	3.41	-	3.42	-	3.42	-
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน/บาท						
ผู้เยี่ยมชมเยือน	1,059.70	5.46	1,057.26	-0.23	1,084.46	2.57
ไทย	1,092.36	10.17	1,084.87	-0.69	1,108.22	2.15
ต่างประเทศ	888.44	-17.76	922.14	3.79	970.92	5.29
นักท่องเที่ยว	1,398.46	1.54	1,376.52	-1.57	1,419.44	3.12
ไทย	1,500.47	11.70	1,466.35	-2.27	1,503.87	2.56
ต่างประเทศ	898.69	-43.05	977.51	8.77	1,063.70	8.82
นักท่องเที่ยว	884.22	11.20	894.20	1.13	914.70	2.29
ไทย	884.51	11.79	894.98	1.18	914.46	2.18
ต่างประเทศ	882.65	8.04	890.17	0.85	915.82	2.88
รายได้ (ล้านบาท)						
ผู้เยี่ยมชมเยือน	5,298.31	5.85	5,507.94	3.96	6,014.08	9.19
ไทย	4,245.61	9.21	4,273.35	0.65	4,580.60	7.19
ต่างประเทศ	1,052.70	-5.83	1,234.59	17.28	1,433.48	16.11

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีนั้นประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา และประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในทุกอำเภอ จากการศึกษาครั้งนี้ทางผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแยกตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวไปตามพื้นที่ดำเนินงานของสหกรณ์ต่างๆ ดังนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

อำเภอเมือง

ถ้ำมะเดื่อ อยู่ในบริเวณวัดถ้ำมะเดื่อ ตำบลบ้านเก่า ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรีประมาณ 40 กิโลเมตร การเดินทางจากป้อมตำรวจบ้านเก่า ข้ามสะพานข้ามแม่น้ำแควน้อย ไปตามทางหลวงหมายเลข 3445 ประมาณ 8 กิโลเมตรถึงค่ายไทรโยค เข้าไปในค่ายไทรโยคประมาณ 3 กิโลเมตร เมื่อเดินทางไปควรติดต่อกับทางวัดโดยทางวัดได้ติดตั้งไฟไว้เพื่อให้เห็นสภาพภายในถ้ำ ที่มีเนื้อที่กว้างขวาง มีหินงอกหินย้อยสวยงามแตกต่างกันไป ต้องใช้เวลาชมประมาณ 1 ชั่วโมง

แคมป์ช้างทวีชัย ตั้งอยู่ที่ตำบลช่องสะเดา ห่างจากตัวเมืองประมาณ 48 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 3199 ที่มุ่งหน้าขึ้นไปทางอำเภอศรีสวัสดิ์ ก่อนถึงเขื่อนท่าทุ่งนาจะมีทางแยกให้เลี้ยวซ้ายตามทางหลวงหมายเลข 3457 ที่ไปอำเภอไทรโยค-ทองผาภูมิ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร แคมป์ช้างทวีชัยอยู่ทางด้านซ้ายมือ เปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทุกวันตั้งแต่ 07.00-15.00 น. กับโปรแกรมนั่งช้าง ชมหมู่บ้านกะเหรี่ยง ล่องแพไม้ไผ่

อำเภอไทรโยค

น้ำตกไทรโยคน้อย เดิมเรียกน้ำตกเขาพัง อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติไทรโยค ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 323 (ถนนสายกาญจนบุรี-ไทรโยค-ทองผาภูมิ) กิโลเมตรที่ 46 เป็นน้ำตกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดกาญจนบุรี บริเวณน้ำตกมีสภาพธรรมชาติที่สวยงามร่มรื่น โดยเฉพาะช่วงฤดูฝนประมาณเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคมจะมีน้ำมาก

ถ้ำวังบาดาล ขึ้นอยู่กับอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ตั้งอยู่ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค ไปตามเส้นทางหลวง 323 อยู่ด้านหลังน้ำตกไทรโยคน้อย มีป้ายบอกทางเข้าไปประมาณ 3 กิโลเมตร จะพบหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ สามารถชมต้นน้ำตกไทรโยค การไปชม

ถ้าต้องเดินเข้าไปอีกประมาณ 1,500 เมตร ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ตลอดเส้นทางมีป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพธรรมชาติ ถ้ำวังบาดาลมีความยาว 500 เมตร เป็นถ้ำหินปูน 2 ชั้น โดยชั้นบนจะมีหินงอกหินย้อยที่สวยงามแบ่งเป็นห้องหลายห้องเช่น ห้องม่านพระจันทร์ มีหินงอกหินย้อยลงมาคล้ายกับม่าน ห้องเข็มนาฬิกา มีลักษณะคล้ายเข็มแทงใหญ่ย้อยลงมาสวยงามมาก ส่วนชั้นล่างมีธารน้ำไหลผ่าน ลักษณะเหมือนอุโมงค์น้ำใต้หินขนาดใหญ่

ถ้ำละว้า ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 เข้าทางท่าเรือปากแซงไป 600 เมตร ข้ามแควนน้อยที่สะพานปากแซงแล้วต่อยด้วยทางลูกรังอีก 18 กิโลเมตร ถ้ำละว้าเป็นถ้ำที่สวยงามมาก บริเวณปากถ้ำไม่กว้างมากนัก แต่ภายในถ้ำกว้างขวางใหญ่โตมาก แบ่งเป็นห้องต่างๆ เช่น ห้องทองพระโรง ห้องดนตรี ห้องม่าน แต่ละห้องมีความงดงามของหินย้อยแตกต่างกันออกไป

อุทยานแห่งชาติไทรโยค สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน ประกอบด้วยพื้นที่ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้ง ไทรโยคได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่แห่งเดียวในประเทศไทยที่มีค้างคาวที่เล็กที่สุดในโลกคือ ค้างคาวกิตติ และมีปูราชินี ปูน้ำจืดชนิดใหม่ของโลกอาศัยอยู่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทรโยคเคยเป็นค่ายพักแรมของทหารญี่ปุ่น ปัจจุบันปรากฏร่องรอยเตาหุงข้าวและซากเตาไฟอยู่ในพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบร่องรอยมนุษย์ยุคหินเก่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ

น้ำตกไทรโยคใหญ่ หรือเรียกอีกชื่อว่า น้ำตกเขาโจน ตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติไทรโยค ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 (กาญจนบุรี-ไทรโยค-ทองผาภูมิ) บริเวณกิโลเมตรที่ 82 เป็นน้ำตกที่ไหลตกลงจากหน้าผาสูงสู่ม่านน้ำแควนน้อย น้ำตกไทรโยคใหญ่จะมีน้ำตลอดทั้งปีและน้ำจะแรงมากในฤดูฝน และในอดีตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เคยเสด็จประพาส ณ น้ำตกแห่งนี้ ภายในอุทยานมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติหลายเส้นทาง และมีจุดชมวิวด้านบนเขาน้ำตกไทรโยคที่จะเห็นน้ำตกไทรโยคได้ชัดเจน อัตราค่าเข้าชมอุทยานฯ ชาวไทย ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท ชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาท บริเวณอุทยานมีบ้านพักค่ายพักแรมและสถานที่กางเต็นท์

ถ้ำดาวดิงส์ อยู่ในเขตอำเภอไทรโยค มีทางแยกจากทางหลวง 323 บริเวณกิโลเมตรที่ 84-85 เลี้ยวซ้ายไปทางวัดถ้ำดาวดิงส์ จนถึงหน่วยย่อยของอุทยานฯ ไทรโยคประมาณ 2.5 กิโลเมตร จากนั้นเดินเท้าต่ออีก 300 เมตร ถ้ำดาวดิงส์มีหินงอกหินย้อยที่งดงามรูปต่างๆ เช่น โคมระย้า พระปรางค์และเจดีย์ ภายในถ้ำมีอากาศโปร่งแต่มีดสนิท ต้องมีไฟฉายหรือตะเกียงไปด้วยและควรมีคนนำทางไป

อำเภอทองผาภูมิ

น้ำร้อนหินดาด เดิมเรียกว่า น้ำพุร้อนกุยมั่ง การเดินทางสามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 323 กิโลเมตรที่ 105-106 น้ำร้อนหินดาดเป็นบ่อน้ำร้อนธรรมชาติริมลำธาร ค้นพบโดยทหารญี่ปุ่นและได้สร้างเป็นบ่อซีเมนต์ นักท่องเที่ยวสามารถลงอาบน้ำในบ่อได้

น้ำตกผาตาด เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ เกิดจากลำห้วยกุยมั่ง น้ำตกผาตาดเป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม มีชั้นน้ำตกลดหลั่นกันไปถึง 3 ชั้น แต่ละชั้นมีความกว้างใหญ่และสูง และมีน้ำมากในช่วงปลายฤดูฝน การเดินทางไปน้ำตกสามารถเดินทางโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 323 ช่วงกิโลเมตรที่ 103-104 เลี้ยวเข้าไปอีก 12 กิโลเมตร

น้ำตกผาสวรรค์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 323 กาญจนบุรี-ทองผาภูมิ บริเวณกิโลเมตรที่ 108 เข้าไปประมาณ 15 กิโลเมตร และเลี้ยวขวาวบริเวณทางแยกดินลูกรังอีก 13 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่สวยงามลดหลั่นกันถึง 7 ชั้น มีความสูงประมาณ 80 เมตร ช่วงเวลาที่สวยงามที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงมกราคม ช่วงหน้าฝนการเดินทางจะลำบาก เพราะเป็นหลุมบ่อโคลนลึกที่เกิดจากรถนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไป ช้อแนะนำควรเข้าไปช่วงหน้าหนาวจะสะดวกกว่า

น้ำตกทุ่งนางครวญ เป็นน้ำตกหินปูนขนาดใหญ่ สภาพน้ำตกมีชั้นน้ำตกหลากหลายชั้น แต่ละชั้นมีลักษณะเป็นหน้าผาขนาดใหญ่ บางชั้นสูงกว่า 30 เมตร และมีน้ำไหลตลอดทั้งปี การเดินทางไปน้ำตกใช้เส้นทางสาย 323 ตามถนนสายทองผาภูมิ-สังขละบุรี เลี้ยวขวาวบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 26 (แยกสำนักสงฆ์พุทธโธ) เดินทางต่อไปอีก 15 กิโลเมตร สภาพถนนเป็นทางลาดยางสลับกับทางลูกรังอัดแน่น เมื่อถึงหมู่บ้านทุ่งนางครวญ จะมีทางแยกเข้าน้ำตกอีก 4 กิโลเมตร สภาพถนนเป็นถนนลูกรัง ควรเดินทางโดยรถขับเคลื่อน 4 ล้อ หรือรถกระบะ จนถึงหน่วยย่อยของอุทยานแห่งชาติลำคลองงู จากนั้นต้องเดินเท้าต่ออีกประมาณ 30 นาที จึงถึงบริเวณน้ำตกชั้นที่ 1

อำเภอสังขละบุรี

สังขละบุรี เป็นอำเภอที่ติดต่อกับชายแดนพม่า ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรีประมาณ 215 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 เส้นทางนี้ตัดผ่านภูเขาเลียบทะเลสาบเขื่อนเขาแหลมจะสามารถมองเห็นทัศนียภาพทะเลสาบที่งดงาม ตัวอำเภอสังขละบุรีตั้งอยู่บริเวณที่ลำน้ำสามสายมาบรรจบกันอันได้แก่ ห้วยซองกะเลีย ห้วยบีคลี่และห้วยรันตี รวมเรียกว่า สามประสบ ไหลรวมกันเป็นแม่น้ำแควน้อย อำเภอสังขละบุรีเป็นอำเภอที่มีชาวมอญตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงสามารถพบเห็นวิถีชีวิตประเพณีเก่าแก่แบบดั้งเดิมของชาวมอญ ณ ที่แห่งนี้

อุทยานแห่งชาติเขาแหลม เป็น 1 ใน 5 อุทยานแห่งชาติที่ตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่มีพระชนมายุครบ 5 รอบในปีพ. ศ. 2530 มีเนื้อที่ประมาณ 1,800 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตติดต่อเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร สภาพป่าของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ บางส่วนเป็นป่าดงดิบ เป็นป่าต้นน้ำสำคัญของลำห้วยหลายสาย ในเขตรับผิดชอบของอุทยานฯ มีน้ำตกหลายแห่ง คือ น้ำตกเกริงกระเวีย น้ำตกไถช่องถ่อง น้ำตกตะเคียนทอง น้ำตกกระเตงเจง กิจกรรมที่น่าสนใจในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมคือการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ บริเวณที่ทำการอุทยานฯ เป็นสถานที่ที่ร่มรื่น เหมาะสำหรับการตั้งแคมป์ การเดินทางมายังอุทยานฯ ใช้เส้นทางจากอำเภอทองผาภูมิมาประมาณ 43 กิโลเมตร ที่ทำการอุทยานฯ จะอยู่ทางขวามือและบริเวณจุดกางเต็นท์ของอุทยานฯ มีห้องน้ำบริการ แต่สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอื่นยังไม่มี

น้ำตกเกริงกระเวีย น้ำตกขนาดกลางอยู่ริมถนนสายทองผาภูมิ-สังขละบุรี อยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิประมาณ 35 กิโลเมตร เป็นจุดแวะพักของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาบนเส้นทางสายนี้ ก่อนที่จะถึงตัวอำเภอสังขละบุรี บริเวณน้ำตกเกริงกระเวียมีแอ่งน้ำหลายแห่งที่กระจายกันอยู่ตามชั้นน้ำตกที่แวดล้อมไปด้วยป่าดิบผืนใหญ่ด้านหลังตัวน้ำตก

น้ำตกไถช่องถ่อง เป็นน้ำตกขนาดเล็กอีกแห่งหนึ่งที่อยู่กลางป่าดิบ รอบบริเวณน้ำตกยังมีสภาพธรรมชาติดั้งเดิมอยู่มาก ชั้นน้ำตกแห่งนี้ไม่สูงมากนัก สายธารน้ำตกจะมีลักษณะแผ่กว้างออกเป็นชั้นเล็ก ๆ ลดหล่นไปตามระดับความสูง บนพื้นดินทรายใกล้ลำธารน้ำตกยังเป็นที่อยู่อาศัยของปูน้ำตกที่ขุดรูอยู่โดยรอบ ทางเข้าน้ำตกไถช่องถ่องอยู่เยื้องกับน้ำตกเกริงกระเวีย เป็นถนนลาดยางไปประมาณ 1 กิโลเมตร แล้วต้องเดินเท้าเข้าไปจากจุดจอดรถประมาณ 600 เมตร ทางเดินค่อนข้างรกและเปลี่ยวและยังไม่มีป้ายบอกทางชัดเจน ทั้งยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ บริเวณน้ำตก

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร มีพื้นที่อยู่ในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีและอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน ยอดเขาสูงสุดคือเขาใหญ่ อยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่ เป็นต้นน้ำของลำธารหลายสาย มีป่าไม้หลายชนิดประกอบด้วยทุ่งหญ้า ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังและป่าดงดิบ มีสัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก การเดินทางไปยังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ยังไม่สะดวกนัก เนื่องจากสภาพถนนบางช่วงไม่ดี จากเส้นทางทองผาภูมิ-สังขละบุรี บริเวณแยกห้วยเสือ ไปยังบ้านคลิตี้ ระยะทาง 42 กิโลเมตร ต่อจากนั้นมีทางแยกไปทำการเขตฯ ที่ห้วยช่งไถอีก 40 กิโลเมตร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรเป็นพื้นที่เหมาะสำหรับผู้สนใจศึกษาธรรมชาติ ผู้ที่จะไปทุ่งใหญ่นเรศวรต้องทำหนังสือขออนุญาตล่วงหน้า 15 วัน เรียนผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ บางเขน กรุงเทพฯ

อำเภอศรีสวัสดิ์

ศรีสวัสดิ์เป็นอำเภอที่เต็มไปด้วยภูเขาสูง แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอนี้จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและท่องเที่ยวทางทะเลสาบที่เกิดจากการสร้างเขื่อนเป็นส่วนมาก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำตก ซึ่งถือได้ว่าน้ำตกในเขตอำเภอแห่งนี้คือน้ำตกที่สร้างชื่อให้กับเมืองกาญจนบุรีจำนวนหลายแห่ง

สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาน้ำพุ ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ ห่างจากตัวเมืองกาญจนบุรี 55 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 3199 (กาญจนบุรี-ศรีสวัสดิ์) บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 38-39 ขึ้นอยู่กับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ ศูนย์แห่งนี้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ มีการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเพื่อการศึกษาวิจัย จัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสื่อความหมายให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพป่าแบ่งออกเป็น 2 เส้นทาง เส้นทางที่ 1 เพื่อให้ผู้สนใจศึกษาธรรมชาติพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า ใช้เวลาเดินทางไปกลับประมาณ 3 ชั่วโมงและเส้นทางที่ 2 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติเนินดินแดงใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ตามเส้นทางผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างกันเช่น ลำห้วย ลำธาร ทางราบ เนินเขา ในบริเวณศูนย์แห่งนี้มีค่ายพักแรมสำหรับเยาวชน สามารถติดต่อล่วงหน้าโดยทำหนังสือถึงส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า เรียนผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้ บางเขน กรุงเทพฯ

อุทยานแห่งชาติเอราวัณ เดิมมีชื่อว่าอุทยานแห่งชาติเขาสลอบ ประกาศเป็นเขตอุทยานฯ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2518 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอุทยานแห่งชาติเอราวัณเนื่องจากชั้นสูงสุดของน้ำตกเป็นธรรมชาติที่มีลักษณะคล้ายหัวช้างเอราวัณ มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ

น้ำตกเอราวัณ อยู่ห่างจากตัวเมือง 65 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ใหญ่และสวยงาม บนฝั่งแม่น้ำแควใหญ่ น้ำตกเอราวัณมีความยาว 1,500 เมตร แบ่งเป็น 7 ชั้น แต่ละชั้นมีลักษณะเป็นอ่างสามารถเล่นน้ำได้และยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเอราวัณ ระยะทาง 1,060 เมตร ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ผ่านป่าดิบเขา จุดชมวิวและป่าผลัดใบที่สวยงาม ท่านจะได้รับความเพลิดเพลินในการชื่นชมธรรมชาติและได้ความรู้จากป้ายสื่อความหมาย ในบริเวณอุทยานฯ มีบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว รายละเอียดติดต่อกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้

การเดินทาง

รถยนต์ ไปตามทางหลวงหมายเลข 3199 (กาญจนบุรี-ศรีสวัสดิ์) เมื่อถึงกิโลเมตรที่ 56 แยกซ้ายข้ามสะพานเข้าตลาดเขื่อนศรีนครินทร์ตรงไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตร ถึงลานจอดรถแล้วเดินต่อไปอีก 500 เมตร จะถึงน้ำตก

รถโดยสารประจำทาง มีรถสายกาญจนบุรี-เอราวัณออกจากสถานีขนส่งถ.แสงชูโต มายังตลาดเขื่อนศรีนครินทร์ทุกวัน ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง ค่าโดยสาร 26 บาท ที่บริเวณน้ำตกเอราวัณมีบ้านพักของกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ไว้บริการนักท่องเที่ยวด้วย

เขื่อนศรีนครินทร์ อยู่ห่างจากน้ำตกเอราวัณประมาณ 4 กิโลเมตร ทางตอนบนของแม่น้ำแควใหญ่ เป็นเขื่อนเอนกประสงค์ที่อำนวยประโยชน์ทั้งในด้านการชลประทาน การลดอุทกภัยในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง รวมทั้งการผลิตกระแสไฟฟ้า การประมง และเหนือสันเขื่อนยังมีทิวทัศน์ที่สวยงามเหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เขื่อนศรีนครินทร์อยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 70 กิโลเมตร บนทางหลวงสาย 3199 (กาญจนบุรี-ศรีสวัสดิ์) ทางเขื่อนมีบ้านพักรับรองไว้บริการนักท่องเที่ยว รายละเอียดติดต่อได้ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ถ้ำพระธาตุ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเอราวัณ ห่างจากน้ำตกเอราวัณไปประมาณ 8 กิโลเมตร ภายในมีหินงอกหินย้อยวิจิตรงดงามมาก ที่แปลกคือ เป็นหินที่โปร่งแสง ถ้ามีความยาว 20 เมตร ใช้เวลาชมถ้ำพระธาตุประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง การเข้าชมถ้ำพระธาตุ นักท่องเที่ยวจะต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ณ ที่ทำการ ซึ่งตั้งอยู่เชิงเขาเพื่อขอให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้นำทางให้

อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ มีเนื้อที่ 957,500 ไร่ ประกาศเป็นเขตอุทยาน เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2524 มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจคือ

น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น ตั้งอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ริมทะเลสาบเขื่อนศรีนครินทร์ ห่างจากกาญจนบุรีประมาณ 108 กิโลเมตร น้ำตกห้วยแม่ขมิ้นมีสภาพสวยงามเป็นอย่างยิ่ง ทั่วบริเวณร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ป่านานาชนิด น้ำตกไหลมาจากต้นน้ำของเทือกเขากระลาซึ่งเป็นป่าดิบเขาแล้งทางทิศตะวันออกของอุทยานฯและไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ นับเป็นน้ำตกที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่ง น้ำตกแบ่งออกเป็นเจ็ดชั้น มีชื่อเรียกต่างๆ กันไปในแต่ละชั้น เช่น ชั้นที่ 1 ดงวาน ชั้นที่ 2 ม่านขมิ้น ชั้นที่ 3 วังหน้าผา ชั้นที่ 4 ฉัตรแก้ว ชั้นที่ 5 ไหลจนหลง ชั้นที่ 6 ดงผีเสื้อ ชั้นที่ 7 ร่มเกล้า แต่ละชั้นมีความสูงและความงดงามต่างกันไป ทางอุทยานฯได้ทำเส้นทางเดินสำหรับขึ้นไปชมน้ำตกแต่ละชั้นและยังเป็นเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม - เมษายน ในบริเวณอุทยานฯ มีบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งร้านอาหารสวัสดิการ ตอนกลางคืน มีการฉายสไลด์ รายละเอียดติดต่อกองอุทยานแห่งชาติ

การเดินทาง

รถยนต์ เส้นทางที่ 1 ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 ผ่านตัวเมืองกาญจนบุรี จากนั้นใช้เส้นทางสายกาญจนบุรี-น้ำตกเอราวัณ (ทางหลวงหมายเลข 3199) ผ่านถ้ำพระธาตุ ห้วยพุมุด (วัดพุมุด) เส้นทางหลังจากนี้เป็นดินลูกรังอัดแน่นเข้าไปถึงบริเวณน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น รวมระยะ

ทางประมาณ 104 กิโลเมตร ควรใช้รถสภาพดีมีกำลังหรือจะเช่ารถสองแถวจากตัวเมืองหรือที่ตลาดเขื่อนศรีนครินทร์ได้เช่นกัน

เส้นทางที่ 2 กรณีนำรถยนต์ข้ามแพขนานยนต์ ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 ผ่านตัวเมืองกาญจนบุรี จากนั้นใช้เส้นทางสายกาญจนบุรี-ท่ากระดาน-แม่ละมุน (ทางหลวงหมายเลข 3199) เริ่มจากนำรถลงแพที่ทำแม่ละมุนข้ามไปท่าอำเภอศรีสวัสดิ์ ใช้เวลาประมาณ 15 นาที เสียค่าธรรมเนียมรถยนต์คันละ 50 บาท จากนั้นขับรถยนต์ต่อไปประมาณ 10 กิโลเมตร จะพบท่าแพขนานยนต์ข้ามไปท่าห้วยแม่ขมิ้น ใช้เวลา 30-45 นาที เสียค่าธรรมเนียมคันละ 150 บาท จากนั้นขับรถต่อไปอีก 7 กิโลเมตร ถึงน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น

เรือ เรือเหมา ขึ้นที่ท่าหม่องกระตะหรือท่าเรือท่ากระดาน ซึ่งอยู่ห่างจากทางแยกเข้าเขื่อนศรีนครินทร์ประมาณ 12 กิโลเมตร ราคา 1,500 (10 คน)-3,000 (30 คน) บาท เมื่อถึงท่าห้วยแม่ขมิ้นเดินขึ้นไป 200 เมตร ถึงตัวน้ำตก

รถโดยสาร สามารถขึ้นรถสองแถวจากบริเวณวัดทุ่งลาดหญ้าในเขตอำเภอเมือง ผ่านบ้านต้นมะพร้าว บ้านน้ำมุด พุดตาเขียน ถึงน้ำตกห้วยแม่ขมิ้น รถออกเวลาประมาณ 12.00 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง ค่ารถประมาณ 80 บาท (เวลารถโดยสารสามารถเปลี่ยนแปลงได้)

ถ้ำลำคลองงู หรือถ้ำเขางู ถือเป็นถ้ำที่ยังมีความบริสุทธิ์ของโลกธรรมชาติ ถ้ำแห่งนี้ตั้งอยู่ใจกลางเขาลึก สามารถเดินทางด้วยทางน้ำโดยลงเรือบริเวณท่ากระดานเพื่อไปยังบริเวณแพขาวดงและแพน้ำโจน จากนั้นนั่งเรือต่อไปอีกประมาณสิบกว่านาทีก็จะถึงถ้ำน้ำลำเขางูซึ่งไหลออกมาจากถ้ำ ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นเดินเท้าในการเข้าไปเที่ยวถ้ำ ถ้ำแห่งนี้ถือเป็นถ้ำที่ยังมีความบริสุทธิ์มีอันตราย เพราะเป็นถ้ำที่มีลำห้วยไหลผ่านออกมาจากในถ้ำ จึงไม่เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวในช่วงฤดูฝน ควรจะเข้าไปเที่ยวในช่วงฤดูหนาวหรือฤดูร้อนมากกว่า เนื่องจากสภาพน้ำภายในถ้ำจะมีระดับปกติมากกว่า ในถ้ำลำเขางูแบ่งออกเป็นห้องต่างๆ จำนวนหลายห้อง แต่ละห้องมีความสวยงามทางธรรมชาติแตกต่างกันออกไป นักเดินทางที่ต้องการเข้าไปชมถ้ำแห่งนี้จำเป็นต้องมีคนนำทาง และต้องเตรียมอุปกรณ์ในเรื่องแสงสว่างไปให้พร้อม เหมาะสำหรับคนที่ชอบการผจญภัย

ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา

อำเภอเมือง

สะพานข้ามแม่น้ำแคว ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ามะขาม ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศเหนือตามทางหลวงหมายเลข 323 ประมาณ 4 กิโลเมตร แยกซ้ายประมาณ 400 เมตร มีป้ายชี้บอกทางไว้ชัดเจน

เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่ง สร้างขึ้นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยกองทัพญี่ปุ่นได้เกณฑ์เชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตร ได้แก่ ทหารอังกฤษ อเมริกัน ออสเตรเลีย ฮอลันดาและนิวซีแลนด์ประมาณ 61,700 คน และกรรมกรชาวจีน ญวน ชาว มลายู ไทย พม่า อินเดีย อีกจำนวนมากมาก่อสร้างทางรถไฟสายยุทธศาสตร์เพื่อเป็นเส้นทางผ่านไปสู่อินเดีย ซึ่งเส้นทางช่วงหนึ่งจะต้องข้ามแม่น้ำแควใหญ่จึงต้องมีการสร้างสะพานขึ้น การสร้างสะพานและทางรถไฟสายนี้เต็มไปด้วยความยากลำบาก ความทารุณของสงครามและโรคภัยตลอดจนการขาดแคลนอาหาร ทำให้เชลยศึกจำนวนมากต้องเสียชีวิตลง ตัวสะพานมีความสวยงามสามารถเดินเล่นตามรางรถไฟบนสะพานได้ และเมื่อรถไฟแล่นผ่านนักท่องเที่ยวก็สามารถหลบที่จุดพักซึ่งมีอยู่เป็ยระยะตลอดสะพาน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งมีการจัดแสดงแสง สี เสียง ในงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควทุกปี

ทางรถไฟสายมรณะ ทางรถไฟสายนี้เริ่มต้นจากสถานีหนองปลาดุก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านจังหวัดกาญจนบุรีข้ามแม่น้ำแควใหญ่ไปทางทิศตะวันตกจนถึงด่านเจดีย์สามองค์ เพื่อให้ถึงปลายทางที่เมืองตันบูช้ายัด ประเทศพม่า รวมระยะทางในเขตประเทศไทย 300 กิโลเมตร ใช้เวลาในการสร้างเสร็จเพียง 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ. ศ. 2485 ถึงเดือนตุลาคม พ. ศ. 2486 เพื่อใช้เป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ผ่านประเทศพม่า หลังสงครามทางรถไฟบางส่วนถูกเลาะทิ้ง บางส่วนจมอยู่ใต้ทะเลสาบเขื่อนเขาแหลม ทางรถไฟสายนี้ถือเป็นอนุสรณ์ให้รำลึกถึงเหตุการณ์สงครามในครั้งนั้นจากน้ำพักน้ำแรงของการบุกเบิกก่อสร้างของทหารเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรที่กองทัพญี่ปุ่นเกณฑ์มา ทิวทัศน์ตลอดเส้นทางนี้สวยงามมาก โดยเฉพาะบริเวณถ้ำกระแซ ที่เส้นทางรถไฟจะลัดเลาะไปตามเชิงผาเสียดไปกับลำน้ำแควน้อย ปัจจุบันทางรถไฟสายนี้สุดปลายทางที่บ้านท่าเสาหรือสถานีน้ำตก ระยะทางจากสถานีกาญจนบุรีถึงสถานีน้ำตกเป็นระยะทางประมาณ 77 กิโลเมตร การรถไฟแห่งประเทศไทยเปิดบริการเดินรถบนเส้นทางสายนี้ทุกวัน และจัดรถไฟขบวนพิเศษสายกรุงเทพฯ - น้ำตก ทุกวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ

สุสานทหารสัมพันธมิตร (ดอนรัก) ตั้งอยู่ที่บ้านดอนรัก ถนนแสงชูโต เยื้องกับสถานีรถไฟกาญจนบุรี เข็มพรี เปิดให้เข้าชมตั้งแต่ 08.00-18.00 น. ทุกวัน เป็นสุสานของเชลยศึกที่เสียชีวิตในระหว่างการสร้างทางรถไฟสายมรณะช่วงสงคราม มีจำนวน 6,982 หลุม มีเนื้อที่ประมาณ 17 ไร่ บรรยากาศสงบและร่มรื่นเหนือหลุมศพทุกหลุมมีแผ่นทองเหลือง จารึกชื่อ อายุและประเทศของผู้เสียชีวิต ทุกปีจะมีวันรำลึกถึงผู้เสียชีวิตเฉพาะของชาติต่างๆ ได้แก่ วันที่ 11 พ. ย. ของชาวอังกฤษ วันที่ 5 พ. ค. ของชาวฮอลันดา และวันที่ 25 เม. ย. ของชาวนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย

หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์สงคราม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแควใหญ่ ห่างจากเชิงสะพานข้ามแม่น้ำไปทางใต้ประมาณ 100 เมตร เปิดให้เข้าชมทุกวันเวลา 08.00-18.00 น. ค่าเข้าชมชาวไทย 20 บาท

ชาวต่างประเทศ 30 บาท สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งสงครามและเพื่อเก็บรักษาสีที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ อาวุธยุทธโปกรณ์ต่างๆ โครงกระดูกของกรรมกรรับจ้าง และภาพถ่ายเหตุการณ์ในสมัยนั้น นอกจากนี้บางส่วนยังจัดทำเป็นหอคิลป์เก็บรวบรวมสิ่งของต่างๆ เช่น แสตมป์ ไปรษณียบัตร โบราณ เพชร พลอย และเครื่องประดับ

พิพิธภัณฑสถานอักษะและเชลยศึก หรือ พิพิธภัณฑสถานวัดใต้ ตั้งอยู่ในบริเวณวัดไชยชุมพล (วัดใต้) ถนนไชยชุมพล ในตัวเมืองกาญจนบุรี เปิดให้เข้าชมทุกวันเวลา 08.00-18.00 น. ค่าเข้าชมชาวไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท ตัวอาคารสร้างเป็นกระท่อมเลียนแบบค่ายเชลยศึกสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นที่เก็บรวบรวมภาพวาดจากความทรงจำของเชลยศึกที่มอบไว้ให้และภาพถ่ายตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธมือ และลูกระเบิดที่ใช้ในสมัยนั้น

สุสานทหารสัมพันธมิตร (ช่องไก่) ตั้งอยู่หมู่ 3 ตำบลหนองหญ้า ริมฝั่งแม่น้ำแควน้อย ห่างจากตัวเมืองประมาณ 2 กิโลเมตร เปิดให้เข้าชมทุกวันเวลา 08.00-18.00 น. เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ เคยเป็นที่ตั้งค่ายทหารเชลยศึกที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีโรงพยาบาลและโบสถ์เล็กๆ ที่เชลยศึกร่วมกันสร้างไว้ เมื่อมีเชลยศึกเสียชีวิตก็จะนำมาฝังไว้บริเวณนี้ ปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้อยู่ในความดูแลขององค์การสุสานทหารประเทศเครื่องจักรภาพ และภายในได้มีการจัดตกแต่งสวนทำให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่นเป็นระเบียบ เหนือหลุมฝังศพทุกหลุมจะมีแผ่นป้ายทองเหลืองจารึกชื่อของผู้ที่เสียชีวิตไว้ ทุกหลุมเช่นเดียวกับที่สุสานดอนรัก

โบราณสถานในเขตเมืองกาญจนบุรีเก่า ตั้งอยู่ในเขตตำบลลาดหญ้า ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 และเข้าทางหลวงหมายเลข 3199 ไปจนถึงกิโลเมตรที่ 2-3 บริเวณนี้เคยเป็นเมืองหน้าด่าน สกัดกั้นการเดินทัพของพม่าซึ่งยกเข้ามาทางด้านเจดีย์สามองค์ ตั้งแต่สมัยอยุธยา ตอนต้นจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นประมาณ พ.ศ. 2091-2327 สภาพปัจจุบันยังคงเหลือร่องรอยของแนวกำแพงดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 167 x 355 เมตร มีป้อมค่ายอยู่ทั้ง 4 มุม โบราณสถานโดยรอบในบริเวณใกล้เคียงกันได้แก่

อุทยานประวัติศาสตร์สงครามเก้าทัพ ตั้งอยู่ที่ทุ่งลาดหญ้า บ้านโป่งปัด ตำบลช่องสะเดา ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 45 กิโลเมตร โดยเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 323 จากนั้นเข้าทางหลวงหมายเลข 3199 ประมาณกิโลเมตรที่ 24 เปิดให้เข้าชมตั้งแต่ 10.00-16.00 น. เจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ จะมีการแต่งกายในชุดทหารโบราณคอยต้อนรับนักท่องเที่ยว มีหอสังเกตการณ์และอาคารศึกษาประวัติศาสตร์ มีที่นั่งสำหรับการฟังบรรยาย 84 ที่นั่ง การจัดตั้งอุทยานฯ เป็นความคิดริเริ่มของกองทัพบก สร้างขึ้นเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และเป็นการเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ กองทัพบก ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับสงครามครั้งยิ่งใหญ่แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่ป้องกันการรุกรานจากทัพพม่าใน

ปีพ. ศ. 2328 ชัยชนะที่ทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาเอกราชและดำรงความเป็นชาติมาจนถึงทุกวันนี้ หน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปร่วมกัน โดยมีความมุ่งหวังให้เป็นสถานศึกษาและท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อำเภอสังขละบุรี

ด่านเจดีย์สามองค์ เขตสิ้นสุดชายแดนไทยด้านทิศตะวันตกตั้งอยู่ที่ตำบลหนองลู ไปตามทางหลวงหมายเลข 323 โดยก่อนถึงตัวอำเภอสังขละบุรี 4 กิโลเมตร จะมีทางแยกด้านขวาไปด่านเจดีย์สามองค์ เป็นระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางตลอดสาย พระเจดีย์สามองค์นี้เดิมเรียกว่า หินสามกอง เป็นที่สักการะของคนไทยโดยทั่วไปก่อนเดินทางออกจากเขตแดนไทยเข้าสู่เขตแดนพม่า ต่อมาในปีพ. ศ. 2472 พระศรีสุวรรณคีรี เจ้าเมืองสังขละบุรีได้เป็นผู้นำชาวบ้านก่อสร้างเจดีย์ขนาดเล็กสามองค์ดังที่เห็นในปัจจุบัน นอกจากนี้ด่านเจดีย์สามองค์ยังเป็นช่องทางเดินทัพที่สำคัญของไทยและพม่าในอดีตบริเวณด่านเจดีย์สามองค์ มีร้านขายสินค้าจากประเทศพม่า นักท่องเที่ยวสามารถข้ามชายแดนเข้าไปในเขตประเทศพม่า ชมตลาดชายแดนซึ่งมีสินค้าของพม่าจำหน่าย โดยเสียค่าผ่านแดน ชาวไทย 25 บาท (สามารถนำรถเข้าไปได้ราคาคันละ 50 บาท) ในระหว่างเวลา 08.00-18.00 น.

วัดเสาร้อยต้น วัดมอญในฝั่งพม่า อยู่ห่างจากด่านเจดีย์สามองค์ไม่กี่กิโลเมตร เป็นวัดที่หลวงพ่อดูตตะมะสร้างขึ้นเมื่อปีพ. ศ. 2534 จุดเด่นของวัดนี้คือศาลาการเปรียญที่มีเสาไม้แดงอยู่ถึง 115 ต้น เสาแต่ละต้นมีขนาดกว่า 2 คนโอบ การเดินทางไปวัดเสาร้อยต้นต้องผ่านแดนเข้าไปในเขตพม่าที่ด่านเจดีย์สามองค์ ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตรถึงวัด

วัดวังแก้วเวการาม วัดที่สร้างด้วยศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาโดยพระภิกษุชาวมอญนามว่า หลวงพ่อดูตตะมะ พระภิกษุซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของทั้งชาวมอญ พม่า กะเหรี่ยง และชาวไทย แต่เดิมนั้นวัดวังแก้วเวการามถูกสร้างขึ้นตั้งแต่ปีพ. ศ. 2499 จนกระทั่งได้เกิดน้ำท่วมขึ้นหลังการสร้างเขื่อนเขาแหลมเสร็จในปี 2527 จึงได้ย้ายมาสร้างวัดขึ้นใหม่ในบริเวณที่ตั้งในปัจจุบัน สำหรับบริเวณที่เคยเป็นวัดเก่าซึ่งถูกน้ำท่วมไปแล้วนั้นยังปรากฏร่องรอยสิ่งก่อสร้างบางส่วนที่โผล่พ้นน้ำขึ้นมาจากทะเลสาบ เป็นภาพที่ดูแปลกตาอยู่ไม่น้อย ในบริเวณวัดมีสิ่งก่อสร้างที่มีรูปทรงแปลกตา ลักษณะศิลปะผสมระหว่างไทยและมอญและศิลปะแบบประยุกต์ที่น่าสนใจหลายสิ่ง เช่น พระพุทธรูปหินอ่อนปางมารวิชัย เจดีย์พุทธคยาจำลอง เป็นต้น

สะพานมอญ อยู่ในตัวอำเภอสังขละบุรี เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า สะพานอุตตมานุสรณ์ เป็นสะพานไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทยมีความยาวถึง 850 เมตร สร้างข้ามลำน้ำของกาเลียสำหรับให้ประชาชนฝั่งตัวอำเภอสังขละบุรีและฝั่งหมู่บ้านชาวมอญเดินข้ามสัญจรไปมา บริเวณสะพานแห่งนี้

เป็นจุดชมวิวทะเลสาบที่สวยงามสามารถมองเห็นลำห้วยสายต่าง ๆ คือ ซองกาเลีย บีคลี่ และรันตี
ที่ไหลมารวมกันเป็นสามประสบ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

1. รำเหย่ย เป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวกาญจนบุรีมาแต่บรรพกาล ราว ๆ 500 ปีเศษมาแล้ว จะเล่นกันในเทศกาลตรุษสงกรานต์ ปีใหม่ เป็นต้น วิธีการเล่นคือ ฝ่ายชาย ฝ่ายหญิงยืนล้อมวงกัน มีการร้องนำ ร้องแก้ และลูกคู่ ร้องรับพร้อมปรบมือเป็นจังหวะ ขณะร้องแกะนั้น ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะออกมารำรำที่ละคู่เปลี่ยนกันไป มีกลองยาวหนึ่งวง การแต่งกาย ชายนุ่งโจงกระเบน ใส่เสื้อคอกลมผ้าขาวม้าพาดไหล่ หญิงแต่งชุดไทยห่มสไบเฉียง ปัจจุบันนิยมเล่นกันในเขตท้องที่อำเภอพนมทวนเท่านั้น

2. งานวันชาวเรือ ชาวแพ จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ที่บริเวณถนนสองแคว ริมหน้าแม่น้ำเมืองกาญจนบุรี ภายในงานมีกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน การแสดงมหรหรรูลูกทุ่ง นิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำ ลำคลอง และการแข่งขันกีฬาทางน้ำประเภทต่าง ๆ เช่น เรือยาว เรือเร็ว เจ็ตสกี เป็นต้น

3. งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว จะจัดงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแควขึ้นทุกปี ในปลายเดือนพฤศจิกายน ถึงต้นเดือนธันวาคม เพื่อรำลึกถึงความสำคัญของการสร้างทางรถไฟสายมรณะ และสะพานข้ามแม่น้ำแคว ซึ่งเป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการแสดงนิทรรศการทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี การแสดงพื้นบ้าน การออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง และการแสดงแสงและเสียง บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว

4. งานวันอาบน้ำแร่แช่น้ำตก จัดขึ้นบริเวณพุร้อนหินดาด หมู่ 5 ตำบลหินดาด อำเภอทองผาภูมิ ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ภายในงานมีกิจกรรมออกร้านผลิตผลและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นิทรรศการการท่องเที่ยวของอำเภอทองผาภูมิ นักท่องเที่ยวจะได้อาบน้ำแร่ที่พุร้อนหินดาดและเที่ยวชมความงามของน้ำตกผาดาด

สหกรณ์นอกภาคการเกษตร

1. สหกรณ์ออมทรัพย์ 17 สหกรณ์ สมาชิก 21,115 คน
2. สหกรณ์ร้านค้า 4 สหกรณ์ สมาชิก 4,570 คน
3. สหกรณ์บริการ 5 สหกรณ์ สมาชิก 564 คน

สหกรณ์บริการนี้ได้แก่ สหกรณ์บริการเดินรถทองผาภูมิ จำกัด สหกรณ์บริการเดินรถสังขละบุรี จำกัด สหกรณ์รถยนต์โดยสารกาญจนบุรี จำกัด สหกรณ์เลขาวิทยุเดินรถ จำกัด สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด

ความเป็นมา เหตุผลและการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด

เมื่อกล่าวถึงคำว่า สหกรณ์บริการ ได้แก่สหกรณ์ที่มีหน้าที่ในการจัดหาและให้บริการแก่สมาชิกในด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากสหกรณ์รูปแบบอื่น โดยสหกรณ์รูปแบบอื่น อาทิเช่น สหกรณ์การเกษตร ที่จัดหาวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตทางการเกษตรให้แก่สมาชิก ซึ่งบริการที่วานี้ก็เปรียบเสมือนตัวสินค้าที่สหกรณ์รูปแบบอื่น ๆ จัดหาให้แก่สมาชิก แต่จะต่างกันตรงที่การบริการนั้นมีลักษณะพิเศษที่ไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เราสามารถมองเห็นบริการในรูปของผลที่ได้รับ เช่น บริการทางด้านการเงิน ด้านสาธารณูปโภค : ไฟฟ้า ประปา ด้านการขนส่ง การประกันภัย เป็นต้น สหกรณ์บริการในประเทศไทยจึงสามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบด้วยกัน ได้แก่ สหกรณ์เดินรถ สหกรณ์อุตสาหกรรมในครัวเรือน สหกรณ์สาธารณูปโภค สหกรณ์เคหะและสหกรณ์บริการอื่น ๆ

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงมากเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศไทย รองจากจังหวัดกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่ ที่มีสภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขาโดยส่วนใหญ่อุดมไปด้วยทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นจังหวัดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาและทำรายได้เข้าสู่จังหวัด จากศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่และจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนจังหวัดได้ส่งผลกระทบต่อความสมดุลทั้งทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวนั้น ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมลง ความต้องการในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อแก้ไขปัญหาจึงเกิดขึ้น ในปีพ. ศ. 2538 จึงมีการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวขึ้นเป็นแห่งแรกที่จังหวัดกาญจนบุรีเป็นสหกรณ์บริการรูปแบบใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหนในประเทศไทยมาก่อนโดยนายพงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี ในระหว่างปีพ. ศ. 2535-2537 ที่ได้ให้คำแนะนำกับผู้นำของท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรีที่เล็งเห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนว่าควรรวมตัวกันเป็นชมรมกลุ่มบริการจัดนำเที่ยวชมธรรมชาติและผจญภัยเชิงอนุรักษ์จังหวัดกาญจนบุรี สาขาตำบลลิ้นถิ่น (ชชช.) ขึ้นในปีพ. ศ. 2537 และเพื่อให้

มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นควรนำหลักการของการสหกรณ์มาใช้ แล้วควรขยายผลของการดำเนินการให้สามารถจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์ในระดับจังหวัดต่อไป ทางกรมส่งเสริมสหกรณ์เมื่อทราบรายละเอียดของการจัดตั้งสหกรณ์และได้พิจารณาเห็นว่าเป็นการจัดตั้งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนชนบท ปัญหาด้านสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงจัดทำโครงการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ขึ้นในจังหวัดต่างๆ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี โดยมีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานเจ้าของโครงการและมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ โดยมีเป้าหมายจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดที่มีศักยภาพสูงทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติสูง 8 จังหวัด คือ นครนายก อุทัยธานี พิษณุโลก เชียงใหม่ นครราชสีมา ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี และกระบี่ โดยจะจัดตั้งสหกรณ์บริการขึ้นจังหวัดละ 1 สหกรณ์ และผนวกจังหวัดกาญจนบุรีเข้าในโครงการด้วยรวมเป็นทั้งหมด 9 จังหวัด

บทที่ 5

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ การศึกษาค้นคว้าและการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งในบทนี้จะแบ่งรายละเอียดผลของการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด

ส่วนที่ 2 แสดงถึงการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ส่วนที่ 1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

1. ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ความเป็นมาและการแสดงความจำนงขอจัดตั้งสหกรณ์

ในการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมาแห่งหนึ่งนั้น ตามหลักและวิธีการของสหกรณ์แล้ว จะต้องเกิดขึ้นมาจากความต้องการที่เหมือน ๆ กันที่จะร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางด้านที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือทางด้านสังคม สหกรณ์นั้นเป็นองค์กรที่มีลักษณะแตกต่างจากองค์กรธุรกิจอื่นคือไม่ได้มุ่งที่จะแสวงหากำไรเป็นวัตถุประสงค์หลักแต่มุ่งที่จะตอบสนองให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก ดังนั้นในการที่จะจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมาขึ้นมานั้น สมาชิกสหกรณ์จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงธรรมชาติของความเป็นสหกรณ์ และมีความพร้อมในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพราะถ้าบุคคลที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ขาดความรู้ ความเข้าใจในสหกรณ์และคำนึงถึงแต่ประโยชน์ที่ตนเองจะได้จากองค์กรนี้ สหกรณ์ก็จะไม่ต่างไปจากองค์กรธุรกิจทั่ว ๆ ไปนั่นเอง

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกประธานสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด พบว่าสหกรณ์แห่งนี้มีที่มาจากผู้ที่ผู้นำของท้องถิ่นเล็งเห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน และได้ขอคำแนะนำความช่วยเหลือจากผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี (ดำรงตำแหน่งในระหว่างปีพ. ศ. 2535-3537)

ให้เข้าไปสำรวจแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำตก ถ้ำ ภายในบริเวณเขตอนุรักษ์ต้นน้ำล้นถิ่น เพื่อหาทางส่งเสริมการท่องเที่ยวไปสู่ตำบลล้นถิ่นให้เหมือนกับพื้นที่ในท้องถิ่นอื่นๆ ในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกหรือถ้ำแล้วได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลล้นถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ภายหลังจากการสำรวจพื้นที่ พบว่าในเขตอนุรักษ์ต้นน้ำล้นถิ่นนั้นมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว แนวอนุรักษ์ (ecotourism) ทางผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี จึงได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงกับสภาตำบลล้นถิ่นถึงแนวความคิดในการจัดตั้งชมรมบริการเจ้าหน้าที่ แนวอนุรักษ์และการขยายผลของการดำเนินการโดยการนำหลักการสหกรณ์มาใช้และให้สามารถจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์ในระดับจังหวัดต่อไปได้ ซึ่งที่ประชุมสภาตำบลล้นถิ่นมีความเห็นชอบกับแนวความคิดนี้ ดังนั้นในช่วงแรกผู้นำของท้องถิ่นและชาวบ้านผู้ร่วมสำรวจพื้นที่ชาวล้นถิ่นจึงเชิญชวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในตำบลล้นถิ่น อำเภอทองผาภูมิ และชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงคือตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค ที่มีความสนใจมาเข้าร่วมประชุม เพื่อที่ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรีจะได้ชี้แจงถึงหลักการ และเหตุผลของการจะจัดตั้งชมรมฯ ให้ชาวบ้านมองเห็นถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของเขา หลังจากนั้นก็ช่วยกันขยายแนวความคิดนี้ไปโดยผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมกัน ภายในหมู่บ้านและเชิญชวนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมด้วยกัน ท้ายที่สุดจึงเกิดความเห็นชอบร่วมกันและให้จัดตั้งชมรมกลุ่มบริการเจ้าหน้าที่ชมธรรมชาติและผจญภัยเชิงอนุรักษ์จังหวัดกาญจนบุรี สาขาตำบลล้นถิ่น (ชชช.) ขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ. ศ. 2537 และที่ประชุมมีมติให้เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารของชชช. โดยสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้งชชช.ทั้งหมดมี 180 คน แนวทางในช่วงแรกคณะกรรมการบริหารมีความคิดว่าสมาชิกโดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่สามารถที่จะนำพืชผลทางการเกษตรมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวรวมทั้งชชช.ได้รับอนุญาตจากทางกรมป่าไม้ให้สามารถเข้าไปจัดบริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี

จากศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่และข้อเสนอแนะของผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรีว่าควรที่จะนำหลักการของสหกรณ์มาใช้กับธุรกิจท่องเที่ยว ดังนั้นเมื่อชชช.ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่งปี ทางคณะกรรมการชชช.จึงมีความต้องการที่จะจัดการการท่องเที่ยวโดยวิธีการสหกรณ์และได้ดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด (ส.บ.อ.ก.) เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ. ศ. 2538 ซึ่งถือว่าเป็นสหกรณ์ประเภทบริการสาขาบริการนำเที่ยวแห่งแรกของประเทศไทย ในช่วงแรกผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี หนึ่งในสมาชิกชชช.ได้รับเลือกให้เป็นประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สหกรณ์มีสมาชิกเมื่อก่อตั้ง 240 คน ในระหว่างการดำเนินงานประธานสหกรณ์ขณะนั้นมีการติดต่อประสานงานหน่วยงานต่างๆ เพื่อที่จะช่วยให้สมาชิกสามารถประกอบธุรกิจท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง ซึ่งได้รับความร่วมมือ

อย่างดีทั้งจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานหลายแห่ง เช่น กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ฯลฯ แต่ก็ยังมีอุปสรรคในการดำเนินงานในระยะแรก เช่น การขาดเงินทุนในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อทำตลาดหรือพัฒนาความรู้ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานบางแห่งในการจัดอบรมให้ความรู้กับสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกมีพื้นฐานความรู้ที่ไม่เท่ากัน จึงทำให้สมาชิกบางส่วนขาดความเข้าใจในหลักสหกรณ์ เป็นต้น

จากการศึกษาถึงวิธีการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯนี้และจากแนวความคิดในการจัดตั้งสหกรณ์ พบว่า ตามหลักและทฤษฎีของการจัดตั้งสหกรณ์มีขั้นตอนอยู่ด้วยกัน 6 ขั้นตอน ได้แก่ การแสดงความจำนงขอจัดตั้งสหกรณ์ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจขั้นรายละเอียด การขอความเห็นชอบขอจัดตั้งสหกรณ์ การประชุมคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ การจดทะเบียนสหกรณ์และการดำเนินงานภายหลังจดทะเบียนแล้ว โดยในแต่ละขั้นตอนนั้นก็จะมีรายละเอียดปลีกย่อยลึกลงไปอีก แต่สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯนี้ไม่ได้ผ่านขบวนการจนครบตามขั้นตอนของการจัดตั้งสหกรณ์ นั่นคือ สหกรณ์แห่งนี้ขาดขั้นตอนการสำรวจภาวะเศรษฐกิจในด้านการวิเคราะห์รายได้ รายจ่าย กำไรหรือขาดทุน ปริมาณธุรกิจสหกรณ์เมื่อแรกตั้งและที่คาดว่าจะดำเนินการในอนาคต ซึ่งธุรกิจของสหกรณ์ในที่นี้คือการให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวและมีสินค้าที่นำเสนอแก่นักท่องเที่ยวก็คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ แต่สหกรณ์ขาดความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ดำเนินงานได้ เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีนั้น นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้ง่าย แสดงให้เห็นว่าการเข้าเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์แห่งนี้ไม่ได้มีผลต่อการใช้บริการการท่องเที่ยวในทรัพยากรการท่องเที่ยว เพราะคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ก็สามารถเข้ามาใช้บริการได้ จึงไม่มีแรงจูงใจให้มาสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ อีกทั้งแผนดำเนินงานของสหกรณ์มีพื้นที่การให้บริการที่กว้างมาก ซึ่งนอกจากสหกรณ์จะไม่มีอำนาจควบคุมทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว ยังไม่มีอำนาจควบคุมทางด้านปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใช้บริการได้ นอกจากนี้สหกรณ์มีการสำรวจที่ไม่ละเอียดเพียงพอในด้านภาวะเศรษฐกิจทั่วไปของท้องที่ขอจัดตั้งสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาช่วยเหลือสมาชิก การส่งเสริมอาชีพของสมาชิก ที่ตั้งสำนักงานสหกรณ์ การให้ความรู้เบื้องต้นในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ยังมีน้อยไป เช่น วิธีการดำเนินธุรกิจ หลักการตลาดในการทำธุรกิจ หลักและวิธีการสหกรณ์ และอื่นๆ ที่สมาชิกต้องการ แต่สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯนี้ก็ได้รับจดทะเบียนเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแห่งแรกในประเทศไทย เป็นสหกรณ์บริการทางด้านการท่องเที่ยวที่จะต้องคำนึงถึงการนำศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวมาจัดการให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่สหกรณ์ยังไม่ได้ทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ คือ การท่องเที่ยวต้องมีผลกระทบน้อยที่สุด ต้องให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ต้องให้ผลประโยชน์แก่ชาวบ้านในท้องถิ่น ต้องให้ชาวบ้านในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และต้องให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจ พบว่าสหกรณ์มีการดำเนินตามหลักการในบางประการ คือ

เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์เพราะชาวบ้านหรือสมาชิกนั้นจะมีความรู้ ความชำนาญในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่เป็นอย่างดี ส่วนในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจหรือให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว น้อยที่สุดนั้น สิ่งเหล่านี้เองสหกรณ์จะต้องมีมาตรฐานในการให้บริการ ก็จะต้องขึ้นอยู่กับ การได้รับ ฝึกอบรมทางด้าน การท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งสหกรณ์ยังไม่มีมาตรฐานของการให้บริการท่องเที่ยวนี้ สำหรับแนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น มีด้วยกันหลาย แนวทาง เช่น การจัดเขตพื้นที่และประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวหรือการควบคุมพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวด้านโครงสร้าง ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ หรือการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครอง รักษาสภาพแวดล้อม หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกสถานที่ เป็นต้น ซึ่งแนวทางที่ยกตัวอย่างมานี้สหกรณ์ยังไม่ได้มีการดำเนินการแต่อย่างใด

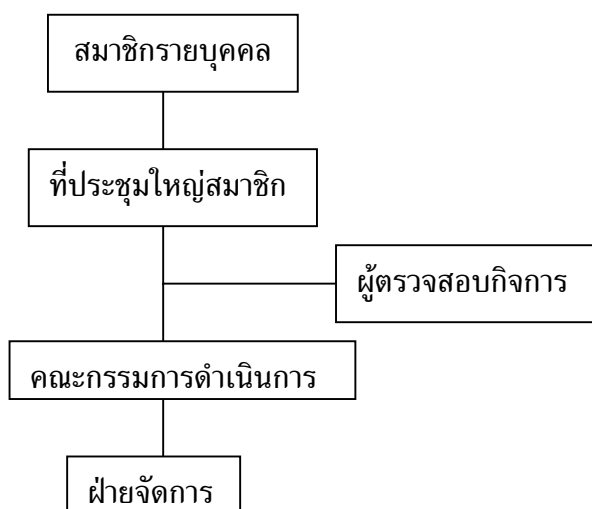
โครงสร้างการจัดองค์การบริหารงานของสหกรณ์

จากภาพที่ 9 แสดงถึงโครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์บริการน้ำเที่ยวฯ นี้ ได้แก่ ที่ประชุมใหญ่สมาชิก ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสหกรณ์รายบุคคลทำหน้าที่ออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 7 คน (กำหนดไว้มีจำนวนได้ไม่เกิน 15 คน) เพื่อดำรงตำแหน่ง ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ 3 คน คณะกรรมการดำเนินการจะทำหน้าที่เป็นผู้แทนสมาชิกในการบริหารงานของสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและเป็นไปตามมติของที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกคนใดที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งใด ๆ นั้นต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์มาอย่างน้อย 2 ปี รวมทั้งที่ประชุมใหญ่สมาชิกจะทำการเลือกผู้ตรวจสอบกิจการขึ้นมาหนึ่งคนเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของสหกรณ์ โดยสหกรณ์แห่งนี้ยังไม่มีการจัดจ้างพนักงานในฝ่ายจัดการแต่อย่างใด เนื่องจากการดำเนินงานของสหกรณ์ยังประสบกับภาวะการขาดทุนและเงินทุนของสหกรณ์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะจัดจ้างพนักงาน ดังนั้นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จึงแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารกิจกรรมของสหกรณ์ออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายวางแผนงาน ฝ่ายประสานงานและฝ่ายการเงิน

สำหรับข้อกำหนดของการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฉบับใหม่ปีพ. ศ. 2542 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีโดยถือปีทางบัญชีของสหกรณ์นับแต่วันเลือกตั้ง และในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีคราวต่อไปให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวนกึ่งหนึ่ง(ถ้ามีเศษให้ตัดทิ้ง) ของจำนวนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดออกจากตำแหน่งโดยวิธีจับสลาก และให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระและให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เข้าดำรงตำแหน่งให้ครบตามจำนวนคณะกรรมการดำเนินการที่กำหนดในแต่ละปี คณะกรรมการดำเนินการ

สหกรณ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกันและจากนั้นต้องหยุดพักการเข้ามาดำรงตำแหน่ง 2 ปี

จากการศึกษาถึงโครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันดังกล่าวมาแล้วนั้นพบว่ามีความแตกต่างและไม่เป็นไปตามความคาดหวังจากแนวความคิดเดิมก่อนการจัดตั้งเป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ของผู้ริเริ่มที่จะนำวิธีการสหกรณ์มาใช้กับธุรกิจท่องเที่ยว (อ้างถึงในบทที่ 2 หัวข้อแนวคิดการจัดรูปแบบสหกรณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ซึ่งผู้ริเริ่มมีแนวคิดการจัดรูปแบบสหกรณ์กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีการวางโครงสร้างการบริหารจัดการสหกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จะเห็นว่าในการวางรูปแบบของโครงสร้างการบริหารจัดการสหกรณ์แบบแนวความคิดเดิมนั้น ผู้ริเริ่มยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจากหลักและวิธีการของสหกรณ์ เพราะจากโครงสร้างเดิมที่ผู้ริเริ่มกำหนดเอาไว้ประกอบด้วยคณะกรรมการสหกรณ์ซึ่งมาจากบุคคลภายนอก เช่น จากกรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และองค์กรเอกชนอื่นๆ ซึ่งตามหลักการของสหกรณ์แล้ว คณะกรรมการที่จะทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนสมาชิกในการบริหารงานของสหกรณ์จะต้องมาจากสมาชิกผู้เป็นเจ้าของเท่านั้น จะมาจากบุคคลภายนอกไม่ได้ ดังนั้นเมื่อมีการนำวิธีการของสหกรณ์มาใช้ ผู้ริเริ่มจึงพบปัญหาจากกฎเกณฑ์และแนวการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากความตั้งใจเดิมที่หวังว่าจะมีตัวแทนจากภาครัฐในหน่วยงานต่างๆ คอยให้การสนับสนุน

ภาพที่ 9 โครงสร้างการจัดองค์การการบริหารงานของสหกรณ์

ที่มา: จากการสัมภาษณ์ประธานสหกรณ์นายสนธยา พุทธา

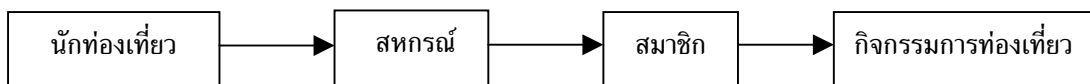
ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว

จากแนวความคิดเดิมที่ผู้ริเริ่มมีการวางรูปแบบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวและผลประโยชน์ที่จะได้รับในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว (อ้างอิงในบทที่ 2 หัวข้อแนวคิดการจัดรูปแบบสหกรณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) พบว่ารูปแบบของขั้นตอนการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวนั้นจะมีบริษัทนำเที่ยวทำหน้าที่หาลูกค้านักท่องเที่ยวให้กับสมาชิกตัวแทนขายของสหกรณ์ จากนั้นสมาชิกขายจะส่งงานต่อไปยังสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ และสมาชิกในพื้นที่ตามลำดับ โดยในแต่ละขั้นตอนการดำเนินธุรกิจก็จะได้รับผลตอบแทนแตกต่างกันไปตามหน้าที่ ซึ่งจะมีรูปแบบที่แตกต่างจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในภาพที่ 10 แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ในปัจจุบัน พบว่า เมื่อนักท่องเที่ยวติดต่อเพื่อใช้บริการการท่องเที่ยวกับสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางติดต่อประสานงานและส่งงานต่อไปยังสมาชิกในพื้นที่ รวมทั้งจะทำหน้าที่เตรียมการเดินทาง และเป็นพี่เลี้ยงประสานงานตลอดระยะเวลาการเดินทาง ในการแบ่งงานระหว่างคณะกรรมการดำเนินการนั้นในหนึ่งโปรแกรมที่เดินทางก็จะใช้ระบบการหมุนเวียนกันไป 2-3 คน เพื่อดูแลนักท่องเที่ยว สำหรับการจัดสรรงานไปยังสมาชิก สหกรณ์มีการนำเสนอโปรแกรมท่องเที่ยวให้ทั่วถึงกันในทุกพื้นที่ของสมาชิก แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวว่าต้องการไปท่องเที่ยวที่ใด โดยสมาชิกในพื้นที่จะจัดการแบ่งงานบริการด้านการท่องเที่ยวออกตามหน้าที่และความชำนาญของสมาชิก จัดเตรียมกิจกรรมการท่องเที่ยว และมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆ กัน เช่น แม่ครัว มัคคุเทศก์ บริการบ้านพัก เป็นต้น เพื่อให้เกิดความพร้อมในการให้บริการการท่องเที่ยว ในการแบ่งงานจะกำหนดเป็นลำดับก่อนหลัง ซึ่งถ้าสมาชิกอันดับแรกไม่พร้อมให้บริการ สมาชิกคนต่อไปหรือสมาชิกที่พร้อมให้บริการก็จะมาทำหน้าที่นั้น หลังจากสมาชิกให้บริการการท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้ว สมาชิกในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ สามารถทำการเบิกเงินกับสหกรณ์ได้ตามราคาที่สมาชิกเป็นผู้กำหนด

ส่วนค่าบริการจากธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์นั้นจะได้รับเมื่อนักท่องเที่ยวจ่ายเงินค่าบริการท่องเที่ยวโดยการโอนเข้าบัญชีธนาคารของสหกรณ์เป็นจำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ของค่าบริการก่อนการเดินทางท่องเที่ยวหนึ่งสัปดาห์ ถ้าล่าช้ากว่านี้จะถูกตัดสิทธิ์การท่องเที่ยวในครั้งนั้น และเงินส่วนที่เหลืออีกครั้งหนึ่ง ประธานสหกรณ์จะเก็บจากนักท่องเที่ยวในวันที่เดินทางมาถึงตัวเมืองกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจุดนัดพบระหว่างนักท่องเที่ยวกับสหกรณ์

ส่วนความแตกต่างระหว่างรูปแบบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ตามแนวความคิดเดิมกับรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้น พบว่ารูปแบบเดิมผู้ริเริ่มสหกรณ์คาดหวังว่าสหกรณ์จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการโดยผ่านการตลาดของบริษัทนำเที่ยว แต่ในทางปฏิบัติหรือความเป็นจริงในปัจจุบันกลับพบว่า สหกรณ์นี้ไม่มีบริการที่เป็นลักษณะเฉพาะที่จะสร้างความแตกต่างให้กับ

นักท่องเที่ยวได้ ทำให้บริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ใช้บริการผ่านสหกรณ์ ส่งผลให้บทบาทของสหกรณ์มีน้อยลงไปกว่าที่คาดหมายไว้ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สหกรณ์ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์

ที่มา: จากการสัมภาษณ์ประธานสหกรณ์นายสนธยา พุทธา

พื้นที่ดำเนินการของสหกรณ์

จากการศึกษาถึงพื้นที่ดำเนินการท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ แห่งนี้พบว่าพื้นที่การให้บริการของสหกรณ์ครอบคลุมทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรีตามกำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ ซึ่งในขณะที่ดำเนินการก่อตั้งนั้นได้ใช้พื้นที่ของชมรมกลุ่มบริการจัดนำเที่ยวฯ (ชชช.) ที่ตั้งอยู่ในตำบลลิ้นถิ่นเป็นพื้นที่นำร่องแห่งแรกที่จะเริ่มต้นประกอบธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ หลังจากนั้นก็เปิดรับสมาชิกเพิ่มเข้ามาโดยตลอดและสมาชิกของชชช. จึงรวมตัวกันจดทะเบียนเป็นสหกรณ์และดำเนินธุรกิจต่อมา ซึ่งการที่สมาชิกเพิ่มมากขึ้นและกระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี จึงทำให้สหกรณ์แบ่งพื้นที่การให้บริการออกเป็นทั้งหมด 7 พื้นที่ และให้เกิดการเรียนรู้ในระหว่างการท่องเที่ยวและชุมชนมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หมู่บ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอทองผาภูมิ

การเดินป่าชมธรรมชาติ เทียนน้ำตกผาตาด น้ำตกผาสวรรค์ น้ำตกทุ่งนางครวญ การล่องแพแม่น้ำน้อย การนั่งช้าง

2. หมู่บ้านท่ามะเดื่อ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ

การเดินป่าชมธรรมชาติ ชมบึงปุราชินี บึงปุสามสี บึงลับแล ต้นไม้ยักษ์ น้ำตกโกร่ง กระดังงา ถ้ำเขาทะลุ ชมวัฒนธรรมการรำพื้นบ้าน และโฮมสเตย์

3. หมู่บ้านเขาพระอินทร์ ตำบลชะแล อำเภอสว่างชะบุรี

การท่องเที่ยวแบบผจญภัย อุทยานแห่งชาติลำคลองงู เดินป่าชมนก ถ้ำเสาหิน ภูเขาเรือยู่ถ้ำ

4. หมู่บ้านท่ากระดาน ตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์

การท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ เทียนน้ำตกห้วยแม่ขมิ้นและสามารถเดินศึกษาธรรมชาติ น้ำตกเอราวัณ ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร กิจกรรมตกปลาที่แพน้ำโจน

5. หมู่บ้านท่าเสา ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค

การท่องเที่ยวชมธรรมชาติ เทียนน้ำตกไทรโยค ถ้ำวังบาดาล นั่งช้าง

6. หมู่บ้านแม่ให้น้อย ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค

การท่องเที่ยวชมแม่ให้น้อย เทียนน้ำตกไทรโยคใหญ่ ถ้ำดาวดิงส์

7. กลุ่มสะพานข้ามแม่น้ำแคว ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง

การนำเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์สงครามโลก อุทยานประวัติศาสตร์สงครามเก้าทัพ สะพานข้ามแม่น้ำแคว

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้สหกรณ์มีหน้าที่ที่จะต้องประสานงานระหว่างตัวสมาชิกผู้ให้บริการกับนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการ โดยสหกรณ์จะจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว เพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยว ดังนี้

โปรแกรมการท่องเที่ยว

สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้มีการนำเสนอจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวขึ้นให้กับนักท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบและกระจายไปยังสมาชิกในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแบบพักผ่อนตามธรรมชาติ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมหรือแม้กระทั่งการท่องเที่ยวแบบ

ผจญภัยก็ตาม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยจะแบ่งโปรแกรมตามระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบเข้าไปเย็นกลับ

พิพิธภัณฑสถานโลก-อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทศวรรษ-ถ้ำดาวดิงส์-ล่องแก่งแม่น้ำน้อย-อุทยานแห่งชาติไทรโยค พร้อมอาหารกลางวัน

ราคาโปรแกรมทัวร์แบบเข้าไปเย็นกลับ นักท่องเที่ยวคนละ 800 บาท

2. แบบเที่ยว 2 วัน ค้างแรม 1 คืน

โปรแกรมที่ 1 พิพิธภัณฑสถานโลก-อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทศวรรษ- น้ำตกเอราวัณ-ถ้ำพระธาตุ-น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น-พักแรมที่อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ 1 คืน-ถ้ำดาวดิงส์ - ล่องแก่งแม่น้ำน้อย-ถ้ำละว้า-นั่งช้างที่แคมป์ช้างไทรโยค

โปรแกรมที่ 2 พิพิธภัณฑสถานโลก-อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทศวรรษ- น้ำตกเอราวัณ-ถ้ำพระธาตุ-น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น-ล่องเรือใหญ่พักแรม 1 คืนที่เขื่อนศรีนครินทร์-กิจกรรมตกปลาที่แพน้ำโจน

โปรแกรมที่ 3 พิพิธภัณฑสถานโลก-อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทศวรรษ- น้ำตกผาดาด-น้ำตกทุ่งนางครวญ-น้ำตกโดช่องถ่อง-จัดแคมป์ไฟ 1 คืนและล่องแก่งที่แม่น้ำน้อย-ถ้ำละว้า-นั่งช้างที่แคมป์ช้างไทรโยค ว่างโพลี-นั่งรถไฟจากสถานีว่างโพลีไปตามสายประวัติศาสตร์-สถานีสะพานข้ามแม่น้ำแคว

โปรแกรมที่ 4 พิพิธภัณฑสถานโลก-อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทศวรรษ- น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น-น้ำตกทุ่งนางครวญ-วัดหลวงพ่อดุจมะ ไหว้พระพุทธรูปหินอ่อน-พักแรม 1 คืนที่แพพักของกะเสียว-ข้ามฝั่งพม่าที่ด่านเจดีย์สามองค์ ตักบาตรพระที่เมืองพญาทองชู-วัดเสาร้อยต้น-ชมตลาดพืชผักและทานอาหารที่ฝั่งพม่า-ข้ามกลับมาฝั่งไทย ชมถ้ำดาวดิงส์-ล่องแก่งแม่น้ำน้อย

โปรแกรมที่ 5 ล่องเรือใหญ่เหนือเขื่อนศรีนครินทร์-พักแรมในทะเลสาบ 2 วัน 1 คืน-กิจกรรมกีฬาตกปลา

โปรแกรมที่ 6 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสลักพระ-ห้วยพุลาด-แหล่งชมนกและลูกไม้ป่านานาชนิด หรือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยทับทิม-พักแรมที่หน่วยซึ่งได้ 2 วัน 1 คืน

ราคาโปรแกรมทัวร์แบบเที่ยว 2 วัน ค้างแรม 1 คืน คนละ 1,500 บาท

3. แบบเที่ยว 3 วัน ค้างแรม 2 คืน

โปรแกรมทัวร์ผจญภัยสำรวจถ้ำนี้เหมาะสำหรับผู้ที่นิยมออกกำลังกาย ได้แก่ ถ้ำลำคลองงู ถ้ำเสาหิน ถ้ำพลอย ภูเขาร้อยถ้ำ พร้อมทั้งลงแช่บ่อน้ำพุร้อนและล่องแก่งที่แม่น้ำน้อย

ราคาโปรแกรมทัวร์แบบเที่ยว 3 วัน ค้างแรม 2 คืน คนละ 1,900 บาท

รายได้จากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

ในการกำหนดราคาของการให้บริการทางการท่องเที่ยว จะร่วมกันกำหนดระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ โดยสมาชิกของสหกรณ์ให้บริการทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ จึงเป็นผู้กำหนดราคาตามที่เขาต้องการในแต่ละกิจกรรมที่ให้บริการและเนื่องจากสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้อำนวยความสะดวกทางการตลาดในการทำธุรกิจให้แก่สมาชิก สหกรณ์จะมีรายได้โดยคิดเป็นค่าบริการ ซึ่งสหกรณ์จะบวกเข้าอีก 15 เปอร์เซ็นต์จากราคาที่สมาชิกต้องการเป็นราคาขายให้กับนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์

เนื่องจากเป็นสหกรณ์ประเภทบริการทางการท่องเที่ยวที่ตัวสินค้าไม่สามารถจับต้องได้ในการให้บริการการท่องเที่ยว สหกรณ์จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อให้ธุรกิจสามารถก้าวเดินต่อไปได้ จึงแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจเป็นค่าใช้จ่ายที่สหกรณ์ใช้ไปในด้านการลงทุนหาตลาดของนักท่องเที่ยว จัดทำการส่งเสริมต่างๆ ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารงานเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่ารับรอง ค่าเช่าสำนักงาน ค่าน้ำ-ไฟ ค่าโทรศัพท์ ดอกเบี้ยจ่ายเงินฝากสมาชิกและค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าใช้จ่ายในวันประชุมใหญ่ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น

2. ผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ในการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้จะแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

- 2.1 จำนวนสมาชิก
- 2.2 ทุนและแหล่งที่มาของทุน
- 2.3 รายได้-รายจ่ายจากการดำเนินงานสหกรณ์

2.1 จำนวนสมาชิก

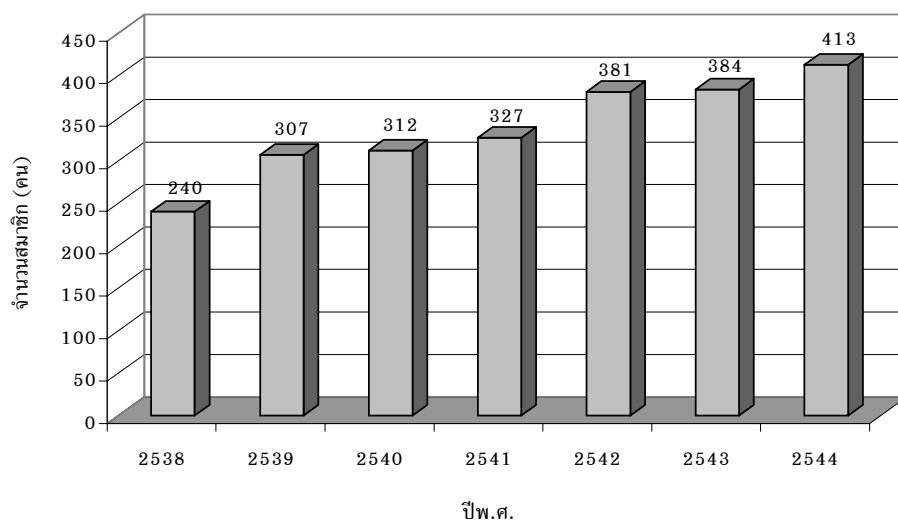
สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด มีจำนวนสมาชิกในปีแรกที่ก่อตั้งพ. ศ. 2538 จำนวน 240 คน ช่วงหนึ่งปีหลังจากการก่อตั้งสหกรณ์ ในปีพ. ศ. 2539 สมาชิกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 27.92 และจะเห็นว่าจำนวนสมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยมาในทุกปี เมื่อดำเนินงานมาจนกระทั่งปีปัจจุบันพ. ศ. 2544 มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 413 คน โดยมีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 9.87 (ดังตารางที่ 6 และภาพที่ 11)

ตารางที่ 6 ร้อยละและอัตราการเติบโตของจำนวนสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวระหว่าง
ปีพ. ศ. 2538-2544

(หน่วย : คน)

ปีพ. ศ.	จำนวนสมาชิก	เพิ่มระหว่างปี	ร้อยละ
2538	240		
2539	307	67	27.92
2540	312	5	1.63
2541	327	15	4.81
2542	381	54	16.51
2543	384	3	0.79
2544	413	29	7.55
อัตราการเติบโตโดยเฉลี่ย			9.87

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ภาพที่ 11 อัตราการเติบโตของจำนวนสมาชิกสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ.2538-2544

2.2 ทุนและแหล่งที่มาของทุน

จากตารางที่ 7 และตารางที่ 8 ทุนของสหกรณ์ เมื่อพิจารณาตามแหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์แล้วพบว่า สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้มีแหล่งที่มาของเงินทุน 2 ประเภทด้วยกัน คือ ทุนส่วนของผู้ถือหุ้น และทุนจากการก่อหนี้ โดยทุนส่วนของผู้ถือหุ้นนี้ ประกอบด้วยทุนที่ได้มาจากสมาชิกสหกรณ์ (ทุนเรือนหุ้น) กับทุนที่ได้มาจากการดำเนินงาน (ทุนสำรอง) ส่วนทุนจากการก่อหนี้ ประกอบด้วยการรับฝากเงินจากสมาชิก หนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินอื่น ๆ

2.2.1 ทุนส่วนของผู้ถือหุ้น ประกอบด้วยทุนที่ได้มาจาก

1. ทุนเรือนหุ้น เป็นทุนส่วนที่สมาชิกนำมาลงทุนกับสหกรณ์ในรูปแบบของการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกและถือหุ้นกับสหกรณ์ หากสมาชิกบุคคลใดลาออกจากสหกรณ์จะมีสิทธิ์ได้รับคืนค่าหุ้นเทียบเท่ากับราคาเดิม (par value) ที่สมาชิกลงทุนไว้กับสหกรณ์ในตอนแรก ซึ่งจัดว่าเป็นทุนของสมาชิกรายบุคคลที่นำมาลงทุนกับสหกรณ์ ในปีแรกพ. ศ. 2538 สหกรณ์ยังมีได้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวแต่อย่างใด เพียงแต่รับค่าหุ้นจำนวน 109,980 บาท หุ้นสหกรณ์นี้มีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท โดยเฉลี่ยสมาชิกรายบุคคลมีการลงทุนในหุ้นของสหกรณ์แห่งนี้จำนวน 45.83 หุ้นหรือคิดเป็นมูลค่า 458.30 บาท และการถือหุ้นโดยเฉลี่ยของสมาชิกรายบุคคลลดลงเหลือเท่ากับ 37.17 หุ้นหรือคิดเป็นมูลค่า 371.70 บาทในปีพ. ศ. 2544 ซึ่งไม่ได้หมายถึงบุคคลที่เป็นสมาชิกอยู่ลดจำนวนการถือหุ้นลง แต่หมายถึง การที่สมาชิกที่สมัครเข้ามาใหม่มีการถือหุ้นสหกรณ์ในจำนวนที่น้อยลงในรายบุคคล ซึ่งปริมาณหุ้นที่สมาชิกถืออยู่กับสหกรณ์นี้จะแสดงถึงความรับผิดชอบของเขามืออยู่ในสหกรณ์เท่ากับมูลค่าหุ้นที่เขาถือ การที่สหกรณ์ขายหุ้นออกไปถือเป็นการนำเงินค่าหุ้นหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเงินทุนที่ได้รับการอุดหนุนจากสมาชิกรวมมาใช้ในธุรกิจของสหกรณ์ ทุนส่วนของผู้ถือหุ้นจะทำให้สหกรณ์มีต้นทุนและความเสี่ยงทางธุรกิจที่น้อยลง

2. ทุนสำรอง ที่มาของทุนสำรองมาจากหลายส่วนด้วยกัน จากค่าธรรมเนียมแรกเข้าสมาชิก ผลประกอบการทางธุรกิจ (ถ้าธุรกิจประกอบการมีกำไร) รายได้พิเศษอื่น เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อบังคับของสหกรณ์แต่ละแห่งที่จะกำหนดว่า รายได้ใดที่จะแบ่งส่วนหนึ่งเก็บไว้เป็นทุนสำรอง และทุนสำรองนี้จัดเป็นทุนของสหกรณ์ที่ไม่ใช่ของสมาชิกรายบุคคล แต่เป็นของสมาชิกทุกคนร่วมกัน หมายความว่าหากสมาชิกบุคคลใดลาออกจากสหกรณ์ สมาชิกบุคคลนั้นจะไม่สามารถรับทุนในส่วนนี้คืน เว้นแต่จะได้รับคืนค่าหุ้นที่สมาชิกลงทุนไว้กับสหกรณ์ในตอนแรกเท่านั้น และทุนสำรองนี้ก็สะสมต่อไว้เป็นทุนของสหกรณ์ต่อไป ทุนสำรองนี้จะมีประโยชน์กับสหกรณ์เป็นอย่างมาก ยิ่งมีจำนวนมากก็ทำให้การพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ลดลงเท่านั้น แต่ว่าการศึกษาทุนสำรองของสหกรณ์แห่งนี้ พบว่ามีเพียงปีพ. ศ. 2542 สหกรณ์มีทุนสำรอง 1,000 บาท ส่วนในปีอื่น ๆ สหกรณ์นั้นไม่มีทุนสำรอง ส่งผลทำให้สหกรณ์ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ทั้งในรูปของเงินที่รับฝากมาจากสมาชิกและจากหนี้สินหมุนเวียน

ตารางที่ 7 จำนวนและแหล่งเงินทุนส่วนของเจ้าของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2538-2544

(หน่วย : บาท)

แหล่งเงินทุนส่วนของเจ้าของ					
ปีพ. ศ.	ทุนเรือนหุ้น	เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ	จำนวนหุ้นเฉลี่ย ต่อรายสมาชิก	ทุนสำรอง	รวม
2538	109,980.00		45.83	-	109,980.00
2539	140,900.00	28.11	45.90	-	140,900.00
2540	142,400.00	1.06	45.64	-	142,400.00
2541	144,000.00	1.12	44.04	-	144,000.00
2542	150,300.00	4.38	39.45	1,000.00	151,300.00
2543	150,600.00	0.20	39.22	-	150,600.00
2544	153,500.00	1.93	37.17	-	153,500.00

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

2.2.2 ทุนที่ได้จากการก่อหนี้ ประกอบด้วยทุนที่ได้มาจาก

1. เงินฝากของสมาชิก สหกรณ์ได้นำเงินฝากส่วนนี้มาใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า ในช่วง 3 ปีหลังจากก่อตั้งสหกรณ์ ถึงแม้เงินฝากของสมาชิกจะเพิ่มขึ้น แต่ก็เป็น การเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงเรื่อยมา คือร้อยละ 39.75 22.80 และ 12.93 ตามลำดับ หลังจากนั้นสหกรณ์ยังคงได้รับเงินฝากจากสมาชิก แต่เป็นจำนวนที่ลดลงอย่างมากจนกระทั่งในปี พ. ศ.2544 เงินฝากสมาชิกเหลือเพียง 98,225.65 บาท ซึ่งส่งผลให้ที่มาของเงินทุนสหกรณ์ในระยะหลังมีจำนวนที่ลดน้อยลง

2. หนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินอื่นๆ จากตารางที่ 8 พบว่าสหกรณ์มีหนี้สินหมุนเวียนในปริมาณที่ไม่มากนัก มีทั้งจากดอกเบี้ยเงินรับฝากค้างจ่าย เจ้าหนี้เงินยืมทตรงเงินรอตรวจสอบหรือเงินเกินบัญชีที่อาจเกิดจากข้อบกพร่องทางการเงินของสหกรณ์ ส่วนหนี้สินอื่นๆ จะพบว่ามีเพียงในปีพ. ศ.2544 ที่เกิดขึ้นมาจากเงินรอจ่ายคืน คือเป็นเงินฝากที่สมาชิกสหกรณ์ขอเรียกคืนพร้อมดอกเบี้ยฝาก แต่สหกรณ์ยังไม่ได้จ่ายคืนให้กับสมาชิก ซึ่งจำนวนเงินรวมทั้งหมดนำมาเป็นทุนเพื่อใช้จ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์

ตารางที่ 8 จำนวนและแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2538-2544

(หน่วย : บาท)

ปีพ. ศ.	แหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ของสหกรณ์				รวม
	เงินฝาก สมาชิก	เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ	หนี้สินหมุนเวียน อื่น	หนี้สินอื่น	
2538	120,100.00		18,768.57	-	138,868.57
2539	167,843.18	39.75	8,527.84	-	176,371.02
2540	206,118.45	22.80	1,200.00	-	207,318.45
2541	232,759.65	12.93	4,200.00	-	236,959.65
2542	236,265.65	1.51	4,200.00	-	240,465.65
2543	239,896.65	1.54	4,200.00	-	244,096.65
2544	98,225.65	-59.06	14,200.00	145,441.00	257,866.65

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

2.2.3 สถานะด้านเงินทุนของสหกรณ์

ถึงแม้ว่าสหกรณ์จะมีแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินงานจากทุนส่วนของเจ้าของและทุนจากการก่อหนี้ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่เนื่องจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ประสบกับภาวะขาดทุนมาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จึงมีผลทำให้สถานะทางด้านเงินทุนของสหกรณ์เป็นดังแสดงในตารางที่ 9 พบว่าสหกรณ์มีสถานะทางด้านเงินทุนที่การขาดทุนสะสมไปเกินทุนในส่วนของผู้เป็นเจ้าของและทุนในส่วนที่เกิดจากการก่อหนี้ของสหกรณ์ เปรียบเสมือนกับสหกรณ์ขาดความสามารถที่จะชำระคืนเงินฝากสมาชิกและหนี้สินเมื่อถูกเรียกหาได้ และถ้ามีสมาชิกมาสมัครเพิ่มมากขึ้นก็เท่ากับเป็นการให้บุคคลนั้นเข้ามาลงทุนในกิจการที่ล้มละลายแล้ว เพราะตามข้อบังคับของสหกรณ์เมื่อสหกรณ์ดำเนินงานขาดทุนสุทธิเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว คณะกรรมการดำเนินการจะต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้า ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์พ. ศ. 2511 หลังจากที่คณะกรรมการสหกรณ์มีการเรียกประชุมสมาชิกเมื่อปีพ. ศ. 2543 ผลปรากฏว่าสมาชิกลงมติให้สหกรณ์ดำเนินงานต่อไปเพราะสหกรณ์บริการนำเที่ยวลักษณะนี้ไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหนมาก่อน และมีความคิดเห็นว่าจะไม่ใช้การขาดทุนแต่เป็นการลงทุนหรือจมทุนในอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะสามารถหาทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์และแก้ไขให้สหกรณ์พ้นจากภาวะการขาดทุนดังที่เป็นอยู่ได้

ตารางที่ 9 สถานะด้านเงินทุนของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2538-2544

(หน่วย : บาท)

ปีพ.ศ.	(1) ทุนส่วนของผู้เจ้าของ	(2) ทุนจากการก่อหนี้	(3) การขาดทุนสะสม จากการดำเนินธุรกิจ	(4) = (1)+(2)-(3) สถานะด้านเงินทุนของ สหกรณ์
2538	109,980.00	138,868.57	-	248,848.57
2539	140,900.00	176,371.02	200,124.21	117,146.81
2540	142,400.00	207,318.45	256,524.49	93,193.96
2541	144,000.00	236,959.65	309,879.09	71,080.56
2542	151,300.00	240,465.65	338,269.04	53,496.61
2543	150,600.00	244,096.65	363,455.82	31,240.83
2544	153,500.00	257,866.65	375,959.90	35,406.75

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

2.3 รายได้-ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์

จากตารางที่ 10 แสดงถึงรายได้ของสหกรณ์ในระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544 ซึ่งรายได้ของสหกรณ์นั้นได้มาจากค่าบริการทางการท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมแรกเข้าการเป็นสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และรายได้อื่นๆ เช่น รายได้จากเงินบริจาค จากการศึกษา พบว่า รายได้ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.70 ได้มาจากค่าบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีเข้ามาในช่วงปีพ. ศ. 2539-2542 โดยในปีพ. ศ. 2540 มีรายได้จากค่าบริการทางการท่องเที่ยว เป็นจำนวน 96,380 บาท เพิ่มขึ้นจากปีพ. ศ. 2539 คิดเป็นร้อยละ 31.77 ส่วนในปีพ. ศ. 2541 รายได้จากค่าบริการทางการท่องเที่ยวลดลงจากปีพ. ศ. 2540 เหลือ 46,366 บาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 51.89 และในปีพ. ศ. 2542 สหกรณ์มีรายได้จากค่าบริการทางการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นเป็น 69,035 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 48.89 แต่ในปีพ. ศ. 2543-2544 สหกรณ์ไม่มีรายได้จากการทำธุรกิจท่องเที่ยว ส่วนรายได้จากค่าธรรมเนียมแรกเข้าการเป็นสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และรายได้อื่นๆ นั้นเมื่อเทียบกับรายได้รวมแล้วพบว่าในปีพ. ศ. 2539-2544 คิดเป็นร้อยละ 4.57 0.23 และ 4.51 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 รายได้ของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544

(หน่วย : บาท)

ปีพ. ศ.	รายได้				รวมรายได้
	ค่าบริการการ ท่องเที่ยว	ค่าธรรมเนียมแรกเข้า	ดอกเบี้ยเงินฝาก ธนาคาร	รายได้อื่น ๆ*	
2539	73,140.00	11,650.00	14.21	11,500.00	96,304.21
2540	96,380.00	80.00	54.15	2,060.00	98,574.75
2541	46,366.00	300.00	119.60	-	46,785.60
2542	69,035.00	1,080.00	208.05	-	70,323.05
2543	-	60.00	163.82	-	223.82
2544	-	1,180.00	155.92	600.00	1,935.92
รวม	284,921.00	14,350.00	715.75	14,160.00	314,147.35
เฉลี่ย	47,486.83	2,391.67	119.29	2,360.00	52,357.89
ร้อยละ	90.70	4.57	0.23	4.51	100.00

หมายเหตุ*: รายได้อื่น ๆ เช่น รายได้จากเงินบริจาค เป็นต้น

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ตารางที่ 11 ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544

(หน่วย : บาท)

ปีพ. ศ.	ค่าใช้จ่ายในการดำเนิน ธุรกิจ	ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน					ค่าใช้จ่ยทั่วไป*	ดอกเบียจ่าย	รวมค่าใช้จ่าย
		เงินเดือนและค่า ตอบแทน	เบียเลี้ยง พาหะ	ค่ารับรอง	ค่าเช่าสำนักงาน	ค่าน้ำ-ไฟและ โทรศัพท์			
2539	59,071.00	90,889.00	8,667.00	10,598.00	17,300.00	12,772.00	76,269.40	20,862.02	296,428.42
2540	87,219.80	3,500.00	-	4,455.00	6,000.00	6,475.00	27,387.30	19,938.73	154,975.83
2541	41,006.00	200.00	-	667.00	-	74.00	31,552.00	26,641.20	100,140.20
2542	59,225.00	1,676.00	1,340.00	2,389.00	-	447.00	30,130.00	3,506.00	98,713.00
2543	7,000.00	-	1,000.00	-	-	-	13,779.60	3,631.00	25,410.60
2544	-	-	-	470.00	-	-	10,200.00	3,770.00	14,440.00
รวม	253,521.80	96,265.00	11,007.00	18,579.00	23,300.00	19,768.00	189,318.30	78,348.95	690,108.05
เฉลี่ย	42,253.63	16,044.16	1,834.50	3,096.50	3,883.33	3,294.66	31,553.05	13,058.16	115,017.99
ร้อยละ	36.74	13.95	1.60	2.69	3.38	2.86	27.43	11.35	100.00

หมายเหตุ*: ค่าใช้จ่ยทั่วไป ได้แก่ ค่าใช้จ่ยในวันประชุมใหญ่ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเสื่อมราคา
เครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

จากตารางที่ 11 แสดงถึงค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ในระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ได้แก่ เงินเดือนและค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่ารับรอง ค่าเช่าสำนักงาน ค่าน้ำ-ไฟและโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายทั่วไป และดอกเบี้ยจ่ายเงินฝากสมาชิก ซึ่งค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าใช้จ่ายในวันประชุมใหญ่ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น ค่าใช้จ่ายโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 36.74 เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ โดยในปีพ. ศ. 2540 มีค่าใช้จ่ายส่วนนี้เป็นจำนวนถึง 87,219.80 บาท เพิ่มขึ้นจากปีพ. ศ. 2539 คิดเป็นร้อยละ 47.65 ส่วนในปีพ. ศ. 2541 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวลดลงจากปีพ. ศ. 2540 เหลือเพียง 41,006 บาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ 52.99 ในปีพ. ศ. 2542 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปีพ. ศ. 2541 ถึงร้อยละ 44.43 แต่ในปีพ. ศ. 2543 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวเหลือเพียง 7,000 บาท หรือลดลงร้อยละ 88.18 ส่วนค่าใช้จ่ายรองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 27.43 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยสรุปแล้วบทบาทของสหกรณ์ด้านการท่องเที่ยวมีส่วนน้อยมาก แต่สหกรณ์ยังคงดำเนินธุรกิจอยู่ถึงแม้ตัวเลขในส่วนจากรายได้จะปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนที่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่สหกรณ์ยังคงมีอยู่ จากตารางที่ 12 จะพบว่ารายได้สุทธิของสหกรณ์ภายหลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้ประสบกับภาวะขาดทุนเรื่อยมา คือแต่ละปีสหกรณ์มีรายได้ที่ไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้ ในปีพ. ศ. 2539 สหกรณ์ขาดทุนถึง 200,124.21 บาท และการขาดทุนมีแนวโน้มที่ลดลงเนื่องจากสหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการบริหารงานที่ลดลง

ตารางที่ 12 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544

(หน่วย : บาท)

ปีพ. ศ.	ผลการดำเนินงาน		
	รายได้รวม	ค่าใช้จ่ายรวม	ขาดทุนสุทธิประจำปี
2539	96,304.21	296,428.42	-200,124.21
2540	98,574.75	154,975.83	-56,400.28
2541	46,785.60	100,140.20	-53,354.60
2542	70,323.05	98,713.00	-28,389.95
2543	223.82	25,410.60	-25,186.78
2544	1,935.92	14,440.00	-12,504.08

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ในการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนที่ 2 นี้จะแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในที่นี้คือ สมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์ และ
3. ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

จากผลการศึกษาพบดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของสมาชิกสหกรณ์ นำเสนอในรูปของค่าความถี่และร้อยละ ซึ่งทำให้ทราบคุณสมบัติพื้นฐาน ลักษณะของสมาชิกซึ่งอาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ต่อไปได้ ซึ่งผลการศึกษาพบดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง และรายได้ของครัวเรือน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	105	100.0
ชาย	77	73.3
หญิง	28	26.7
2. อายุ	105	100.0
ต่ำกว่า 30 ปี	15	14.3
30 – 39 ปี	19	18.1
40 – 49 ปี	34	32.4
50 – 59 ปี	19	18.1
60 ปีขึ้นไป	18	17.1

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. สถานภาพสมรส	105	100.0
โสด	22	20.9
สมรส	72	68.6
หย่าร้าง	7	6.7
ม่าย	4	3.8
4. ระดับการศึกษา	105	100.0
ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	5	4.8
ประถมศึกษาปีที่ 4	34	32.4
ประถมศึกษาปีที่ 5 – 6	14	13.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	9	8.6
อาชีวศึกษา / มัธยมศึกษาตอนปลาย	18	17.1
วิทยาลัย / มหาวิทยาลัย	25	23.8
5. อาชีพหลัก	105	100.0
การเกษตร	47	44.7
รับจ้างทั่วไป	13	12.4
ค้าขาย	17	16.2
เลี้ยงสัตว์	1	1.0
รับราชการ	19	18.1
ให้บริการด้านการท่องเที่ยว	3	2.8
อื่นๆ	5	4.8

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. อาชีพครอง	105	100.0
การเกษตร	26	24.7
รับจ้างทั่วไป	19	18.1
ค้าขาย	13	12.4
เลี้ยงสัตว์	4	3.8
รับราชการ	1	1.0
ให้บริการด้านการท่องเที่ยว	9	8.6
อื่นๆ	7	6.7
ไม่มีอาชีพครอง	26	24.7
7. รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน	105	100.0
ต่ำกว่า 5,000 บาท	41	39.0
5,001 – 10,000 บาท	29	27.6
10,001 – 15,000 บาท	17	16.2
15,001 – 20,000 บาท	7	6.7
20,001 บาทขึ้นไป	11	10.5

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 13 พบว่าในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ในที่นี้คือ สมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จำนวน 105 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 40-49 ปีร้อยละ 32.4 มีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 68.6 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 50.5 อยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรีมีร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 25.7 และ 23.8 ตามลำดับ

เนื่องจากตามข้อบังคับของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ สหกรณ์เปิดรับสมาชิกโดยไม่จำกัดสาขาอาชีพ จากการศึกษาก็พบว่าอาชีพของสมาชิกมีความหลากหลายแตกต่างกัน อาชีพหลักของสมาชิกโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 44.7 คือ การเกษตร รองลงมา คือ รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 18.1 ส่วนอาชีพครองที่ทำกันมากร้อยละ 24.7 คือ การเกษตร เช่นเดียวกับอาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือนสมาชิกโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 39.0 อยู่ในช่วงที่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน รองลงมา ร้อยละ 27.6 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน

1.2 ลักษณะทั่วไปในฐานะสมาชิกของสหกรณ์

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ จำแนกตามระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก เหตุผลการสมัคร จุดประสงค์ที่สมาชิกตั้งใจสมัครเอง และผู้ที่มีอิทธิพลและชักชวน ในการเข้าเป็นสมาชิก

สมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก	105	100.0
ต่ำกว่า 1 ปี	11	10.5
2 ปี	1	1.0
3 ปี	9	8.6
4 ปี	8	7.6
5 ปี	2	1.9
6 ปี	16	15.2
7 ปี	58	55.2
2. เหตุผลการสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์	105	100.0
ตั้งใจสมัครเอง	85	81.0
เกรงใจผู้ที่มาชักชวน	20	19.0
3. จุดประสงค์ที่สมาชิกตั้งใจสมัครเอง*	85	100.0
เลื่อมใสศรัทธาในระบบสหกรณ์	23	27.0
ต้องการร่วมมือกันทำธุรกิจท่องเที่ยว	42	49.4
ต้องการให้ตนเองและคนอื่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	67	78.8
อื่น ๆ	8	9.4

ตารางที่ 14 (ต่อ)

สมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ผู้ที่มีอิทธิพลและชักชวนในการสมัครสมาชิก*	20	100.0
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	12	60.0
เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	3	15.0
เพื่อนบ้าน	5	25.0
กำนัน	2	10.0
ผู้ใหญ่บ้าน	1	5.0
อื่น ๆ	6	30.0

หมายเหตุ*: จากคำถามโดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 14 พบว่าเนื่องจากสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้เป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแห่งแรกที่ไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหนมาก่อนในประเทศไทย ดังนั้นสมาชิกสหกรณ์จึงมุ่งให้ความสนใจด้วยการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกในช่วงเริ่มก่อตั้ง ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกคือ 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.2 และสหกรณ์ก็มีสมาชิกสมัครเข้ามาเป็นระยะ ส่วนใหญ่สมาชิกร้อยละ 81.0 ตั้งใจที่จะสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกเอง เพราะต้องการให้ตนเองและคนอื่นมีความเป็นอยู่ดีขึ้นและต้องการที่จะร่วมมือกันทำธุรกิจท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 78.8 และร้อยละ 49.4 ตามลำดับ นอกเหนือจากนี้ก็ยังมีส่วนสมาชิกบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 19.0 ที่สมัครเข้ามาเพียงเพราะ รู้สึกเกรงใจผู้ที่มาชักชวน โดยผู้ที่มีอิทธิพลและชักชวนให้สมัครสมาชิกคือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 60.0 และรองลงมาคือ ประธานสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 30.0

2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในธุรกิจของสหกรณ์ จะวิเคราะห์ถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์ใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการใช้บริการของสหกรณ์หรือร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

จากผลการศึกษา พบดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการใช้บริการของสหกรณ์ ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการใช้บริการของสหกรณ์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
● การมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์	105	100.0
ร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์	18	17.1
ไม่ร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์	87	82.9
เพราะ		
ไม่สนใจ	12	11.5
ไม่มีความรู้	29	27.6
มีรายได้เพียงพอแล้ว	8	7.6
ทำธุรกิจท่องเที่ยวกับผู้อื่น	1	1.0
อื่นๆ	37	35.2
ได้แก่		
สมาชิกไม่มีเวลา	7	6.7
ไม่มีงานจากสหกรณ์	10	9.5
สมาชิกไม่ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์	15	14.3
สมาชิกเสื่อมศรัทธาในสหกรณ์แห่งนี้	5	4.7

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 15 พบว่า สมาชิกของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ร้อยละ 17.1 มีการใช้บริการหรือทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ นอกจากนั้นจากการศึกษาพบว่า สมาชิกที่ไม่ได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 82.9 สาเหตุส่วนใหญ่ร้อยละ 35.2 เนื่องมาจากสมาชิกไม่ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์ ไม่มีงานจากสหกรณ์ สมาชิกไม่มีเวลา และสมาชิกเสื่อมศรัทธาในสหกรณ์แห่งนี้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.3 9.5 6.7 และ 4.7 ตามลำดับ เหตุผลรองลงมาคือ สมาชิกไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 27.6

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์ ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์	105	100.0
เคย	44	41.9
เข้าร่วมทุกครั้ง	25	23.8
เข้าร่วมเป็นบางครั้ง	19	18.1
ไม่เคย	61	58.1
เพราะ		
ติดธุระอื่นที่จำเป็น	4	3.8
คิดว่าเข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์	32	30.5
อื่น ๆ	25	23.8
ได้แก่		
สมาชิกไม่มีเวลา	8	7.6
สมาชิกไม่ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์	17	16.2
2. การร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุม	44	100.0
เคย	24	54.5
ไม่เคย	20	45.5
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์	105	100.0
มีส่วนร่วมมาก	24	22.9
มีส่วนร่วมน้อย	20	19.0
ไม่มีส่วนร่วมเลย	61	58.1

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 16 พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกร้อยละ 58.1 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์ เพราะคิดว่าเข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 30.5 เหตุผลรองลงมาคือ สมาชิก

ไม่ได้รับข่าวสารต่างๆ จากสหกรณ์ และสมาชิกไม่มีเวลาพอที่จะเข้าร่วมประชุม คิดเป็นร้อยละ 16.2 และ 7.6 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกบางส่วนร้อยละ 41.9 ที่เคยเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์ มีความถี่ในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.8 และเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.1

ส่วนการร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุมของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 54.5 เคยร่วมแสดงความคิดเห็น โดยสมาชิกร่วมแสดงและแนะนำแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านต่างๆ กัน อาทิเช่น การให้บริการท่องเที่ยว ราคาค่าบริการการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การหากลุ่มเป้าหมาย การเดินทางของนักท่องเที่ยว การปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว รวมไปถึงการสอบถามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ เป็นต้น และสมาชิกที่ไม่เคยร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุม คิดเป็นร้อยละ 45.5

จากการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์นั้น ทางผู้วิจัยได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมนี้ออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน (ดังรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา) พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 ไม่มีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์เลย รองลงมาสมาชิกร้อยละ 22.9 มีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์มาก และสมาชิกร้อยละ 19.0 มีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์น้อย

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์ ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การได้รับส่วนแบ่งรายได้ทางด้านการท่องเที่ยว	105	100.0
ได้รับ	8	7.6
ไม่ได้รับ	97	92.4
2. การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์	105	100.0
ได้	29	27.6
ไม่ได้	76	72.4

ตารางที่ 17 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. การเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้	105	100.0
เคย	39	37.1
ไม่เคย	66	62.9
4. การได้รับสวัสดิการอื่นๆ จากสหกรณ์	105	100.0
เคย*	11	10.5
ไม่เคย	94	89.5

หมายเหตุ*: สวัสดิการอื่นๆ ได้แก่ การจัดหาทุนการศึกษาให้กับครอบครัวสมาชิก การตลาดให้กับสมาชิก เช่น การออกร้านเพื่อณรงค์แหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 17 พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.4 สมาชิกไม่ได้รับส่วนแบ่งรายได้ทางด้านการท่องเที่ยว และมีเพียงร้อยละ 7.6 ของสมาชิกที่ได้รับส่วนแบ่งรายได้ทางด้านการท่องเที่ยวจากสหกรณ์

ด้านการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.4 สมาชิกไม่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์ มีสมาชิกเพียงร้อยละ 27.6 ที่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว ส่วนแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์คือ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และจากการเรียกประชุมของสหกรณ์

ด้านการเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.9 สมาชิกยังไม่เคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้ ส่วนสมาชิกที่เคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้มีเพียงร้อยละ 37.1 และหัวข้อที่เคยได้รับการอบรมคือ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การให้บริการด้านการท่องเที่ยว หลักและวิธีการสหกรณ์ ด้านภาษา ด้านการอนุรักษ์ป่า และความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

ด้านการได้รับสวัสดิการอื่นๆ จากสหกรณ์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.5 สมาชิกไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากสหกรณ์ ส่วนสมาชิกที่เคยได้รับการช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 10.5 อาทิเช่นในด้านการตลาด เช่น การขายของที่ระลึก การขายผลไม้ให้กับนักท่องเที่ยว การหาลูกค้าให้กับสมาชิก

สหกรณ์ การให้บริการนำเที่ยว การเป็นมัคคุเทศก์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การจัดหาทุนการศึกษาให้กับครอบครัวสมาชิก เป็นต้น

3. ทักษะคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ จะศึกษาถึงทัศนคติของสมาชิกที่มีในแต่ละคำถาม ทั้งคำถามเชิงบวกและลบ และศึกษาว่าสมาชิกมีทัศนคติอย่างไรกับสหกรณ์

จากผลการศึกษาทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามคำตอบในคำถามเชิงบวกและลบ

คำถามที่	(หน่วย : คน)					รวม
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
คำถามเชิงบวก						
1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนี้ จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลย หากขาดสหกรณ์	30 (28.5)	34 (32.4)	26 (24.8)	13 (12.4)	2 (1.9)	105 (100.0)
2. สหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้นี้ช่วยสร้างงานและอาชีพให้กับท่านเป็นอย่างมาก	3 (2.9)	27 (25.7)	22 (21.0)	36 (34.3)	17 (16.1)	105 (100.0)
3. การดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้นี้สามารถแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ได้อย่างดี	1 (1.0)	11 (10.5)	32 (30.5)	48 (45.7)	13 (12.3)	105 (100.0)
4. สหกรณ์บริการนำเที่ยวทำให้สมาชิกมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	0 (0.0)	12 (11.4)	30 (28.6)	51 (48.6)	12 (11.4)	105 (100.0)
5. สหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้นี้ปลูกจิตสำนึกให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าดี	24 (22.9)	42 (40.0)	24 (22.9)	10 (9.5)	5 (4.7)	105 (100.0)
6. การจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวช่วยเชื่อมโยงให้สมาชิกและนักท่องเที่ยวมีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดี	5 (4.8)	32 (30.5)	44 (41.9)	20 (19.0)	4 (3.8)	105 (100.0)

ตารางที่ 18 (ต่อ)

คำถามที่	เห็น	เห็น	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น	ไม่เห็น	รวม
	ด้วย อย่างยิ่ง	ด้วย		ด้วย	ด้วย อย่างยิ่ง	
(หน่วย : คน)						
คำถามเชิงบวก						
7. เมื่อมีสหกรณ์บริการนำเที่ยวทำให้ การตลาดหรือการหาลูกค้านักท่องเที่ยว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	0 (0.0)	29 (27.6)	53 (50.5)	16 (15.2)	7 (6.7)	105 (100.0)
8. สหกรณ์แห่งนี้สามารถเจริญก้าวหน้า ไปได้ดีด้วยความร่วมมือกันทุกฝ่าย	7 (6.7)	40 (38.1)	49 (46.7)	9 (8.5)	0 (0.0)	105 (100.0)
9. ท่านพอใจต่อระเบียบ ข้อบังคับและ มติต่างๆของสหกรณ์	3 (2.9)	32 (30.5)	56 (53.3)	14 (13.3)	0 (0.0)	105 (100.0)
คำถามเชิงลบ						
1. ตั้งแต่จัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวมา มานี้ไม่ได้ช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นของ ท่านเลย	25 (23.8)	51 (48.5)	22 (21.0)	7 (6.7)	0 (0.0)	105 (100.0)
2. สหกรณ์แห่งนี้ปล่อยให้สมาชิกทำการ บริการแก่นักท่องเที่ยวชมธรรมชาติแนว อนุรักษ์ด้วยตนเอง	8 (7.6)	62 (59.0)	32 (30.5)	3 (2.9)	0 (0.0)	105 (100.0)
3. สหกรณ์แห่งนี้ยังมีฐานะไม่มั่นคง ไม่ น่าเชื่อถือ	25 (23.8)	53 (50.4)	22 (21.0)	3 (2.9)	2 (1.9)	105 (100.0)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 18 แสดงถึงคำถามในเชิงบวกและเชิงลบว่าในแต่ละคำตอบของคำถามซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ระดับนั้นมีสมาชิกเลือกคำตอบแต่ละระดับเป็นจำนวนอย่างละกี่คน จากการศึกษาพบว่าจากคำถามเชิงบวกในข้อ 2 3 และ 4 สมาชิกกว่าครึ่งหนึ่งรู้สึกไม่เห็นด้วยหรือมีความ

คิดเห็นในแง่ลบกับบทบาททางด้านเศรษฐกิจของสหกรณ์แห่งนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สหกรณ์นี้ไม่ช่วยสร้างงานและอาชีพให้กับสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 50.5 สหกรณ์ไม่ช่วยแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 58.0 และสหกรณ์ไม่ได้ทำให้สมาชิกมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีสมาชิกเพียง 10-20 % ที่เห็นว่าสหกรณ์ช่วยได้ แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกกว่าครึ่งหนึ่งมีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ในบทบาททางด้านสังคม คือในด้านความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 60.9 และด้านการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า คิดเป็นร้อยละ 62.9 นอกจากนี้ยังมีสมาชิกที่รู้สึกไม่แน่ใจต่อสหกรณ์ว่าสหกรณ์จะช่วยสมาชิกใน 4 ด้านนี้ได้หรือไม่ คือ ด้านการเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกและนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 41.9 ด้านการตลาด การหาลูกค้านักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 50.5 การร่วมมือกันเพื่อความก้าวหน้าของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 46.7 และด้านความพอใจต่อระเบียบข้อบังคับและมติต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 53.3

ส่วนคำถามเชิงลบ พบว่า สมาชิกเกินกว่าครึ่งหนึ่งรู้สึกเห็นด้วยใน 3 ด้านว่าสหกรณ์ไม่ได้ช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 72.3 การไม่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 66.6 และสหกรณ์แห่งนี้ยังมีฐานะไม่มั่นคง ไม่น่าเชื่อถือ คิดเป็นร้อยละ 74.2

จากข้อมูลที่ได้จากตารางที่ 18 เมื่อผู้วิจัยนำมาให้คะแนนของสมาชิกรายคน โดยคำถามเชิงบวก เมื่อตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้คะแนน 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ และคำถามเชิงลบ จะให้คะแนน 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ และวัดระดับของทัศนคติโดยนำมาแบ่งช่วงของคะแนนและกำหนดเกณฑ์ของคะแนน (ดังรายละเอียดในบทที่ 3 วิธีการวิจัย) และได้ผลการวิจัยดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทัศนคติดีมาก	0	0.0
ทัศนคติดี	8	7.6
ทัศนคติปานกลาง	71	67.6
ทัศนคติไม่ดี	26	24.8
ทัศนคติไม่ดีมาก	0	0.0
รวม	105	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 19 แสดงถึงทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วร้อยละ 67.6 สมาชิกมีทัศนคติปานกลางต่อสหกรณ์ รองลงมาสมาชิกมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 24.8 ส่วนสมาชิกที่มีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์มีเพียงร้อยละ 7.6

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ในการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนที่ 3 นี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์หรือร่วมทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์

ตารางที่ 20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์

การมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์กับ	χ^2	Sig.
เพศ	1.111	0.292
อายุ	0.179	0.672
สถานภาพสมรส	0.611	0.434
ระดับการศึกษา	0.946	0.623
อาชีพ	6.313	0.277
รายได้ของครัวเรือน	2.775	0.250

จากตารางที่ 20 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมธ แสงนันทนวล (2531) ว่าปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ส่วนผลการวิจัยของศิริวรรณ ตันตระกูล (2530) พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน

ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม และผลการวิจัยของนภพร เชื้อข้า (2531) ว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์

การมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์กับ	χ^2	Sig.
เพศ	6.611	0.037*
อายุ	1.694	0.429
สถานภาพสมรส	0.670	0.715
ระดับการศึกษา	2.549	0.636
อาชีพ	13.743	0.185
รายได้ของครัวเรือน	5.430	0.246

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Harold (1949) พรศักดิ์ พัทธพจนานภรณ์ (2530) และวลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533) ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ส่วนอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมธ แสงนันทนวล (2531) ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ส่วนผลการวิจัยของศิริวรรณ ตันตระวิวัฒน์ (2530) พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยของนภพร เชื้อข้า (2531) ว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์กับ	χ^2	Sig.
เพศ	3.677	0.159
อายุ	1.257	0.533
สถานภาพสมรส	1.215	0.545
ระดับการศึกษา	3.607	0.462
อาชีพ	8.557	0.575
รายได้ของครัวเรือน	9.825	0.043*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของHarold (1949) สมใจ เข้มเจริญ (2531) และมนตรี นาคสมบูรณ์ (2540) ว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมธ แสงนิมนวล (2531) ว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ส่วนผลการวิจัยของศิริวรรณ ตันตระวิวัฒน์ (2530) พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของครัวเรือน)กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์กับ	χ^2	Sig.
เพศ	0.904	0.636
อายุ	2.190	0.335
สถานภาพสมรส	0.215	0.898
ระดับการศึกษา	8.481	0.075
อาชีพ	12.247	0.269
รายได้ของครัวเรือน	0.764	0.943

จากตารางที่ 23 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์ และคณะ (2543) พบว่า เพศ การศึกษา และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อทัศนคติ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสหกรณ์กับธุรกิจท่องเที่ยว กรณีศึกษา: สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติ แนวนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ศึกษาการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ และจากการศึกษาสามารถสรุปวิธีการวิจัยและผลการวิจัยได้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติ แนวนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จากรายงานผลการดำเนินงาน ณ 31 ธันวาคม 2544 สหกรณ์มีสมาชิกทั้งหมด 413 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non probability sampling) โดยสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (convenience sampling) คือจะทำการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ในวันประชุมใหญ่ สมาชิกประจำปีเป็นจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 200 คน แต่ทางผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวน เพราะสมาชิกมาเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม จึงทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และใช้วิธีการสุ่มแบบใช้ความน่าจะเป็น (probability sampling) โดยสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (systematic sampling) จากบัญชีรายชื่อสมาชิกสหกรณ์ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้อมูลทัศนคติและข้อมูลปฐมภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสหกรณ์ โดยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ทาค่าร้อยละ และพรรณนาประกอบ (descriptive statistical analysis) ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ไคสแควร์ (chi-square technique)

ส่วนที่ 1 ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

จากการศึกษาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้ มีการนำเสนอจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวขึ้นให้กับนักท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบและกระจายไปยังสมาชิกในพื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแบบพักผ่อนตามธรรมชาติ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมหรือแม้กระทั่งการท่องเที่ยวแบบผจญภัยก็ตาม เพื่อตอบสนองต่อความ

ต้องการของนักท่องเที่ยวโดยจะแบ่งโปรแกรมตามระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแบบเข้าไปเย็นกลับ หรือแบบค้างแรม โดยพื้นที่ดำเนินการท่องเที่ยวของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ แห่งนี้พบว่าพื้นที่การให้บริการของสหกรณ์ครอบคลุมทั้ง 13 อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรีตามกำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ ซึ่งการที่สมาชิกเพิ่มมากขึ้นและกระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี จึงทำให้สหกรณ์สามารถแบ่งพื้นที่การให้บริการออกเป็นทั้งหมด 7 พื้นที่ ดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านหนองบาง ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอทองผาภูมิ
2. หมู่บ้านท่ามะเตือ ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ
3. หมู่บ้านเขาพระอินทร์ ตำบลชะแล อำเภอสังขละบุรี
4. หมู่บ้านท่ากระดาน ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์
5. หมู่บ้านท่าเสา ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค
6. หมู่บ้านแม่ น้ำน้อย ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค
7. กลุ่มสะพานข้ามแม่น้ำแคว ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง

สำหรับขั้นตอนในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อเพื่อขอใช้บริการการท่องเที่ยวกับสหกรณ์ โดยคณะกรรมการดำเนินการจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางติดต่อประสานงานและส่งงานต่อไปยังสมาชิก รวมทั้งจะทำหน้าที่เตรียมการเดินทาง และเป็นพี่เลี้ยงประสานงานตลอดระยะเวลาการเดินทาง ในการแบ่งงานระหว่างคณะกรรมการดำเนินการนั้นในหนึ่งโปรแกรมที่เดินทางก็จะใช้ระบบการหมุนเวียนกันไป 2-3 คน เพื่อดูแลนักท่องเที่ยว

การจัดสรรงานไปยังสมาชิก สหกรณ์จะนำเสนอโปรแกรมท่องเที่ยวให้ทั่วถึงกันในทุกพื้นที่ของสมาชิก แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวว่าต้องการไปท่องเที่ยวที่ใด โดยสมาชิกในพื้นที่จะจัดการแบ่งงานบริการด้านการท่องเที่ยวออกตามหน้าที่และความชำนาญของสมาชิก จัดเตรียมกิจกรรมการท่องเที่ยว และมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆ กัน เช่น แม่ครัว มัคคุเทศก์ บริการบ้านพัก เป็นต้น เพื่อให้เกิดความพร้อมในการให้บริการการท่องเที่ยว ในการแบ่งงานจะกำหนดเป็นลำดับก่อนหลัง ซึ่งถ้าสมาชิกอันดับแรกไม่พร้อมให้บริการ สมาชิกคนต่อไปหรือสมาชิกที่พร้อมให้บริการก็จะมาทำหน้าที่นั้น หลังจากสมาชิกให้บริการการท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้วสมาชิกในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ สามารถจะทำการเบิกเงินกับสหกรณ์ได้ตามราคาที่สมาชิกเป็นผู้กำหนด

ส่วนค่าบริการจากธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์นั้นจะได้รับเมื่อนักท่องเที่ยวจ่ายเงินค่าบริการท่องเที่ยวโดยการโอนเข้าบัญชีธนาคารของสหกรณ์เป็นจำนวน 50 เปอร์เซ็นต์ของค่าบริการก่อนการเดินทางท่องเที่ยวหนึ่งสัปดาห์ ถ้าล่าช้ากว่านี้จะถูกตัดสิทธิ์การท่องเที่ยวใน

ครั้งนั้นและเงินส่วนที่เหลืออีกครั้งหนึ่ง ประธานสหกรณ์จะเก็บจากนักท่องเที่ยวในวันเดินทางมาถึงตัวเมืองกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจุดนัดพบระหว่างนักท่องเที่ยวกับสหกรณ์

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด ทั้งในด้านจำนวนสมาชิก และแหล่งที่มาของเงินทุน และรายได้ ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์แล้ว พบว่า บทบาทของสหกรณ์ด้านการท่องเที่ยวที่เวลานั้นยังมีส่วนน้อยมาก ซึ่งรายได้ของสหกรณ์นั้นได้มาจากค่าบริการทางการท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมแรกเข้าการเป็นสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และรายได้อื่นๆ เช่น รายได้จากเงินบริจาค เป็นต้น เมื่อเทียบเป็นสัดส่วนของรายได้ทั้งหมดแล้วส่วนใหญ่ร้อยละ 90.70 ได้มาจากค่าบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีเข้ามาในช่วงปีพ. ศ. 2539-2542 แต่ในปีพ.ศ.2543-2544 สหกรณ์ไม่มีรายได้จากการทำธุรกิจท่องเที่ยว ส่วนรายได้จากค่าธรรมเนียมแรกเข้าการเป็นสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และรายได้อื่นๆ นั้นเมื่อเทียบกับรายได้รวมแล้วพบว่าในปี พ. ศ. 2539-2544 คิดเป็นร้อยละ 4.57 0.23 และ 4.51 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ในระหว่างปีพ. ศ. 2539-2544 สหกรณ์ได้ใช้จ่ายไปในการดำเนินธุรกิจ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ได้แก่ เงินเดือนและค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่ารับรอง ค่าเช่าสำนักงาน ค่าน้ำ-ไฟและโทรศัพท์ ค่าใช้จ่ายทั่วไปและดอกเบี้ยจ่ายเงินฝากสมาชิก ซึ่งค่าใช้จ่ายทั่วไป อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายในวันประชุมใหญ่ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น ค่าใช้จ่ายโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 36.74 เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ ส่วนค่าใช้จ่ายรองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 27.43 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้ จึงประสบกับภาวะการขาดทุนเรื่อยมา แต่ในระยะหลังการขาดทุนของสหกรณ์มีแนวโน้มที่ลดลง เพราะสหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการบริหารงานที่ลดลง แต่จากการขาดทุนสุทธิในแต่ละปีทำให้ผลการขาดทุนสะสมได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 ซึ่งการขาดทุนสะสมนี้ไปเกิทุนในส่วนของผู้เป็นเจ้าของและทุนในส่วนที่เกิดจากการกอหน้ของสหกรณ์ ก็เปรียบเสมือนกับสหกรณ์ขาดความสามารถที่จะชำระคืนเงินฝากสมาชิกและหนี้สินต่างๆ เมื่อถูกเรียกหาได้ และถ้ามีสมาชิกมาสมัครเพิ่มมากขึ้นก็เท่ากับเป็นการให้บุคคลนั้นเข้ามาลงทุนในกิจการที่ล้มละลายแล้ว เพราะตามข้อบังคับของสหกรณ์เมื่อสหกรณ์ดำเนินงานขาดทุนสุทธิเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว คณะกรรมการดำเนินการจะต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้า ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์พ. ศ. 2511

หลังจากที่คณะกรรมการสหกรณ์มีการเรียกประชุมสมาชิกเมื่อปีพ.ศ.2543 ผลปรากฏว่าสมาชิกลงมติให้สหกรณ์ดำเนินงานต่อไปเพราะสหกรณ์บริการนำเที่ยวลักษณะนี้ไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหนมาก่อน และมีความคิดเห็นว่าไม่ใช่การขาดทุนแต่เป็นการลงทุนหรือลงทุนในอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะสามารถหาทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์และแก้ไขให้สหกรณ์พ้นจากภาวะการขาดทุนดังที่เป็นอยู่ได้

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ได้ผลการวิจัยดังนี้

ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะสมาชิกของสหกรณ์

สมาชิกของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 เป็นเพศชาย อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 40-49 ปีร้อยละ 32.4 มีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 68.6 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 50.5 อยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนอาชีพของสมาชิกมีความหลากหลายแตกต่างกัน อาชีพหลักของสมาชิกโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 44.7 คือ การเกษตร ส่วนอาชีพรองที่ทำกันมาก ร้อยละ 24.7 คือ การเกษตร เช่นเดียวกับอาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือนสมาชิกโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.0 อยู่ในช่วงที่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปในฐานะสมาชิกของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ นี้ เป็นสหกรณ์บริการนำเที่ยวแห่งแรกที่ไม่เคยเกิดขึ้นที่ไหนมาก่อนในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง คือ 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.2 และสหกรณ์ก็มีสมาชิกสมัครเข้ามาเป็นระยะ ส่วนใหญ่สมาชิกร้อยละ 81.0 ตั้งใจที่จะสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกเอง เพราะต้องการให้ตนเองและคนอื่นมีความเป็นอยู่ดีขึ้นและต้องการที่จะร่วมมือกันทำธุรกิจท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 78.8 และร้อยละ 49.4 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์

สมาชิกของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ร้อยละ 17.1 มีการใช้บริการหรือทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์ ส่วนสมาชิกที่ไม่ได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 82.9 สาเหตุส่วนใหญ่ร้อยละ 35.2 เนื่องจากสมาชิกไม่ได้รับข่าวสารจากสหกรณ์ ไม่มีงานจากสหกรณ์ สมาชิกไม่มีเวลา และสมาชิกเสื่อมศรัทธาในสหกรณ์แห่งนี้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.3 9.5 6.7 และ 4.7 ตามลำดับ เหตุผลรองลงมาคือ สมาชิกไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 27.6

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์ จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 ไม่มีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์เลย ในด้านการเข้าร่วมประชุมและการร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุมของสมาชิก พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกร้อยละ 58.1 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์ เพราะคิดว่าเข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 30.5 เหตุผลรองลงมาคือ สมาชิกไม่ได้รับข่าวสารต่างๆจากสหกรณ์ และสมาชิกไม่มีเวลาพอที่จะเข้าร่วมประชุม คิดเป็นร้อยละ 16.2 และ 7.6 ตามลำดับ

ส่วนการร่วมแสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุมของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 54.5 เคยร่วมแสดงความคิดเห็น โดยสมาชิกร่วมแสดงและแนะนำแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านต่างๆกัน อาทิเช่นการให้บริการท่องเที่ยว ราคาค่าบริการการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การหากลุ่มเป้าหมาย การเดินทางของนักท่องเที่ยว การปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว รวมไปถึงการสอบถามผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการแบ่งปันผลประโยชน์ของสหกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.4 สมาชิกไม่ได้รับส่วนแบ่งรายได้ทางด้านการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.4 สมาชิกไม่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์ มีสมาชิกเพียงร้อยละ 27.6 ที่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยว ส่วนแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์คือ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และจากการเรียกประชุมของสหกรณ์ สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 62.9 ยังไม่เคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้ ส่วนสมาชิกที่เคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้มีเพียงร้อยละ 37.1 และหัวข้อที่เคยได้รับการอบรมคือ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การให้บริการด้านการท่องเที่ยว หลักและวิธีการสหกรณ์ ด้านภาษา ด้านการอนุรักษ์ป่า และความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 89.5 ไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากสหกรณ์ ส่วนสมาชิกที่เคยได้รับการช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 10.5 อาทิเช่นในด้านการตลาด เช่น การขายของที่ระลึก การขายผลไม้ให้กับนักท่องเที่ยว การหาลูกค้าให้กับสมาชิกสหกรณ์ การให้บริการนำเที่ยว การเป็นมัคคุเทศก์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การจัดหาทุนการศึกษาให้กับครอบครัวสมาชิก เป็นต้น

ทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

ทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ส่วนใหญ่แล้วร้อยละ 67.6 สมาชิกมีทัศนคติปานกลางต่อสหกรณ์ รองลงมาสมาชิกมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 24.8 ส่วนสมาชิกที่มีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์มีเพียงร้อยละ 7.6

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยว

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ พบรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้บริการของสหกรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมธ แสงนันทนวล (2531) ว่าปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ส่วนผลการวิจัยของศิริวรรณ ตันตระกูล (2530) พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม และผลการวิจัยของนภพร เชื้อขำ (2531) ว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Harold (1949) พรศักดิ์ พัชรพจนานภรณ์ (2530) และวลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533) ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ส่วนอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารกิจการของสหกรณ์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมธ แสงนันทนวล (2531) ว่าปัจจัยทางด้านอาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ส่วนผล

การวิจัยของศิริวรรณ ตันตระวิวัฒน์ (2530) พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยของนภพร เชื้อขำ (2531) ว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของHarold (1949) สมใจ เข้มเจริญ (2531) และมนตรี นาคสมบูรณ์ (2540) ว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากสหกรณ์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุเมธ แสงนันทนวล (2531) ว่าปัจจัยทางด้านเพศ อาชีพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล ส่วนผลการวิจัยของศิริวรรณ ตันตระวิวัฒน์ (2530) พบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของครัวเรือน) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของพงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์ และคณะ (2543) พบว่า เพศ การศึกษา และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อทัศนคติ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวและผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติ แนวนุรักษ์กัญญาจนบุรี จำกัดและเป็นแนวทางในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นส่วนร่วม ให้รูปแบบสหกรณ์เกิดแก่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาลักษณะในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ พบว่า พื้นที่การดำเนินงานของสหกรณ์นั้นมีแดนดำเนินงานที่กว้างมากคือทั่วทั้งจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้การติดต่อประสานงานระหว่างในแต่ละพื้นที่เป็นไปค่อนข้างยากลำบาก และไม่สะดวกเท่าที่ควร จึงควรที่จะจัดการองค์การสหกรณ์ให้เป็นไปในรูปแบบที่มีศูนย์กลางการทำงานของแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจนและเป็นหลักแหล่งที่แน่นอนไว้คอยประสานความร่วมมือกับสำนักงานของสหกรณ์ เพื่อที่จะสามารถส่งนักท่องเที่ยวก่อนในแต่ละพื้นที่ได้ โดยจะต้องมีการนำเสนอจุดขายของแต่ละพื้นที่ท่องเที่ยวของตนเองอย่างชัดเจน ซึ่งการจัดระบบองค์การสหกรณ์นี้ส่งผลให้มีความต้องการสมาชิกที่มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการบริหารงานการท่องเที่ยวสหกรณ์ ทำให้สมาชิกสหกรณ์จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานของตนเองให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำงานภายในท้องถิ่นของตน ดังเช่น ความต้องการที่จะนำวิธีการสหกรณ์มาช่วยฟื้นฟู พัฒนา แก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เกิดการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ ปลูกฝังการทำงานที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และช่วยพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งต่อไปได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นคณะกรรมการบริหารงานสหกรณ์เองก็จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริการทางการท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบที่สหกรณ์จัดบริการขึ้นเป็นอย่างดี เพราะคณะกรรมการสหกรณ์เป็นตัวแทนของสมาชิกสหกรณ์ที่จะต้องคอยประสานงานระหว่างสมาชิกและนักท่องเที่ยว จึงควรที่จะมีการขอความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อช่วยในการอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อีกทางหนึ่งด้วย

2. ในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของสหกรณ์จากระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่า สหกรณ์ประสบกับภาวะขาดทุนมาโดยตลอด ทำให้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เกิดภาวะชะงักงัน ไม่ว่าจะจากรายได้ที่ลดน้อยถอยลง หรือค่าใช้จ่ายที่ยังคงมีอยู่ หรือจากผลการขาดทุนสะสมที่เพิ่มมากขึ้นนั้น คณะกรรมการสหกรณ์จะต้องมีการร้องขอความช่วยเหลือจากสมาชิกเอง หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น ว่ามีแนวทางในการให้ความช่วยเหลือในด้านใดได้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นให้เงินทุนกู้ยืม พี่เลี้ยงที่มีความรู้ ความชำนาญทางการจัดการด้านการท่องเที่ยวให้เข้ามาช่วยเหลืออย่างจริงจัง เพื่อที่จะสามารถฟื้นฟูให้องค์กร

สหกรณ์ที่เป็นของชุมชนนี้เองให้คงอยู่และสามารถที่ช่วยเหลือตนเองต่อไปได้ ซึ่งสหกรณ์อาจจะจัดทำโครงการหรือแผนงานเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกของสหกรณ์ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจตรงกับลักษณะความต้องการของการบริการทางการท่องเที่ยวแต่ละรูปแบบได้อย่างถูกต้อง เช่น ควรให้มีการศึกษาอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อใช้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวตามกฎหมายข้อบังคับของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3. จากผลการศึกษาที่พบว่าสมาชิกเพียงร้อยละ 17.1 ที่มีการทำธุรกิจกับสหกรณ์นั้น ทำให้ทราบสาเหตุว่าเกิดจากการติดต่อและรับรู้ข่าวสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิกนั้นไม่มีประสิทธิภาพพอ ส่งผลให้สมาชิกส่วนใหญ่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมบริหารงานของสหกรณ์ จึงควรมีการปรับปรุงระบบการประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารงานและสมาชิกของสหกรณ์ในแต่ละพื้นที่ทางด้านการรับรู้ข่าวสารของสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวสารทางการท่องเที่ยวของสหกรณ์ การจัดประชุมของสหกรณ์ การจัดโครงการอบรมต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจจะต้องมีการทบทวนและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกสหกรณ์ให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่ปัจจุบันที่สามารถติดต่อได้ เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น และจากผลการวิจัยที่สมาชิกขาดความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์ว่าสหกรณ์ไม่ช่วยแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจหรือฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิก รวมทั้งการจัดการทางด้านการท่องเที่ยว การตลาดของสหกรณ์ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะบั่นทอนต่อความน่าเชื่อถือต่อองค์กรสหกรณ์ ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์ ฟื้นฟูให้สมาชิกนั้นมีความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อวิธีการและหลักการสหกรณ์เสียก่อน

4. จากผลของการวิจัย พบว่า สาเหตุที่ทำให้สหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้ไม่ประสบผลสำเร็จมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสหกรณ์เนื่องมาจากการที่ผู้นำของสหกรณ์มีความรู้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในหลักและวิธีการสหกรณ์ การจดทะเบียนให้จัดตั้งสหกรณ์แห่งนี้ขึ้นโดยขาดความรอบคอบและขาดการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจสหกรณ์ทั้งในด้านการจัดการการควบคุมทรัพยากรการท่องเที่ยวของสหกรณ์เอง ด้านขนาดธุรกิจที่มีไม่มากเพียงพอที่จะสร้างรายได้ให้กับธุรกิจสหกรณ์ ดังนั้นสหกรณ์ต้องควบคุมให้สมาชิกเกิดการร่วมมือกับสหกรณ์ เพื่อให้มีรายได้และสามารถนำกำไรมาเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกได้ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการจดทะเบียนให้จัดตั้งสหกรณ์นั้นควรจะต้องมีความเข้มงวดในการจัดตั้งสหกรณ์ โดยจะต้องศึกษาและทบทวนความเป็นไปได้ของธุรกิจสหกรณ์ให้ชัดเจนก่อนการอนุมัติจดทะเบียนจัดตั้ง เพื่อป้องกันการเกิดความล้มเหลวในสหกรณ์อื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงการมีส่วนร่วมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ

ลักษณะการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน ในกิจกรรมการท่องเที่ยวของสหกรณ์ต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกต่อสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงปัจจัยทางด้านอื่นๆ เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ของสมาชิก ระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในด้านอื่นๆ กับการมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์เพิ่มเติมอีกปัจจัยหนึ่งด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองจังหวัดกาญจนบุรี. 2544. สถิติพื้นที่ ประชากรและความหนาแน่นประชากร จังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี.
- กรมการผังเมืองจังหวัดกาญจนบุรี. 2543. รายงานข้อมูลจังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2545. รายงานทางการเงินของสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ. กรุงเทพมหานคร.
- กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). 2544. สรุปผลการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวปี 2543. กรุงเทพมหานคร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). 2538. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ปี พ. ศ. 2538-2539. กรุงเทพมหานคร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). 2541. รายงานประจำปี 2541. กรุงเทพมหานคร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). 2545. “เส้นทางหลวงสายต่างๆ”. จังหวัดกาญจนบุรี. แหล่งที่มา : <http://www.tour.thai.com>, 24 มิถุนายน 2545.
- ชูเกียรติ ภัยลี. 2536. การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิววัฒน์ รัตนเกตุ. 2542. การศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา : อ่างเก็บน้ำคลองระโงก จังหวัดระยอง. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ธวัชชัย รัตนช้อน. 2542. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบนพื้นที่สูง.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภาพร เชื้อขำ. 2531. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรม
สหกรณ์การเกษตรมีนบุรี จำกัด. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นาคม อีรสวรรณจักร. 2541. ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพมหานคร:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2533. แนวทางการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปิยะพร บุญเพ็ญ. 2531. ความรู้ ความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร
ของสตรีชนบท ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรเมืองสวรรค์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. 2538. ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการ
จัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปกเกล้า.
- พงษ์ศักดิ์ เย็นแสงจันทร์และคณะ. 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมของ
บุคคลในท้องถิ่นที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการป่าชุมชนบ้านนาจาร ตำบลหนองสนม
อำเภอมโนวิบูล จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรศักดิ์ พัชรพจนานภรณ์. 2530. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรม
สหกรณ์การเกษตร ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พูนศรี สุขเสวก. 2543. รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2527. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภราเดช พยัคฆ์เขียว. 2540. การประชุมใหญ่ทางวิชาการประจำปี 2540. กรุงเทพมหานคร: วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 20-23 พฤศจิกายน 2540.

มนตรี นาคสมบูรณ์. 2540. การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมือง การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มัลลิกา บุณนาค. 2537. สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.

วัลย์ภรณ์ ดาวสุวรรณ. 2533. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วินัย อาจคงทัญ. 2539. คำแปลหลักการสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. 2534. จิตวิทยาทัศนคติ. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศิริวรรณ ตันตระวิวัฒน์. 2530. การบริหารแบบมีส่วนร่วม: ศึกษาเฉพาะกรณีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, จิรศักดิ์ จิยะจันทน์, ชวลิต ประภวานนท์, ฝนดา จันทร์สม และ วลัยลักษณ์ อัดธีวงศ์. 2540. การวิจัยการตลาด. กรุงเทพมหานคร: A.N. การพิมพ์.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, วลัยลักษณ์ อัดธีวงศ์, ลัทธிகาล ศรีวะรมย์ และ
 นุชนาฏ รามสมภพ. 2542. รู้เพื่อองเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจการบริหารรัฐกิจ.
 กรุงเทพมหานคร: บริษัทธีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สุพีร์ ลิ้มไทย, ศุพร เสรีรัตน์, งามอาจ ปทะวานิช และ ปริญ ลักษิตานนท์.
 2543. หลักการตลาด. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธีระฟิล์มและโซเท็กซ์ จำกัด.
- สถานีอุตุนิยมวิทยากาญจนบุรี. 2542. รายงานสถิติอุณหภูมิจังหวัด. กาญจนบุรี.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536. แผนลงทุนจังหวัดกาญจนบุรี.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธยา พุทธา. 2544. ประธานสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี
 จำกัด. สัมภาษณ์, กันยายน 2544.
- สมใจ เข้มเจริญ. 2531. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้: ศึกษา
กรณีตำบลสะเอียน อำเภอสอง จังหวัดแพร่. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. 2529. การวางแผนการประเมินคุณค่า: การประเมินแผนโครงการ.
 กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540. รายงานผลิตภัณฑ์
มวลรวมจังหวัด ปี 2539. กรุงเทพมหานคร.
- _____. 2543. รายงานภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2542 และแนวโน้มปี 2543.
 กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี. 2542. รายงานสถิติพื้นที่ป่าไม้จังหวัด. กาญจนบุรี.
- สำนักงานสถิติจังหวัดกาญจนบุรี. 2544. สมุดรายงานสถิติจังหวัด ฉบับพ. ศ. 2544.
 กาญจนบุรี.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2542. ประมวลข้อมูลสถิติที่สำคัญของประเทศไทย พ.ศ. 2542(ฉบับพิเศษ). กรุงเทพมหานคร.

สุเมธ ทรายแก้ว. 2536. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทรัพยากรธรรมชาติศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด นครสวรรค์. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุเมธ แสงนิ่มนวล. 2531. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด โครงการ 4 กรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุริยะ เจียมประชานรากร. 2538. การสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

สุวรรณา ฐวโชติ. 2541. วิธีวิจัยทางสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2543. เอกสารประกอบการเรียนวิชาสก.527. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Allport, G.W. 1950. The Individual and His Religion: A Psychological Interpretation. New York: Macmillan.

Bovee, Courtland L., M. J. Houston and J. V. Thill. 1995. Marketing. (2nd ed). New York: McGraw-Hill.

Doob, L.W. 1952. Social Psychology: An Analysis of Human Behavior. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Etzel, Michael J., B.J. Walker, and W.J. Stanton. 1997. Marketing. International ed. McGraw-Hill.

- Kaufman, H.F. 1949. Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities.
Agricultural Experiment Station Bulletins.
- Krech, D. 1962. Individual in Society: A Textbook of Social Psychology. New York:
McGraw Hill.
- Osgood, C.E. 1953. Method and Theory in Experimental Psychology. New York:
Oxford University Press.
- Schiffman, Leon G. and L.L. Kanuk. 1994. Consumer Behavior. (6th ed). New Jersey:
Prentice-Hall.
- Thurstone, L.L. 1929. The Measurement of Attitude: A Psychophysical Method and
Some Experiments with a Scale for Measuring Attitude forward the Church. Chicago:
The University of Chicago Press.

ภาคผนวก

6. ท่านทำอาชีพอะไรเป็นอาชีพรอง

- () ทำนา () รับจ้างทั่วไป () ทำไร่ ทำสวน
 () ค้าขาย () เลี้ยงสัตว์ () รับราชการ
 () ให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (โปรดระบุ).....
 เช่น นำเที่ยว แม่ครัว บ้านพัก เป็นต้น
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านมีรายได้ของครัวเรือนเดือนละเท่าใด

- () ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,001-10,000 บาท
 () 10,001-15,000 บาท () 15,001-20,000 บาท
 () 20,001-25,000 บาท () 25,001-30,000 บาท
 () 30,001-35,000 บาท () 35,001-40,000 บาท
 () 40,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของสหกรณ์

1. ท่านเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ จ. กาญจนบุรีมาแล้ว.....ปี ตั้งแต่พ.ศ.....
2. เพราะเหตุใดท่านจึงสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯนี้

() ตั้งใจสมัครเอง เพราะ

() เลื่อมใสศรัทธาในระบบสหกรณ์ () ต้องการร่วมมือกันทำธุรกิจท่องเที่ยว

() ต้องการให้ตนเองและคนอื่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

() เกรงใจผู้ที่มาชักชวน ระบุผู้ที่มาชักชวน

() เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ () เจ้าหน้าที่ของททท. () เพื่อนบ้าน

() กำนัน () ผู้ใหญ่บ้าน () อื่น ๆ(ระบุ).....
3. เมื่อท่านเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์แห่งนี้ ท่านทำธุรกิจท่องเที่ยวกับสหกรณ์หรือไม่

() ทำกับสหกรณ์ เช่น ให้บริการนำเที่ยว แม่ครัว บ้านพัก จัดการแสดง เป็นต้น

ระบุ.....

3.1 ท่านรับรู้ข่าวสารการทำงานโดย.....

3.2 หลังจากนั้นสิ่งที่ท่านทำต่อไป คือ.....

3.3 และท่านมีวิธีคิดค่าบริการคือ.....

3.4 ท่านได้รับค่าบริการจาก

() นักท่องเที่ยว () สหกรณ์ () หัวหน้ากลุ่ม () อื่น ๆ ระบุ.....

3.5 และหลังจากนั้นท่านแบ่งจ่ายเข้าสู่สหกรณ์หรือกลุ่มอย่างไร.....

() ไม่ทำกับสหกรณ์ เพราะ () ไม่สนใจ () ไม่มีความรู้ () มีรายได้เพียงพอ
() ทำกับผู้อื่น ระบุ..... () อื่น ๆ ระบุ.....

4. สหกรณ์ของท่านมีการเรียกประชุมสมาชิกเพื่อหารือการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์บ้างหรือไม่ (ไม่รวมการประชุมใหญ่ประจำปี)

() ไม่มี () มี ประมาณ.....ครั้ง/ปี

และท่านเคยเข้าร่วมประชุมกับสหกรณ์บ้างหรือไม่

() เคย โดย () เข้าร่วมทุกครั้ง () เข้าร่วมเป็นบางครั้ง

และท่านได้แสดงความคิดเห็นและออกเสียงต่อที่ประชุมหรือไม่

() ไม่เคย () เคย ระบุเรื่องใดบ้าง.....

() ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย เพราะ

() ติดธุระอื่นที่จำเป็น () คิดว่าเข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์

() ป่วย () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. การเป็นสมาชิกสหกรณ์ทำให้ท่านได้รับส่วนแบ่งรายได้ทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหรือไม่

() ได้ () ไม่ได้

6. ท่านได้รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวของสหกรณ์หรือไม่

() ไม่ได้

() ได้ จากแหล่งใด () จากการเรียกประชุมของสหกรณ์ () เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์

() วิทยุ () เพื่อนบ้าน

() ผู้ใหญ่บ้าน () หอกระจายเสียงหมู่บ้าน

() อื่น ๆ ระบุ.....

7. เมื่อท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์ ท่านเคยเข้าร่วมอบรมกิจกรรมเสริมความรู้หรือไม่

() ไม่เคย

() เคย ระบุด้านใด () หลักและวิธีการสหกรณ์ () การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

() การให้บริการด้านการท่องเที่ยว () ด้านภาษา

() อื่น ๆ เช่น จากหน่วยงานอื่น : กรมป่าไม้ กรมส่งเสริมสหกรณ์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (โปรดระบุว่าด้านใด).....

8. ท่านเคยได้รับการช่วยเหลือหรือสวัสดิการจากสหกรณ์หรือไม่

ไม่เคย

เคย การเงิน คือ.....

จัดหาทุนการศึกษาให้กับครอบครัวสมาชิก

การให้บริการนำเที่ยว คือ.....

อุปกรณ์การท่องเที่ยว คือ.....

การตลาด/หาลูกค้า คือ.....

อื่น ๆ ระบุ.....

9. ท่านมีข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับสหกรณ์ อย่างไร

.....

10. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสหกรณ์บริการนำเที่ยวฯ อย่างไรบ้าง

.....

ส่วนที่ 2 ทศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน

ทศนคติ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดนี้จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลยหากขาดสหกรณ์ 2. สหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้ช่วยสร้างงานและอาชีพให้กับท่านเป็นอย่างมาก 3. การดำเนินงานของสหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้สามารถแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี 4. สหกรณ์บริการนำเที่ยวทำให้สมาชิกมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 5. สหกรณ์บริการนำเที่ยวนี้ปลูกจิตสำนึกให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าดี 6. การจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวช่วยเชื่อมโยงให้สมาชิกและนักท่องเที่ยวมีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดี 7. ตั้งแต่จัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวมานี้ไม่ได้ช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นของท่านเลย 8. เมื่อมีสหกรณ์บริการนำเที่ยวทำให้การตลาดหรือการหาลูกค้านักท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 9. สหกรณ์แห่งนี้ปล่อยให้สมาชิกทำการบริการแก่นักท่องเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์ด้วยตนเอง 10. สหกรณ์แห่งนี้สามารถเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างดีด้วยความร่วมมือกันทุกฝ่าย 11. สหกรณ์แห่งนี้ยังมีฐานะไม่มั่นคง ไม่น่าเชื่อถือ 12. ท่านพอใจต่อระเบียบ ข้อบังคับและมติต่างๆของสหกรณ์					

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ทางการวิจัย